1

Hp 1786

ATEITIS

SAUSIS—VASARIS/ JANUARY—FEBRUARY 1983 VOL. LXXIII No. 1-2

ATEITIS SAUSIS—VASARIS 1983
JANUARY—FEBRUARY VOL. LXXIII No. 1-2.
Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

Baimė — vysk. V. Brizgys 3
Ateitis ir mes — dr. Č. Masaitis 4
Ateities Lietuvos santvarka pogrindžio spaudoje — S. Sužiedėlis 9
Mintys, sužadintos dr. S. Sužiedėlio referato — kun. V. Bagdanavičius 17
Referatai iš simpoziumo:
„Pogrindžio spaudos bruožai" — kun. J. Šarauskas 18
„Pogrindžio spaudos bruožai" — J. Pabedinskas 21
Ateitininkų „Žvilgsnis į save" 24
Netekome sendraugio dr. Stasio Ankudo — A. Radžius 27
ATVIRAI: Laikas ruoštis — ses. M. Palmira 29
Maironis, mūsų tautos ir tikėjimo milžinas 30
STUDENTAI: Viską atnaujinti Kristuje — N. Misiulytė 33
Bažnyčios tarnyba: diakonystė — V. Dundzila 35
ATŽALOS: Šv. Teresė, Ispanijos globėja — R. Sidrytė 36
1982.8.21 d. — M. Palubinskaitė 37
Vyr. Ateities redaktoriaus žodis — kun. K. Trimakas 38
Žodis mecenatų vardu — dr. A. Damušis 39
Žodis laimėtojų vardu — R. Pemkutė 39
„Ateities" konkurso laimėtoja 40
VEIKLA 44

Šį dvigubą Ateities numerį redagavo: Roma ir Saulius Kupriai. Nuotraukos: A. Grigaitis (1, 2, 36), R. Žemaitaitis (4), J. Kuprys (10, 18, 19, 23, 33, 37, 46, 47, 51), K. Palubinskas (37), A. Liaugaudas (44, 45), H. Šatinskas (48, 49, 50).

VIRŠELYJE: Būsimieji jaunučiai iškylauja Putname. Iš kairės: Dainora Kupčinskaitė, Augis Kuolas, Aidas Kupčinskas, Aidas Kuolas, Darius Razgaitis.

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130, USA. Telef.: 312-366-2446.
Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.
Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Vida Kuprytė ir dr. Linas Sidrys.
Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio.

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Telef.: 312-434-2243.
Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija.
Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 15.00 dol.; garbės prenumerata — 25.00 dol., susipažinimui — 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440 — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $15.00. Single copy $1.50. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1983 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

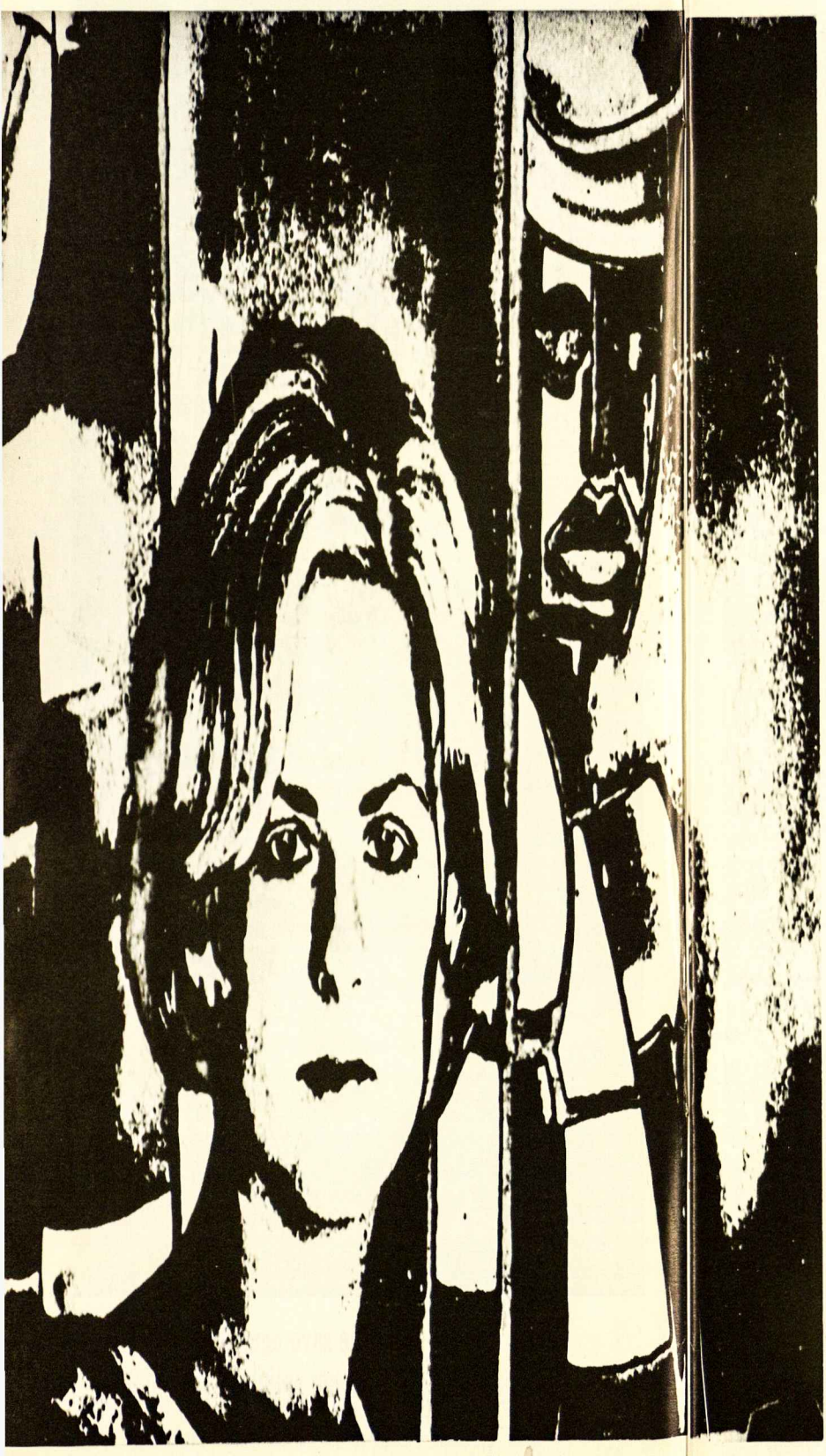
„Mes ne savo ugnimi žėruojam,
Mes ne sau aplinkui šviesą liejam...“

Prel. Aleksandras Dambrauskas - Jakštas

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

VYSK. VINCENTAS BRIZGYS

BAIMĖ

„Dabar yra daug daugiau jaunimo, negu praeityje, kuriuos kankina baimė, kokia bus ateitis“.

Kiekvienam žmogui paprastai atrodo, kad pats save jis pažįsta ir supranta geriau, negu kiti jį. O tačiau yra senas ir visur priimtas posakis: Nemo iudex in propria causa – nė vienas nėra teisėjas savoje byloje. Tuo norima pasakyti, kad apie asmenį kiti gali spręsti teisingiau, negu tas asmuo pats apie save. Tai yra teisinga apie kiekvieną kad ir ilgaamžį ir patyrusį asmenį. Ne retas net savo viršinę išvaizdą vaizduojasi kitokią, negu mato kiti.

Visi žinome iš savo patirties, kad ir jauni žmonės yra linkę manyti, kad jaunimas pats save supranta geriau, negu kiti už juos vyresnio amžiaus. O tačiau jauni žmonės iš savo patirties dar neturi su kuo save palyginti. Dabarties jaunimą su praeitų laikų jaunimu gali palyginti tik tie, kurie tą praeitį patys pergyveno.

Čia bus liečiamas tik vienas dalykas, visai neteigiant, kad jis yra bendras visiems šio laiko jauniems žmonėms. Dabar yra daug daugiau jaunimo, negu praeityje, kuriuos kankina baimė, kokia bus ateitis.

Nereta mergaitė gyvena baime, kad ji gali likti netekėjusi.

Matydami tokią daugybę suirusių, nelaimingų jaunų šeimų, daug jaunuolių jaučia baimės vesti ar tekėti, kad ir jų moterystė nesibaigtų panašiai.

Matydami savo pašaukimo netesėjusius kunigus, vienuoles ir kokią laimę jie rado pasaulyje, ne vienas jaunuolis bijo kėsintis kunigystės, mergaitės – vienuolės luomui, kad ir jo, jos pašaukimas nesibaigtų panašiai. Be to, dar reikia pripažinti, kad ne retas jaunuolis, jaunuolė neturi teisingos nuovokos apie kunigo ar vienuolės gyvenimą.

Neretą baimina mintis pasilikti pasaulyje viengungiu, nes nevisi sugeba įžiūrėti prasmę ir tokiame gyvenime.

Norėdami būti objektyvūs, ir jauni, ir subrendusieji pamatykime ir kitokį gyvenimo vaizdą. Pamatykime ir tas jaunas šeimas, kurių ištikimybės, rimto, laimingo gyvenimo niekas nesuardo, kurie viską pergyvena kilniai ir yra laimingi.

Pamatykime ir tuos kunigus, vienuoles, kurie kilniai gyvena savo pašaukimo gyvenimu, kurių pasiaukojimo ir vidinio pasitenkinimo – tikrosios laimės žemėje niekas neprilygsta.

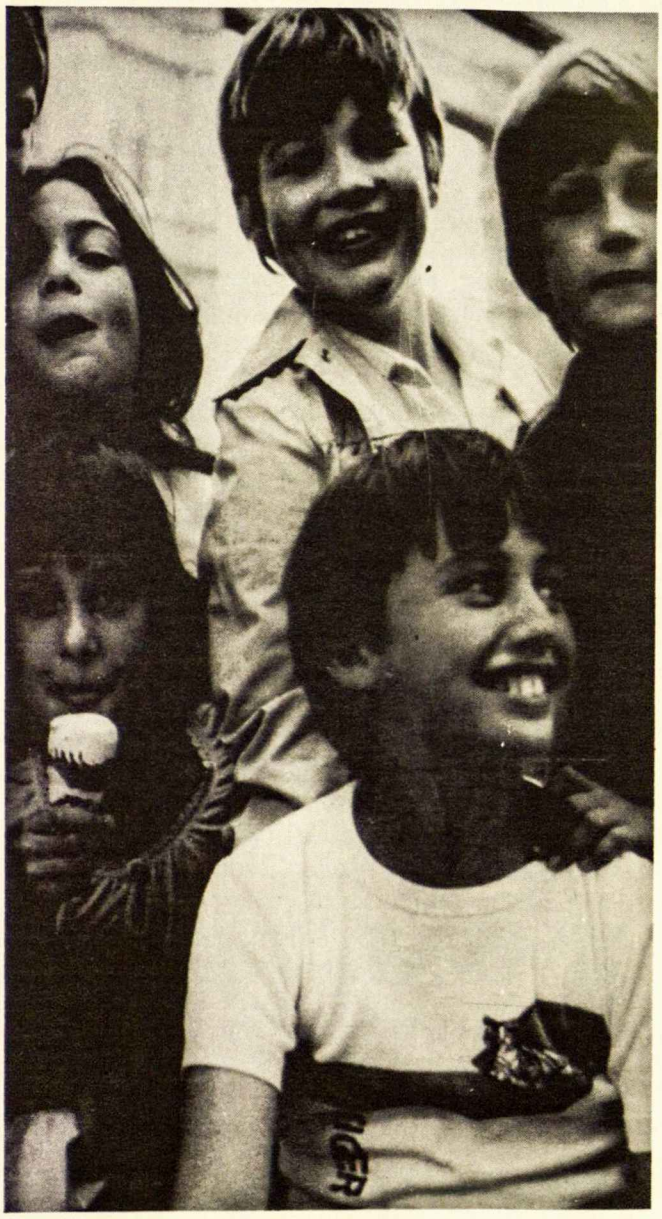
Pamatykime ir nevedusius vyrus ir moteris pasauliečius, kurie nebūtų davę kitiems to ir savo asmenybei, jeigu būtų sukūrę moterystės gyvenimą. Pasaulyje tokių vyrų ir moterų, kaip palaimintasis profesorius Contardo Ferrini (1859–1902), ar mūsų dienų Azijos labdarys ir apaštalas medicinos daktaras Thomas Dooley yra daug: mokslininkų, profesionalų, menininkų, rašytojų, labdarių, visuomenininkų.

Kur yra vienų nesėkmės, kitų sėkmės ir laimės paslaptis? Ta paslaptis neperkama nė juodoje narkotikų rinkoje, nė viešoje vaistinėje. Ji pasiekiama, įgyjama tik pastangomis pažinti ir suprasti žmogaus gyvenimo, luomo, pašaukimo prasmę, sąmoningai tą prasmę priimti, rimtai pasiryžtant pasirinktame gyvenimo kelyje tesėti. Žmogaus asmuo natūraliai yra šventas. Šventas yra gyvenimo tikslas, šventi yra į tą tikslą keliai – luomai, pašaukimai, profesijos. Šventi yra žmogaus įsipareigojimai pasirinktam luomui, pašaukimui. Kuris kurį iš jų pasirenka, šventai įsipareigoja ir visada tai prisimindamas stengiasi šventai tesėti, tie lieka savo pasirinktiems įsipareigojimams ištikimi, patys yra laimingi ir yra palaima daugeliui žmonių.

Taigi, ir mūsų laiko jauniems žmonėms, kurie pasistengia persiimti savo gyvenimo tikslo šventumu, vienokiu ar kitokiu keliu savo tikslo rimtai siekia, nėra ko bijoti. Ar kurie sukurs šeimas, ar taps kunigais, vienuolėmis ar liks vieni pasauliečiais, kurie sieks gero, kaip reikalauja jų pasirinktas kelias, tų gyvenimas netaps griuvėsiais, jie ras laimės ir pasitenkinimo tiek, kiek šiame žemiškame gyvenime įmanoma jo rasti.

DR. Č. MASAITIS

ATEITIS IR MES

Prieš daugelį metų man teko dėstyti funkcijų teoriją viename universitete, kuris turėjo gana aukšto lygio matematikos skyrių. Po kelių savaičių aš pastebėjau, kad apsčiai to skyriaus profesorių ne ką daugiau žinojo, negu aš. Pasitaikius progai, klausiu dekano: kaip čia yra, kad jūs samdot tokius dėstytojus, o vis dėlto matematikos skyrius yra gana aukšto lygio? Dekanas man atsakė: Matai, jauni studentai, atvykdami čia, kiekvienas atsineša šiek tiek mokslinių žinių, o baigiantieji neišsineša nieko. Taip pamažu ir susikaupia mokslo bagažas.

Visai kitaip yra su ateitininkų vadovų kursais. Iš čia kiekvieną kartą kursų dalyviai išsineša pluoštą konkrečių žinių, gerą glėbį minčių naujiems ieškojimams ir širdies kampuką, prikrautą ilgesio bei entuziazmo ateinančioms dienoms papuošti. Nepaisant to, šių kursų turinys ir nauda vis auga — kažkoks nuostabus lietus ir saulė šių kursų rengėjo rankose, kurie išaugina vis naują žinių ir veiklos derlių.

Man labiausiai užkliūva ne jūsų čionai nagrinėjami konkretūs veiklos planai ir priemonės jiems vykdyti, bet jūsų širdies kampukas, kuriame nešiojate ilgesį ir ieškojimą. Kas jie? Kodėl jie mus suartina ir suartėdami suvirpa niekad nepasiekiamos laimės aidais? Ar galėtume juos išanalizuoti ir sudėti į racionalias definicijas, kurias deramai surikiuotume į savo gyvenimą ir veiklą? Jei rastume tinkamą analizės būdą, jis būtų vienas iš mūsų saviauklos žingsnių. Tačiau kuri analizė yra tinkamiausia? Mes galime, pavyzdžiui, analizuoti medį kaip šakas, kamieną ir šaknis, arba kaip brazdą, medieną ir šerdį, arba kaip celiuliozę, ligniną ir pentozanus, ar dar kitaip. Kuri iš šių analizių geriausia? Taip ir žmogus: jis yra protingos prigimties individuali substancija, pagal romėnų filosofą Boecijų, arba pagal Marksą — tik konkrečių visuomeninių santykių visuma. Filosofai su didesne negu Markso išmintim nesiima definuoti asmens, tik pavardina jo savybes. Taip mes skaitome, kad pagrindinė asmens savybė esanti jo vienkartybė, kad būdingiausia savybė — jo tapatybė. Taip pat galime rasti tariant, kad asmeniui yra būdingas jo sudėtingumas, kad daug kas yra jo, bet niekas nėra jis. Tačiau kas yra vienkartybė ir tapatybė? Kas yra sudėtingumas, jei ne mūsų bandymas analizuoti? Juk analizuodami mes suskaldome į dalis ne tik asmenį, bet ir kiekvieną analizės objektą. Argi šerdis ir brazdas nėra medžio? Tačiau jie nėra medis! Ne tik visas medis yra vienkartybė, bet dargi kiekvienas jojo lapas yra skirtingas; ir kai pro langą žvelgiu į auksiniu rudeniu žydintį medį arba į jo nuogas šakas, besisupančias žiemos pūgoje, matau vis tą patį medį.

Tad kuo mes skiriamės nuo medžio ir šuniuko? Ogi savo ilgesiu. Dėl to aš ir noriu pabrėžti šių kursų indėlį į jūsų ilgesį, nes juo daugiau jo mūsų sieloje, tuo labiau mes esam žmonės.

Teatleidžia man filosofai, psichologai ir teologijos daktarai, kad aš pasirenku šią savybę pagal savo skonį, nepaklausęs medžio, ar jis ilgisi pavasario saulutės, nei šuniuko, kodėl jis tupi prie durų, laukdamas sugrįžtant šeimininko. Man patinka išskirti ateities pajautimą, kaip esminę žmogaus arba asmens

Man patinka išskirti ateities pajautimą, kaip esminę žmogaus arba asmens savybę, nes kai juntu aš savo ketvirtąją dimensiją, mano trumputis džiaugsmas, praradimas ir mano žvilgsnis į nepasiekiamų kalnų žėrinčias viršūnes įgyja prasmės.

savybę, nes kai juntu aš savo ketvirtąją dimensiją, mano trumputis džiaugsmas, praradimas ir mano žvilgsnis į nepasiekiamų kalnų žėrinčias viršūnes įgyja prasmės. Ketvirtoji — laiko — dimensija yra mano esmė. Mano trijų matmenų — vos kelios pėdos, net ir mintis pasibaigia kažkur už tūkstančių nematomų galaktikų, bet ketvirtasis matmuo nusitęsia į amžinybę. Mano visi metai iki šios dienos juk mažiau negu viena akimirka laiko dimensijos nesibaigiančioj srovėj. Todėl aš ir ilgiuosi ateities: čia pat ateinančios akimirkos ir rytdienos, ir amžinybės, nes ten — aš visas, o čia ir praeity — tik šios dimensijos vienos dulkelytės trupinėlio mažytė nuolauža.

Kartoju: neklausiau medžio ar šuniuko, ar ilgis ateities, tačiau manau, kad medis tik trijų dimensijų, kad neskaičiuoja, kiek dienų jam reiks dar laukt iki pavasario, anei atsimena praėjusios vasaros sausras ir lietų. Ir šuniukas prie durų laukia sugrįžtant praeities, vėl to paties šeimininko, taip pat dosnaus ir taip pat glostančio. Kitaip yra su motina, kai ilgis ji išvykusio sūnaus ar dukros. Ji laukia jų sugrįžtančių su naujais laimėjimais, su gerais pažymiais, su šviesesne mintim ir turbūt su didesniu ilgesiu, meile: ji laukia jų kitokių, negu jie buvo praeity.

Ateitis — mūsų esmė, mūsų darbo ir veiklos variklis. Mes patenkinti, nukalę kirvį ne dėl praeities, ne dėl to, kad prakaitas lašėjo, jį kalant, ir ne dėl dabarties, ne dėl to, kad jis blizga mūsų rankose, bet todėl, kad galėsime prisikapot šakų, kurios liepsnos rytoj mūsų ugniakure. Mes džiaugiamės, baigę mokslą ir gavę jo baigimo pažymėjimą, ne dėl to, kad mūsų pavardė įrašyta puošniame rašte, bet todėl, kad su juo galėsim siekti aukštesnio mokslo, patrauklesnės profesijos, dėl to, kad jis padidina mūsų jėgas žengt į ateitį ir labiau jos ilgėtis.

Mūsų darbas ir kūryba yra nukreipti į ateitį. Mes nestatome namų, kad jie būtų pastatyti, bet kad juose mes gyventume dabar, ateinančiais metais ir dar ilgiau. Mes nerašome knygų, kad jas padėtume ant lentynos, bet kad jos būtų skaitomos vos parašytos, o taip pat ir po metų, po dešimtmečio. Mes statom piramides, kad jos stovėtų ir stovėtų, norime išlikt gyvi savo palikuoniuose ir trokštame, kad mūsų tauta būtų visada gyva. Visa tai yra mūsų ateities ilgesys.

Kartais mes palūžtame ir tada kaip kačiukai ir pelytės gyvename šio momento malonumais — mažytėm pramogom ir bandymais pasislėpt nuo savo žmogiškos prigimties.

Ilgesys yra ieškojimas ir bėgimas — jis nėra laimė, kurios atokaitoj sušuktume: sustokit, valandos ir metai, — man nieko nebereikia — tik šios sekundės! Ne, niekuomet, nes tik anapus savo kasdienybės tepajusim amžinybę, tartum pažvelgę į ją iš penktos dimensijos, o ne iš vienos žemiškos dabarties nonasekundės, taip kaip matome tiesę, žiūrėdami į ją nutįsusią, sustoję šalia jos, o ne iš vieno josios taško, kuris ir tėra tiktai taškas, o ne tiesė. Jei mes pavargstam bėgdami į ateitį ir imame ieškoti laimės šios akimirkos blizgėjime — vis tiek ar šis blizgėjimas būtų pasididžiavimas sava sėkme ar apgaulingas įdirgintų jausmų malonumas — juo mažiau mūsų širdy ateities ilgesio, tuo labiau chimeriška mūsų svajojama laimė.

Gal tai paradoksiška? Ateities juk nėra. Jik tik bus, dar tik užgims laiko srovėj. Tačiau kai užgims, jau nebebus ateitis. Tad ko ilgėtis? Kodėl mes kuriame fizikos dėsnius, kad pagal juos suskaičiuotume ateinančių metų saulės užtemimą ir nustatytume, kur nukris mūsų iššauta raketa?

Paradoksiška? Visai ne! Mes ne tik ilgimės ateities, bet ir ją kuriame. Nors mūsų kūrybos galios ribotos — ne kaip Dievo — bet jos mums dovanotos visatos Kūrėjo. Ir ateities ilgesys yra jo didžiausia dovana.

Mes satelitais fotografuojame debesis, matuojame žemės radiaciją ir ciklonų slinktį, kad galėtume apskaičiuoti ateities orą ne dėl to, kad jį įstengtume pakeisti, bet kad, savo ateitį kurdami, galėtume pasirinkti — ar slėptis nuo lietaus ir viesulo, ar skristi balionais, ar gręžti naftos šulinius toli nuo kranto vandenyne. Mes sudarome matematinius ekonominio gyvenimo ir gamybos modelius, kad kompiuteriais suskaičiuotume, kaip viena ar kita mūsų akcija paveiks ateitį, ir kad pasirinktume iš jų tą, kuri sukurtų mums labiausiai tinkamą rytdieną. Visos šios matematinės priemonės vadinamos ekstrapoliacijomis. Specialūs ekstrapoliacijos atvejai yra prognozė ir kontrolė. Pastarųjų formos yra stochastinės lygtys, matematiniai filtrai, autokoreliacija, išlyginimas, įvertinimas ir kt. Tačiau nesileiskime į matematiką. Aš suminėjau tuos metodus tik kaip pavyzdžius mūsų veržimosi atskleisti ateitį ir ją pakeisti.

Ekstrapoliacijos terminas yra matematinis ir, palyginti, naujas. Įvairūs ekstrapoliacijos metodai buvo išvystyti, atsiradus galingiems kompiuteriams. Tačiau pats ekstrapoliacijos principas taip pat senas, kaip ir žmogus. Kai uždegam laužą, mes žinome, kad matysime jo liepsną; kai sėjame grūdą, mes laukiame jo išdygstant ir subrandinant derlių. Visa tai be jokių matematinių modelių. Tačiau tas pats principas: pasiremdami praeities patirtimi ir iš jos išvedę tam tikrus

dėsnius, numatome ateitį, kartais racionaliu samprotavimu, kartais intuicija, kartais teisingai, kartais suklysdami.

Juo daugiau patirties panaudojam ateičiai numatyti ir jai kurti, tuo tikslesnė mūsų ekstrapoliacija. Ir oro pranešimai pasidarė daug patikimesni, kai satelitais renkama informacija buvo prijungta prie žemėje atliekamų oro stebėjimų. Tačiau panaudojimas ir daugybės patirties, kuri neturi ryšio su mūsų numatomais įvykiais, nepagerins mūsų ekstrapoliacijos. Taip pat ir ekstrapoliacijos metodas, t.y. mūsų pasirinktas ryšys tarp praeities ir ateities įvykių yra nemažiau svarbus. Geras ekstrapoliacijos pavyzdys yra planetų judesio sistema. Ja pasinaudodami, galime dideliu tikslumu apskaičiuoti užtemimus ir planetų vietas erdvėje toli į ateitį. Blogas pavyzdys yra Markso teorija, kuri pranašauja ateitį, išeidama iš klaidingų stebėjimų ir remdamasi klaidingom prielaidom. Pagal šią teoriją darbininkų gyvenimas kapitalistiniuose kraštuose turėjo eiti vis blogyn ir blogyn. Ką gi iš tikro turime? Vidutinis darbininkas dabar Amerikoje turi moderniškos technologijos teikiamą prabangą, kaip automobiliai, šaldytuvai, automatinis namų šildymas, vandentiekis, televizija, telefonas, apie kuriuos Markso laikais ir turtingiausias „išnaudotojas" negalėjo svajoti

Kuo pasiremdami mes žiūrime į ateitį, laukdami vienų ar kitų įvykių? Ar pagal skaičiavimus, atliktus pasiremiant matematiniais modeliais? Anaiptol. Mūsų asmeninės ekstrapoliacijos dėsniai yra per daug subtilūs ir per painūs, kad galėtume juos suvesti į matematinius modelius. Bet jie yra. Kažkur mūsų genuose, intuicijoje, mūsų praeity. Dažnas racionalistas, kuris tvirtina, kad žmogų sukūrė ne Dievas, o beždžionė, yra linkęs neigti mūsų įgimtą, taigi ilgų amžių sukrautą intuiciją ar instinktą, nors tokio racionalisto nuomone paukščiai instinkto, o ne betarpinės patirties vedami traukia į dausas, atėjus rudeniui. Tačiau pagal juos, nors beždžionė pati ir vadovaujasi instinktu, bet ji sukūrė žmogų į save nepanašų, bent šiuo požiūriu. Tačiau kaip Dievas bepasirinko kurti žmogų — ar tiesiog iš molio ar pirma padaręs jojo neprotingą pirmtaką, jis sukūrė žmogų, panašų į save ir meilės ilgesiu, ir gėrio ieškojimu. Taip pat ir beždžionės sukurtas žmogus pagal marksizmo teoriją panašus į beždžionę tuo, kad jo gyvenimo tėra vienintelis principas — jojo pilvas arba, kitaip sakant, ekonominiai reikalai. Tik tiek. Jokios meilės artimui, jokio ilgesio gėriui, jokio dėmesio grožiui!

Ne taip yra su Dievo sukurtu žmogum. Dievas mums leido ilgėtis gėrio ir tobulėti, mylėti ir kentėti, džiaugtis ir liūdėti, ne vien tik prisiryti ir alkti, kaip kurmiui ar bedžionei.

Tačiau gėris ir meilė nesutelpa į šią akimirką, nei juos rasime mirusioj praeity. Jie gyvi mūsų pastangom ir auka, taip ateityje. Ateities ilgėdamiesi, mes ją kuriame pagal savo ilgesį, kuris nuspalvintas mūsų minties ir jausmo, patirties ir istorijos. Antanas Maceina savo knygoje „Asmuo ir istorija" rašo: „Be istorinės sąmonės žmogus nežino, kur apsistoti. Jam niekas nėra sava. Jo dabartis yra tik akimirka, kuria jis šiandien, tiesa, gyvena, kur, tačiau rytoj jau nebebus jo". Esktrapoliacija tik iš vieno taško, tik iš dabarties yra neįmanoma, ir todėl tokiam žmogui ateitis nėra jo ilgesio ir svajonių laukiamoji, bet svetima ir nepažįstama, kurios niekas nesiilgi ir nelaukia. Be istorinės sąmonės mūsų asmeninė ekstrapoliacija yra šūvis iš tuščio šautuvo į tuštumą, o ne ateities kūrimas su savojo ilgesio atspalviu. Anot Maceinos, žmogus, atitrūkęs nuo savo tautos istorijos, yra toks pat pasimetėlis, kaip ir tas, kuris neteko atminties. Tik turėdami istorinę sąmonę, galime kartu su poetu Justinu Marcinkevičium persikelti į „seniai praėjusį laiką, į šimtmečiais užžėlusį peizažą — ir mums užgniaužia kvapą kažkur pasąmonėje blykstelėjęs nujautimas, kad mes ten iš tikrųjų jau esame buvę, gyvenę prieš tūkstantį ar daugiau metų... Taigi galime tarti: mes turėjome knygnešius, atkūrėme nepriklausomą Lietuvą, su Vytautu Didžiuoju gynėme savo kraštą nuo kryžiuočių. Tačiau vis tiek, kaip gerai beišstudijuotume Amerikos istoriją, negalėtume sakyti, kad mes pastatėme New Yorką, kad 1776 metais mes paskelbėme J.A. Valstybių nepriklausomybę, nes istorinės sąmonės negalime laisvai pasirinkti ar ją adoptuoti, nepaisant, kaip bepamiltume savo naująjį kraštą ir kaip besistengtume į jį įsilieti. A. Maceina tos pačios knygos kitoje vietoje sako: „Asmeniškai apsispręsti už svetimą istoriją reikštų apgaudinėti patį save". Čia aš prisimenu savo apsilankymą netoliese esančiam sename Sturbridge kaime, kuriame vaizduojamas ankstyvųjų ateivių gyvenimas, jų pastatai ir amatai. Kaip ir kiekvienoje turistų lankomoj vietoj, ten yra suvenyrų krautuvė. Joje pamačiau du senoviškai atrodančius portretus, vieną vyro, kitą moters. Paklausiau pardavėjo, kas tokie nupiešti tuose paveiksluose. Jo atsakymas — proseneliai. Ar tavo? — klausiu. Ne! To, kuris juos nusipirks! Ar kas juos nusipirkęs galėtų laukti, kad jo vaikai gims panašūs į šiuos „prosenelius"? Argi nebūtų lygiai taip pat apgaulinga ekstrapoliuoti savo ilgesio ateitį, atsirėmus į nusipirktą ar adoptuotą istorijos sąmonę?

Ar iš tikro mums reikalinga bet kuri istorija, ilgesio aido beieškant? Argi neužtenka pažinti dabartį ir jos sąrangą? Tikrai ne! Žvilgsnis į ateitį be istorijos — tai ekstrapoliacija iš vieno taško, savo neracionalumu lygi išvadai, kad visi indėnai vaikšto žąsele, jeigu vienas jų taip daro.

Mūsų žvilgsnis į ateitį remiasi istorija, asmenine patirtim ir tradicija. Tačiau to neužtenka. Tai tik išeities taškas, matematiškai tariant, pradinės sąlygos. Kokiu būdu iš jų mums kurti ateitį, kokiomis mūsų sąmonės ir intuicijos lygtimis ją skaičiuoti, priklauso nuo dabarties, kuri kasdien vis nauja. Praeitis visada liks vienintelė medžiaga ateičiai statyti, bet šios statybos architektūra pirmiausia yra jaunųjų rankose.

Kitoks dabar pasaulis, negu buvo prieš vos dešimtį ar dvidešimtį metų, kiti ateities kūrybos dėsniai. Pirmiausia, mes gyvename informacijos tvarną ir jos mechaninio apdorojimo fenomeną: sužinome pasaulio įvykius, vos jiems įvykus, — nors ir labai vienašališkai; kai kuriose mokslo srityse turime dabar daugiau mokslininkų, negu jų būta nuo pasaulio pradžios iki

Ketvirtoji — laiko — dimensija yra mano esmė, mūsų darbo ir veiklos variklis... Nors mūsų kūrybos galios ribotos... bet jos mums dovanotos visatos Kūrėjo. Ir ateities ilgesys yra jo didžiausia dovana.

šios kartos. Taigi, dabar atrandama naujų dėsnių ir kuriama naujų teorijų daugiau, negu įmanoma jų įsisąmoninti; šiandien kompiuteriai užrašo, suklasifikuoja ir perdirba daugiau informacijos, negu jos pajėgia aprėpti didžiulės bibliotekos. Kas iš šios gausios informacijos yra esminio mūsų ateičiai, kaip atrinkti tai, kas svarbu mūsų apsisprendimui?

Antras svarbus pasikeitimas yra mūsų judrumas. Kur mūsų namai — jei juos dar turime, — kas mūsų kaimynai? Ar mes pažįstame juos tiek, kad jie mums yra žmonės arba — filosofiškai tariant — asmenys, ar tik kaip telefono stulpai, pro kuriuos pravažiuojame 55 mylių į valandą greičiu? Štai maža iliustracija. Prieš 26 metus pradėjau dirbti vienoje tyrimo laboratorijoj. Po kelių savaičių pažinojau keliasdešimt savo bendradarbių, žinojau jų darbą, apie jų šeimas ir pomėgius; su daugeliu jų pakaitomis kasdien gerdavom kavą, susitikdavau karts nuo karto savaitgaliais. Po dvidešimties metų daugiau negu 80 procentų bendradarbių pasikeitė. Dabar kiekvienas gėrė kavą už savo rašomojo stalo ir beveik niekas nežinojo bendradarbio adreso ar jo šeimos, ir koridoriuje lenkėsi prie vandens fontanėlio, kad nereikėtų ieškoti žodžio pažįstamajam.

Tokio susvetimėjimo randame visur: keičiame gyvenimo vietą, darbą, kaimynus ir bendradarbius, ir kyla klausimas, kas yra mano kaimynas.

Kaip mums nubėgti mintimis į ateitį iš šio gyvenimo lekiančio smėlio, jei mes temokame matuoti vėjo kryptį, atsirėmę į nejudantį akmenį? Argi ateities architektais neturėtų būti tie, kurie moka skristi sprausminiais lėktuvais ir erdvėlaiviais ir surasti savo skrydžio kryptį, vietoj senųjų, įpratusių važiuoti per gyvenimą keturiais ratais?

Mes dažnai linkstame pasikliauti senais ir mūsų išmėgintais metodais, užuot skatinę jaunuosius ieškoti naujų kelių. Geriau nebūkime, kaip anie seni stovyklautojai Vakaruose, kurie pasikliovė indėnų patirtim atspėri orą iš debesų ir paukščių skrydžio. Jie, vos nuvykę į kalnus stovyklauti, klausė vietinio indėno, koks bus rytoj oras. Jisai pasakė: bus giedra. Taip ir buvo. Kitą dieną jie vėl klausia jo. Šis sako: rytoj lis. Ir iš tikro lijo. Vakare vėl jo klausia, kaip bus rytoj. Jis sako: nežinau! Kaip tai! Pažiūrėk į debesis ir paukščius ir pasakyk! Žiūriu, bet mano radijas sugedo, ir negirdėjau oro pranešimo!

Nepasilikime įsmeigę akis į debesis ir senus metodus, ieškokime naujos gyvenimo architektūros. Tie patys principai, tas pats ilgesys ir gėris, ir meilė, ir ieškojimas, bet nauja forma, išaugusi iš naujų gyvenimo sąlygų. Tik nepaklyskime naujumo vėjui, kuris tik tuo naujas, kad nežinia kur pučia. Nebūkime, kaip ana maža mergaitė, kuri paklausta motinos, ką sekmadienį girdėjo per tikybos pamoką, sakė, kad kunigas pasakojęs, kaip Dievas siuntęs Mozę išvaduot izraelitus iš Egipto, kaip jir priėję Raudonąją jūrą, ir Mozė įsakęs inžinierių brigadai pastatyti pontoninį tiltą. Taip jie saugiai perėję per jūrą. Jiems bebaigiant pereiti, Mozė pamatęs tiltu besivejančius egiptiečių tankus. Jis griebęs prie diržo prikabintą radiją ir pranešęs savo aviacijos daliniui. Tuojau atskridę lėktuvai ir sunaikinę tiltą, ir visi egiptiečių tankai paskendę. Motina nustebo: argi iš tikro kunigas taip pasakojo? Ak, mama, — atsakė mažoji — jei aš papasakočiau, ką kunigas sakė, tu jokiu būdu netikėtum!

Beieškant naujos architektūros, yra pavojaus su šia mergaite išklysti į pontoninius tiltus, pastatytus iš mūsų trapios išminties, o ne iš ilgesio ir meilės, kuriomis Dievas veda mus į ateitį ir gėrį per gyvenimo naujovių jūrą ir pro mūsų skubėjimo vežimų tarškėjimą. Gyvenimo sąlygos keičiasi, bet mūsų prigimties principai lieka tie patys. Mes nebestatome gotikos bokštų, bet vis tiek ir dabar ieškom maldoj ir Dievo, ir gyvenimo prasmės taip, kaip ir viduramžiais. Dabar, kaip ir anais laikais, paklystame beprasmėj tuštumoj, kai išblėsta ateities ilgesys, nes ateity ne tik mūsų didžioji dalis, bet ir geresnis pasaulis, kuriame daugiau meilės, daugiau gėrio ir grožio, kurį kuriame savo ilgesiu ir svajonėmis, kurį skelbiame savo šūkiu — Viską atnaujinti Kristuje. Gėris ir grožis, ir meilė, ir Dievo buvimas mūsų maldoj, širdy ir gyvenime — visa tai ateitis, mūsų ilgesio tekanti saulė, mūsų buvimo didysis principas anais laikais, kai nuo kalno Kristus skelbė naujo pasaulio pagrindus, ir dabar, ir šiandien. Jokia gyvenimo naujovė mūsų skubėjime nepakeis esmės; tik reikia mums naujų metodų ieškoti kelio į kits kito širdį šios dienos skubančiam pasauly, atrinkti žinojimą, iš kurio galėtume kurti geresnę ateitį, aukštesnį žmoniškumą, didesnę artimo meilę.

Jei istorinė sąmonė svarbi mūsų gyvenime, tai

Ateities ilgėdamiesi, mes ją kuriame pagal savo ilgesį, kuris nuspalvintas mūsų minties ir jausmo, patirties ir istorijos.

... Reikia mums naujų metodų ieškoti kelio į kits kito širdį šios dienos skubančiam pasauly, atrinkti žinojimą, iš kurio galėtume kurti geresnę ateitį, aukštesnį žmoniškumą, didesnę artimo meilę.

kaip ją sustiprinti ir išlaikyti? Argi praeity esame tai bandę? Argi tai nėra naujas uždavinys naujose gyvenimo sąlygose? Jei pakankamai neišmokstame gimtosios kalbos, kuri yra svarbiausia žinojimo priemonė, jeigu tolstame nuo lietuviškos spaudos, ar galime pasiskaityti mūsų veiklos istorijoje, kaip tai buvo pataisyta praeity? Jeigu ginčiajamės ir sumenkinam vienas kito pastangas lietuviškam gyvenime, argi rasime pavyzdžių, kaip šitoks asmeninių ambicijų erzelis buvo sutvarkytas praeity? Jeigu tariame „mes", kaip įjungiam į šį „mes" savo brolius tėvynėje, kurie gyvena kitokiais, negu mūsų, rūpesčiais? Argi praėjusių metų ir praeito dešimtmečio santykiai su mūsų kraštu yra patys tinkamiausi tiems, kurie gimė ir augo Amerikoje, kurie kvėpuoja jos laisve ir gyvenimo būdu? Šiais laikais, kai pakrydęs pasaulio dėmesys subyra tarp pramogos skeveldrų, argi galime išskaityti, kaip kadais, liaudies pasakų ir dainų filosofijoj, kas yra meilė? Argi nereikia naujo žvilgsnio, kuriuo vėl, kaip ir seniau, matytume, kad nuo meilės banguoja mūsų jausmas, bet ne kiekvienas jo siūbavimas yra meilė, kaip bando skelbti šios dienos pramogų reklamos? Argi ne kitaip šiandieną reikia ieškot draugų, kai susitikus pažįstamus, mums nesiveržia iš širdies, kaip kadais, sveikinimo šypsena ir žodžiai?

Šie yra keli konkretūs klausimai, kurių atsakymų, atrodo, turėtų ieškoti mūsų organizacija ir kiekvienas mes. Mums reikia naujų architektų šiems klausimams spręsti, ir kiekvienas turime būti tokiu architektu, atsimindami, kad ir seniau ir dabar didingos katedros nestatomos iš didžiulių bokštų ir puošnių skliautų, bet iš mažų plytų, mūsų kasdieninių darbų, kuriuos sujungia į katedras ateities ir geresnio pasaulio ilgesys. Taigi, mums reikia plytų, mūrininkų ir architektų. Ateitininkai turi būti vadais, naujo gyvenimo architektais. Niekas nesako architektui: tu daryk taip ir anaip, nes jis yra kūrėjas. Nė aš nebandau jums sakyti, kaip daryti; tik norėjau priminti mūsų šūkio kūrybinį požymį ir paminėti kelis mūsų visų matomus uždavinius, kuriems spręsti reikalingi nauji būdai. Tad ieškokime naujojo kelio kiekviename savo darbelyje, kiekvieną dieną, kad byrančiam gyvenimo smėly surastume atramos uolą, kad visais garsiakalbiais šaukiančiam pasaulyje išgirstume ateities aido skambėjimą.

Ateitininkai turi būti vadais, naujo gyvenimo architektais.

SAULIUS SUŽIEDĖLIS

ATEITIES LIETUVOS SANTVARKA POGRINDŽIO SPAUDOJE IR JOS PALYGINIMAS SU VAKARŲ PASAULYJE VYRAUJANČIOMIS NUOTAIKOMIS

Visi bent kiek susipratę lietuviai, kur jie begyventų, turbūt kartkartėmis pasvajoja apie ateities nepriklausomą Lietuvą. Vis dėlto konkretesnių svarstymų tuo klausimu palyginant reta. Okupacijai užsitęsus jau daugiau kaip 40 metų ir dar jos galo nematant, atrodo, kad būtų tikrai bergždžias, jei ne juokingas ar patetiškas darbas detaliai planuoti būsimos Lietuvos politinę, socialinę, ekonominę sistemą. „Ką čia burną aušinti — pirma išsikovokim laisvę, paskui rūpinkimės smulkmenomis“, pasakytų ne vienas praktiškas pilietis.

Bet ar iš tikrųjų tokia pažiūra pateisinama? Man atrodo, kad tiek išeivijos, tiek rezistencinės Lietuvos inteligentijai praverstų detalesnės diskusijos apie būsimos Lietuvos socialinę-ekonominę santvarką. Turėtų būti aišku, kad lengviau siekti tikslo, kai jis yra konkrečiai apibrėžtas. Tuo pačiu, ateities santvarkos diskusijos galėtų atsverti pas mus gal per daug įsigalėjusį praeities idealizavimą, kuris, blogiausiu atveju, gali mus nuvesti į bandymus atkurti politinę bei visuomeninę struktūrą, kuriai sąlygos jau seniai nebeegzistuoja. Dar vienas pliusas — ateities santvarkos nagrinėjimas gali mums padėti palaikyti vargstančios tautos nuotaiką. Reikia atsiminti, kad daugumas istorijoje pasireiškusių tautinių judėjimų, aišku, remiasi šviesesnės ateities svajonėmis.

Tad priėmus ateities Lietuvos santvarkos analizės naudingumą, galime paklausti: kokia yra pogrindžio spaudos vizija ateities Lietuvos, jei iš viso kokia yra?

Ateities Lietuvos samprata gali reikštis visaip. *Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronika* nors oficialiai ir „nepolitikuoja“, vis dėlto vienaip ar kitaip kritikuoja esamą santvarką, tuo bent įtaigaudama, kad kita būtų geresnė. Tokiu būdu net visiškai negatyvi kritika duoda mums tarsi kelrodžius, nušviečiančius kai kurių lietuvių katalikų ateities Lietuvos sąvoką. Kitur, pavyzdžiui, *Aušroje* ar *Perspektyvose* jau matosi aiškesnis noras konkrečiau diskutuoti politinę-socialinę sistemą ar bent dalykiškiau kalbėti politinėmis temomis.

Paimkime pirmą pavyzdį — negatyvią kritiką. Pagrindinis *LKB Kronikos* uždavinys — ginti Lietuvos tikinčiųjų teises dabartinėse, taip vad. tarybinėse, sąlygose. Šita kova remiasi Lietuvos TSR įstatymais ir konstitucija. Dr. T. Remeikio žodžiais — tai būtų „lojalinė, nesubversyvinė“ opozicija. Bent viešai, *Kronika* nesiekia nuversti ar silpninti tarybinį režimą. *Kronikos* Nr. 13 išsireiškia šitaip: „LKB Kronika neturi tikslo susilpninti arba pakirsti Tarybų valdžią, o vien iškelti viešumon įstatymų pažeidimo faktus, kad jie būtų pataisyti. Tokiu būdu LKB Kronika ne tik, kad nekenkia visuomeninei ir tarybinei santvarkai, bet jai padeda“.

Vis dėlto ateizmo kritika, protestai prieš rusifikaciją ir, kas svarbiausia, žmogaus teisių gynimas iš tiesų sprogdina leninistinės diktatūros moralinį bei socialinį pagrindą. Rinkdama gausius ir čia visiems gerai žinomus religinių, tautinių ir asmeninių teisių pažeidimo faktus, *Kronika* kovoja dėl tam tikrų ateities Lietuvos santvarkos bruožų. Vienas jų: pilna religinė laisvė, bažnyčios ir valstybės atskyrimu, nepriklausomumo nuo viens kito pagrindu. Savo veikloje kun. Šeškevičius ir Zdebskis gina bažnyčios autonomiją. Iš tikrųjų ne tik *Kronika,* bet ir dauguma savilaidos leidinių remia bažnyčios nuo valstybės atskyrimo principą. Turbūt nereikia būti jau labai įžvalgiam istorikui pastebėti čia tam tikrą ironiją, paradoksą. Vakaruose bažnyčios ir valstybės kompetencijų bent dalinis atskyrimas vyko bandant „išlaisvinti“ žmogų, apsaugoti minties laisvę ir sąžinės neliečiamumą nuo to meto bažnytinės inkvizicijos. Kitaip

Šis referatas buvo skaitytas Ateities akademiniame savaitgalyje 1982 m. spalio mėn. 16 d. Chicagos Illinois.

„*Kronika* nėra aiškiai pasisakiusi už kokią nors specifinę, ekonominę ar politinę santvarką,

tačiau *Kronika* kovoja dėl tam tikrų ateities Lietuvos santvarkos bruožų – pilnos religinės laisvės, bažnyčios ir valstybės atskyrimo ir antitotalitarizmo".

tariant, modernusis Vakarų sekuliarizmas, ištekantis iš XVIII-o amžiaus Švietimo epochos pagarbos individui, siekė apsaugoti pilietį nuo tikros ir tariamos bažnyčios „tironijos". Ir štai dabar, XX a. Lietuvoje viskas pastatyta aukštyn kojom. Bažnyčia siekia apsiginti. Ji bando apibrėžti, apriboti ne tik valstybės, bet ir **savo** funkcijas – „Kas Cezario Cezariui", ir t.t. *Kronika* bando paneigti leninistinės pseudo-religijos viduramžiškas ir inkvizicines dogmas, pretenzijas valdyti visuomenę, totaliai dominuoti net žmogaus dvasią. Tokiu būdu *Kronika* tęsia geriausias Vakarų minties tradicijas. Bažnyčios nuo valstybės skyrimas iš tikrųjų gina visų teises, kurias tyko užgniaužti tiek kovingas Aničo ar žudikiškas Pol Poto ateizmas, tiek sužvėrėjęs ajatolos Khomeinio islamiškas fanatizmas. Žinoma, čia reikia pridurti, kad bažnyčios atskyrimas nuo valstybės dar nereiškia jos izoliacijos nuo pasaulio.

Kronikos kovoje už bažnyčios ir tikinčiųjų teises atsispindi gilus antitotalitarizmas. Jos leidėjams aišku, kad ateities Lietuvoje nėra vietos visagalei totalitarinei valstybei. Tai reiškia pripažinti sąžinės ir minties laisvės principo pirmumą. Praktiškai, politinės santvarkos rėmuose tai reiškia tikrą, o ne tariamą (taip vadinamą „tarybinę") pagarbą žmogaus teisei laisvai galvoti, o dar svarbiau, elgesiu, spausdintu žodžiu ir viešomis komunikacijos priemonėmis reikšti savo nuomonę. Ironiją mėgstantieji galėtų čia pridurti, kad Bažnyčia šituo atveju gina „laisvamanybę". Ar galima įsivaizduoti, kad laisvė viešai reikšti religines mintis neveda į laisvę atvirai skelbti bet kokią idėją, įskaitant ir politinę? Nežiūrint *LKB Kronikos* atsargumo politinėje sferoje, neišvengiama išvada, kad Lietuvos Bažnyčia stoja į kovą už tas pagrindines *pilietines* teises, kurios Vakarų demokratinėse valstybėse jau daugel metų visuotinai pripažįstamos.

Didelės įtakos Lietuvos disidentiniam judėjimui turėjo Helsinkio konferencija. Nuo 1975 m. pastebimas drąsesnis tonas ginant tikinčiųjų teises. *Kronikos* 18-tas numeris, cituodamas Galutinę Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Baigiamąjį Aktą, išdėstė pagrindines piliečių politines teises, tuo užsiangažuodama ne vien religinės laisvės gynimui. Kartais kai samprotaujama apie piliečių teises, prasiveržia ir konkretesni reikalavimai. Kronikos 20-sis numeris padavė Mindaugo Tamonio pareiškimą, kuriame nurodomi pasiūlymai dėl religinio švietimo ir spaudos laisvės, reikalaujama leisti tikintiesiems reikštis per radiją ir televiziją. Tamonis neatmetė socializmo (turbūt suprasto humaniškaja to žodžio prasme), net aiškina, kad religija ir socializmas nepriešstarauja vienas kitam, bet viens kitą papildo, nes abu siekia dvasinės laisvės ir humaniškumo. Politinėje arenoje Tamonis reikalauja pilietinių laisvių, Lietuvos išstojimo iš TSRS pagal pripažintą konstitucinę teisę, nenormalios vienpartinės sistemos panaikinimo. Tamonis, atrodo, siekia Lietuvai demokratinio socializmo, paremto daugiapartine politine sistema. Kaip daugelis, kurie Vakaruose yra nusivylę tiek materialistiniu, nudvasintu kapitalizmu, tiek nemažiau materialistine, nelygia ir priespauda pasižymėjusia leninistine santvarka, Tamonis ieško, nors gal ir neranda, trečio kelio.

Nors *Kronika* nėra aiškiai pasisakiusi už kokią nors specifinę socialinę, ekonominę ar politinę santvarką, aiškiai matyti, kad rezistencinės Bažnyčios tikslai gali būti įgyvendinami vien tiktai demokratinės valstybės rėmuose, valstybės, kur ne tik toleruojamos daugiamintiškumas, bet kur ir leidžiamas viešas bei organizuotas skirtingų idėjų skelbimas. Žinoma, tai nesiderina su leninistinio totalitarizmo sąvokomis.

„Bene konkrečiausias bandymas apšviesti būsimosios Lietuvos santvarką pogrindžio spaudoje bus J. Medvėgalio vardu pasirodęs *Aušroje* straipsnis ‚Žvilgsnis į ateities Lietuvą'...

Kiekvienam bent kiek objektyvesniam politiniam stebėtojui vienas iš ryškiausių skirtumų tarp Vakarų pasaulio demokratinių sistemų ir Rytų leninistinio socializmo santvarkų tai kontrastas tarp „atviros visuomenės" (**open society**) ir „uždaros visuomenės". Galima, turbūt, visaip ginčytis apie įvairių sistemų, ar tai kapitalistinių ar socialistinių ypatumus, bruožus, pranašumus, trūkumus. Kairiųjų sluoksniuose madinga aptarti Vakarų bedarbę, rasinę priespaudą, masinės visuomenės nužmogėjimą. Kiti kritikuoja valstybinio ūkio žlugimą taip vad. socialistinėse šalyse, vienpartinio elito sustabarėjimą, politinių teisių stoką. Bet skirtumas tarp Vakarų „atviros santvarkos" ir Rytų uždarumo yra esminis, paprastai įrodomas, aiškus. Ypač lietuviams aiškus.

Pogrindinės *Aušros* Nr. 10 (50) kandžiai pašiepia sovietinės santvarkos uždarumą, ypač Rusijos elito užsidarymą nuo savo liaudies. Liaudies mylima valdžia, didelio liaudies mokytojo Lenino įpėdiniai šitaip važiuoja Maskvos gatvėmis:

... staiga milicija sustabdo visą transportą, mašinas sustato prie šaligatvių arba suvaro į šonines gatves, neleidžia žmonėms praeiti skersai gatvę. Tolumoje pasirodo juoda „Čaika" su uždangstytais langais ir dideliu greičiu dingsta iš žmonių akių. Už minutės antros nuūžia dar kelios mašinos.

O kaip elgiasi demokratinių valstybių vadovai, klausia *Aušra*. O gi Austrijos prezidentas Kreiskis „dažnai užeina į paprastas liaudies lankomas kavines: kiekvienam lankytojui paspaudžia ranką, kartu su jais pasėdi prie kavos puoduko", o Kanados min. pirmininkas Trudeau dažnai „mielai pasėdi su eiliniais piliečiais prie alaus bokalo". Gerai žinome, kad įspūdžio dėlei dalykas čia kiek perdėtas. JAV-ių prezidentas tiktai retose situacijose „stengiasi visiems jį sutinkantiems eiliniams amerikiečiams paspausti rankas". Gal rimtesnis politinio atvirumo pavyzdys – tai JAV prezidento dažnos spaudos konferencijos, kurioms atitinkamo reiškinio vadinamose „liaudies demokratijose" nė su žiburiu nerasi. Vis dėlto šitokiais anekdotinio pobūdžio kontrastais *Aušra* išryškina kai kuriuos esminius demokratijos pradus, pavyzdžiui sistemų atvirumą. Geriausiai tą demokratinį atvirumą susumuoja šita ištrauka iš to paties straipsnio:

Demokratinių šalių piliečiai nesijaučia esą tik paprasti sraigtai didžiulėje valstybės mašinoje. Tų šalių pilietis gali nesutikti su tuo ar kitu vyriausybės nutarimu ar priemone, gali viešai pareikšti savo nesutikimą, jis gali parašyti į spaudą, kreiptis į savo apygardos deputatą, parlamento ar kongreso narį. Pablogėjus darbo ar buities sąlygomis, gali kreiptis į profsąjungą pagalbos. Galop jis gali išeiti į gatvę su savo darbo draugais ir streikuoti.

Tai yra didžiulis žmonijos laimėjimas, vadinamas demokratija – teisė piliečiams iš kelių kandidatų patiems rinkti valstybės vadovus ir teisė viešai juos kritikuoti, nesibijant represijų. Demokratinių šalių piliečiai žino, kad vadovai priklauso nuo jų, todėl tarp abiejų pusių ir atsiranda pasitikėjimas.

Demokratinės Lietuvos santvarka, ir aišku, dabartinėmis sąlygomis tai reiškia ateities santvarką, daugumos lietuvių rišama su Vakarais. „Laisvė ateina iš Vakarų", skelbia *Vyties* Nr. 5-tas, gautas iš anapus 1981 vasario mėn. Lietuvos istorija tam duoda tam tikrą pagrindą. Nenuvertinant mūsų pačių pastangų, ar įmanoma įsivaizduoti Nepriklausomos Lietuvos du dešimtmečius be santarvininkų Versalyje įsteigtos tarptautinės struktūros? Vargu. Tad nenuostabu, kad diskutuojant ateities Lietuvos santvarką, ta santvarka

Jame atsispindi gana aštri Lietuvą kamuojančių negerovių kritika".

dažnai panaši į Vakarų pasaulyje egzistuojančias sistemas.

Bene konkrečiausias bandymas apšviesti būsimosios Lietuvos santvarką pogrindžio spaudoje bus J. Medvėgalio vardu pasirodęs *Aušros* 14-tame numeryje straipsnis „Žvilgsnis į ateities Lietuvą". Įvade autorius pabrėžia, kad „dvidešimt Nepriklausomos Lietuvos metų — mūsų tautos istorijos šviesiausias puslapis". Vis dėlto pripažįstama, kad „per tą dvidešimtmetį būta ne tik laimėjimų, bet ir klaidų, nesąžiningumo, piktos valios". Toliau aiškina, kad „palyginus su tuo, kas laimėta, kas pasiekta, ką iš to laikotarpio lietuvių tauta atsinešė į šiandieną, tie trūkumai nublanksta".

Medvėgalis nerašo išsamios studijos, bet pateikia tiktai „žiupsnį minčių" trijose suvereninės valstybės veiklos kryptyse: politikoje, ekonomikoje, kultūroje.

Kaip ir daugumas savilaidininkų, autorius akcentuoja ateities Lietuvos demokratinį pradą: „Visos partijos bus lygios ir iš visų partijų atstovus į valstybės seimą rinks visi rinkėjai slaptu balsavimu taip, kaip daroma demokratinėse valstybėse". Apie specifines tokios demokratijos politines charakteristikas daugiau nieko. Užtai, nagrinėjant ateities Lietuvos vidinę politiką, daug dėmesio skirta tautinių mažumų klausimui, vieną iš svarbiausių, būtent, „ką darysime su rusais, kurių okupacijos metu pas mus apsčiai prigūžėjo?" Atsakymas: „Visus rusus, atvykusius į Lietuvą po 1944 metų, taip pat jų vaikus, gimusius Lietuvoje, būtina išsiųsti atgal". Kas liečia kitas tautybes, Medvėgalis siūlo jų statusą nuspręsti atsižvelgiant į tų tautų pasirinktą kelią: „jei tas kelias palankus Lietuvai — jie galės pasilikti, jei priešiškas — pasilikti negalės". Pagaliau, Medvėgalis prasitaria, kad „visi aukšti partiniai pareigūnai, saugumo tarnautojai bei šnipai, girtuokliai ir recidyvistai: neatsižvelgiant į jokias tautybes, juos reikia pašalinti iš Lietuvos".

Kaip įvertinti šituos pastaruosius samprotavimus? Ar tik jie neprieštarauja gražiems ir idealiems „demokratinės valstybės" siekiams? Pirmiausia, jei, anot Medvėgalio, „visos partijos bus lygios", reikia manyti, kad ir Lietuvos mažumos steigtų savas partijas, organizacijas. Jos, žinoma, prieštarautų tokiai politikai. Koks konstitucinis organas galėtų nuspręsti, kas Lietuvos pilietis ir kas ne? Kokie įstatymai galėtų išryškinti arba sudalykinti tokią gana miglotą koncepciją kaip pvz. „kelias palankus Lietuvai?" Paimkime hipotetinį atvejį: 1950 m. Lietuvoje gimęs rusų tautybės jaunas inteligentas, laisvai valdantis rusų ir lietuvių kalbas, nutaria pasilikti Lietuvoje, tapti jos piliečiu. Ar tokį asmenį jau būtina išsiųsti atgal? 1979 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenys rodo, kad bent oficialiai, maždaug trečdalis Lietuvos rusų kalba lietuviškai. Prileisime, kad tas procentas iš tikrųjų yra kiek mažesnis; vis dėlto ši statistika rodo, kad tokių atvejų bus.

Dar sunkiau įsivaizduoti demokratinėje valstybėje „girtuoklių ir recidyvistų" išsiuntimą už krašto ribų. Vakarų demokratinėse valstybėse girtuokliavimas savaime nėra kriminalisnis nusikaltimas, jis laikomas baisia liga, kurią, aišku, reikia gydyti. „Recidivystų" išsiuntimas iš Lietuvos tolygus pilietybės atėmimui. Manau, kad visi sutiksime su faktu, kad Vakaruose net kriminalistams pripažįstamos pagrindinės pilietybės teisės ir normos.

Jei ir prileistumėm, kad Lietuva, apvalyta nuo tariamai svetimo gaivalo ar pavojingų kriminalistų, taptų sveikesniu ir stipresniu kraštu, tam lieka keletas svarbių kliūčių. Pirma, kaip jau minėta, susidaro juridinių bei konstitucinių kliūčių. Labai didelis LKB *Kronikos nuopelnas yra jos nepailstama kova už konstitucinį principą: tiek valdantiems, tiek pavaldiems turi būti taikomos aiškios, griežtos elgesio normos. Kaip tik šitame principe glūdi Vakarų demokratinė esmė. Kaip tvirtina vienas iš Lietuvos kunigų: „Neaiškūs įstatymai neturi jokios juridinės vertės". Medvėgalio komentarai apie tautinių mažumų problemą ir kriminalistų išsiuntimą remiasi miglotomis bendrybėmis, kaip pvz. „palankumas" ar „priešiškumas" Lietuvai. Tikrai sveika, demokratinė-konstitucinė valstybė negalėtų vadovautis tokiomis sąvokomis.*

Antra, kad ir gerais norais paremtos šnekos apie „pašalinimą" (arba tiksliau gal pavartojus lietuviam šiurpų terminą „trėmimas") ir krašto „išvalymą" veda tautą potencialiai pavojingu keliu. Kiekvienam bent kiek XX a. istoriją žinančiam lietuviui bet kokie samprotavimai apie prievartinę „akciją" tautiniais pagrindais turėtų prikelti aibę siaubingų prisiminimų. Vakarų pasaulyje šitokie reiškiniai daugumos piliečių smerkiami.

Šitie kritiški pasisakymai dėl „Žvilgsnio į ateities Lietuvą" jokiu būdu neturi tikslo pažeminti sunkiose sąlygose dirbančius pogrindinės spaudos veikėjus. Čia norima tiktai parodyti, kad, apžvelgiant būsimos Lietuvos santvarką, reikia būtinai neapsiriboti bendromis frazėmis apie demokratiją, bet pagrindinai išstudijuoti visus demokratinės sistemos privalumus, pareigas, problemas. Esu nuomonės, kurią yra išreiškęs gen. Raštikis savo atsiminimuose, būtent, kad tarpusavio kritika leidžia priartėti prie tiesos. Savilaidos darbuotojai turi teisę išgirsti ne vien mūsų pagyras bei drąsinimo žodžius jų sunkiame darbe, bet ir atvirą, tiesų kritikos žodį.

Šiek tiek prieštaringos dar ir Medvėgalio pasisakymas dėl bažnyčios ir valstybės santykių. Autoriaus samprotavimas toks: „Bažnyčia turės būti atskir-

„Pogrindinės *Aušros* kandžiai pašiepia sovietinės santvarkos uždarumą, ypač Rusijos elito užsidarymą nuo savo liaudies“.

ta nuo valstybės. Po I pasaulinio karo didžioji Lietuvos gyventojų dalis buvo tikintys. Bažnyčios įtaka tautos gyvenime buvo didžiulė. Bažnyčia nebuvo atskirta nuo valstybės. Tuo tarpu po keliasdešimties tarybinio gyvenimo metų, kada tautą veikė stipri ateistinė propaganda, nemaža lietuvių dalis tapo ateistais arba abejingais religijai, todėl reikalavimas versti juos, kad vaikai būtų krikštijami ir priverstinai mokyklose mokomi religijos, kad būtų tuokiamasi bažnyčiose, prieštaraus demokratiniams principams“. Pirma, kas Vakarų žmogui, mano nuomone, kristų į akį tai čia duodama **priežastis** bažnyčios-valstybės atskyrimui pateisinti, t.y. dalies lietuvių bedieviškumas, religijos įtakos susilpnėjimas. Nors Vakaruose irgi kurį laiką buvo pastebimas ryškus religinės įtakos mažėjimas, pagrindinė priežastis skirti bažnyčią nuo valstybės buvo **principinė.** JAV-ėse tai jau buvo atlikta XVIII a. gale, kai visuomenės dauguma buvo giliai tikinti. Taigi, Vakaruose bažnyčios atskyrimas nuo valstybės tapo vienu iš sąžinės laisvės pagrindų. Medvėgalio principas grynai praktiškas: juo remiantis, atrodo, būtų galima atmesti bažnyčios ir valstybės atskyrimą jei didelė dauguma lietuvių vėl taptų praktikuojančiais katalikais. Vakaruose kitaip. Dabartiniu momentu, JAV-ės pergyvena dalinį religinės dvasios atsinaujinimą, ypač protestantų fundamentalistų ir charizmatikų tarpe. Vis dėlto nesigirdi daug balsų, reikalaujančių panaikinti bažnyčios nuo valstybės atskyrimą, principą, kurį remia daugelis katalikų inteligentų ir vyskupų.

Antras, kiek problematiškas Medvėgalio pasiūlymas, rodos, gal kiek prieštarauja pirmam. Jis rašo:

Valstybė turi labai glaudžiai bendradarbiauti su Katalikų Bažnyčia, kaip su auklėjančia, tobulinančia ir kultūrinančia tautą institucija. Reikia visokeriopai remti katalikišką spaudą, o Bažnyčiai suteikti galimybių naudotis radiju, televizija ir kitomis komunikacijos priemonėmis, nes tik bažnyčios padedami galėsime nugalėti tą neigiamą tarybinę įtaką, įsišaknijusią per visus vergijos metus.

Laisvoje demokratinėje valstybėje savaime aišku, kad Bažnyčia galės naudotis viešomis komunikacijos priemonėmis. Bet ar šis bažnyčios ir valstybės „glaudus bendradarbiavimas“ nesudaro pavojaus suardyti jau aukščiau pateiktą atskyrimo principą? Šitą klausimą būtų verta panagrinėti, pasinaudojant Vakarų pasaulio patirtimi.

Daugelį kitų Medvėgalio pateiktų minčių, liečiančių ateities Lietuvos politiką, galima pilnai paremti, pvz. kvietimas visiems lietuviams grįžti į savųjų kraštą yra būtinas, nors gal autorius kiek optimistiškai teigia, kad „daug, labai daug lietuvių grįš“. Remtinas būsimosios Lietuvos neutralitetas, nors čia galėtų kilti gana daug praktiškų sunkumų. Įdomus Medvėgalio siūlymas būsimai nepriklausomai Lietuvai pereiti prie šveicariškos ginkluotųjų pajėgų sistemos, kurioje kiekvienas pilietis tampa kariu. Intriguojantis ir autoriaus Pabaltijo tautų federacijos idėja, nors čia kai kurie gal prieštaraus „jungtinei valstybei“ kaipo mažinančiai būsimosios Lietuvos suverenitetą.

Vienas iš svarbiausių ateities Lietuvos rūpesčių — ekonomika. Čia „Žvilgsnio į ateities Lietuvą“ autorius pateikia eilę įdomių ir svarbių klausimų ir samprotavimų. Pirmoji, turbūt, svarbiausia problema lieka žemės ūkis. Tai turint omenyje, labai aktualus klausimas tampa kolūkių ir tarybinių (**sovchozų**) ūkių ateitis. Medvėgalis siūlo vengti kraštutinių sprendimų: t.y. iš vienos pusės atmesti nenašius, didžiulius kolūkius ir tuo pačiu stambius privačius ūkius, su kuriais rišais socialinė nelygybė, iš kitos nesudaryti per daug smulkių privačių ūkelių su jais būdinga mechanizacijos stoka. *Aušra* čia pastato bene svarbiausią klausimą: „Kokią rasti išeitį, kad žemdirbystė būtų naši, našesnė už kolūkių, kad žemės ūkyje nebūtų išnaudotojų ir išnaudojamųjų?“

Atsakymas gana originalus. Cituoju: „Šeimoms, norinčioms ūkininkauti, valstybė paskirsto ūkius. Ūkiai neturi būti labai maži ir labai dideli. Kiekviena šeima turėtų gauti žemės tiek, kad ji galėtų ją apdirbti“. Toliau aiškinama, kaip išvengti mažiems ūkeliams būdingos mechanizacijos stokos:

Bet darbas su plūgu ir akėčiomis — ne darbas. Tad 5—6, o gal ir daugiau ūkių jungsis į arteles, grandis, ar dar kaip nors kitaip vadinamus vienetus. Ši artelė gaus iš valstybės paskolą ir žemės ūkio mašinų: traktorių, sėjamųjų ir kt. Su laiku tie pavieniai ūkiai sustiprės ir patys įsigis po traktorių, sėjamąją ar dar vieną kitą mašiną. Artelės žinioje liks tik labai stambios mašinos: kombainai, kuliamosios, malūnai.

Toliau siūloma vis dėlto dar išlaikyti ir valstybinį žemės ūkio sektorių, bet tiktai su sąlyga, kad jis būtų našus. Valstybiniame ūkyje žmonės dirbtų kaip įmonėje, gautų atlyginimą pinigais. Žemės ūkio mašinų remonto dirbtuvėms siūloma konkurencija, kad išvengtų tarybinio gyvenimo praktikos, „kai, mašinai vos už vartų išvažiavus, jau ratai nukrenta“.

Šitokia žemės ūkio tvarka turi nemažai pavyzdžių dabartinėje Europoje. Dešimtmečiui nepraėjus nuo kolektyvizacijos, Lenkijoje ir Jugoslavijoje buvo grąžinti privatūs ūkiai. Nėra abejonės, kad šitoks privačios nuosavybės ir valstybinio ūkio mišinys, su taip vad. artelių sistema, toli prašoktų dabartinę pusiau baudžiavinę kolūkinę sistemą tiek darbo našumu, tiek paprastu žmogiškumu. JAV-ių žemės ūkio korporacinė ir stambių privačių ūkių sistema Lietuvai turbūt netiktų dėl gamtos sąlygų, stambaus kapitalo stokos,

klimato ir kitų priežasčių.

Nuo 1940 metų Lietuvoje gerokai išaugo pramonė. Bet kokia ateities Lietuvos vizija turi būtinai derinti, harmonizuoti pramonės santykį su žemės ūkiu, su gamta. Medvėgalis mano, kad tos pramonės šakos, nereikalaujančios daug žaliavos, pvz. radijo, skaičiavimo mašinų ir pan., kurios jau išsivystė tarybiniu laikotarpiu, turėtų būti ir toliau vystomos ir ateities Lietuvoje.

Paskutiniųjų dvejų metų įvykiai Lenkijoje parodė, kokį svarbų vaidmenį atlieka rytų Europos darbininkija žmogaus teisių judėjime. Reikia prisiminti, kad vienas elementariausių „Solidarumo" programos punktų lietė fabrikų ir gamyklų valdymo sistemą. Medvėgalio straipsnyje atsispindi lenkų darbininkų pagrindinė programa:

Stambios įmonės priklausys valstybei. Čia reikėtų prisiminti Jugoslavijos gamyklų darbininkų patyrimą. Įmonę valdo darbininkų taryba. Ji išrenka iš savo tarpo direktorių ir kitus gamybos vadovus, sprendžia, ką gaminti, kaip gaminti, taip pat produkcijos realizacijos problemas. Valstybė į įmonių vidaus reikalus nesikiša, ji tik bendrauja su jomis.

Didžiulę reikšmę reikės skirti profesinėms sąjungoms. Jos neturi būti vyriausybės ir valdančios partijos įrankis, kaip TSRS („komunizmo mokykla"), bet savistovūs organai, ginantys darbininkų ir tarnautojų interesus ir pateikiantys vyriausybei savus reikalavimus. Iškilus rimtiems nesutarimams, darbininkai turės teisę demonstruoti ir streikuoti. Streikai — galingas darbininkų ginklas. Jais reikia naudotis tik tada, kai nenukenčia valstybės interesai. Tuo tarpu Vakarų pasaulyje daug pavyzdžių, kai šalyje prasidėjus ekonominei krizei, visi gyventojų sluoksniai stengiasi „suveržti diržus", o darbininkai pradeda streikuoti, reikalaudami padidinti atlyginimus. Tad profsąjungoms turi vadovauti protingi ir išmanantys žmonės, tikri Lietuvos patriotai. Vyriausybė turi visą laiką juos informuoti apie šalies ekonomikos padėtį.

„Žvilgsnio į ateities Lietuvą" nuomone, smulkios įmonės galėtų priklausyti privatiems asmenims, kurių tarpe galima būtų skatinti sveiką konkurenciją.

J. Medvėgalio ateities Lietuvos komentaruose nesimatyti didelio noro grąžinti stambiąją pramonę į privačias rankas. Reikia čia prisiminti, kad ir Lenkijos „Solidarumas" nereikalavo grįžimo į kapitalistinę santvarką, kaip kad skelbė Maskvos isterinė propaganda. Faktiškai jis siekė tikro, o ne tariamo socializmo paremtu faktiška darbininkų valdžia tiek politinėse, tiek ekonominėse gyvenimo srityse.

Kalbant apie Lietuvos ateities ūkinę santvarką, kyla tam tikras konfliktas su Vakarų pasaulyje, ypač JAV, vyraujančiomis koncepcijomis. Atsiranda jau daug kartų nagrinėtas klausimas, ar demokratija įmanoma tokioje valstybėje, kurioje privačios nuosavybės teisės yra varžomos ar panaikintos. („Privačios nuosavybės" terminą čia suprantu kaip gamybinės nuosavybės teisę, o ne teisę į asmeninės apyvartos daiktus, kurią pripažįsta ir komunistai). Žodžiu, ar socializmas suderinamas su demokratija? Daugumas konservatyviai nusiteikusių vakariečių tartų aiškų „ne". Nestinga rimtų studijų, rodančių, kad ekonominės laisvės ir privačios nuosavybės varžymas neišvengiamai veda į „naująją baudžiavą". Bet yra Vakaruose ir kitų nuomonių. 1968 m. Dubčeko bandymai sukurti „socializmą žmogiškuoju veidu" buvo nutraukti išoriniai primestos jėgos, panašiai kaip „Solidarumo" unijos užgniaužimas užpernai Lenkijoje. Galima tad prileisti, kad demokratija ir socializmas teoretiškai dar gali koegzistuoti, jei tiktai tą leistų Kremliaus vadai. Nežinome, o gal ir niekad nežinosime, kas būtų atsitikę, jei rytų Europai tais dviem atvejais nebūtų buvęs primestas „durtuvinis socializmas rusiškuoju veidu".

Šitą demokratijos ir socializmo klausimą ateities Lietuvai svarbu spręsti, nes iš Medvėgalio straipsnio ir kitų savilaidinių leidinių aiškėja, kad Lietuvoje gyvenančių ir išeivijos nuomonės kai kuriais socialiniais-ekonominiais klausimais gali nesutapti. Paimkime, kad ir sekantį paragrafą: „Ne visa, ką mes gavome iš rusų, yra neigiama. Būkim sąžiningi: nemokamas mokslas, nemokamas gydymas Lietuvoje pirmą kartą įgyvendinti tik tarybiniais metais. To paties mes turim siekti ir atgavę nepriklausomybę". Kaip žinome, dėl nemokamo gydymo, ypač JAV-ėse yra kilę gan aštrūs ginčai, nors kitose Vakarų šalyse tas principas jau seniai priimtas.

Aplamai, Lietuvos savilaidoje dėl socializmo randasi įvairių nuomonių. *Perspektyvose* rasime ir kai kurių simpatijų socialistinei sistemai. Pvz. šio leidinio 11-tas numeris talpina Mariaus Busko straipsnį „Dėl realiojo ir tikrojo socializmo", kur naudojamasi vokiečių marksisto filosofo Rudolfo Bahro sąvokomis. Anot pastarojo, „realusis" arba rytų Europos stalinistinis socializmas panašėja į „industrialinį despotizmą", kuris skiriasi nuo antikinių Egipto ir Romos civilizacijų daugiausia tiktai technine pažanga. Kaip aiškina *Perspektyvos,* realusis socializmas įmanomas be laisvės, bet tikrasis (dar neegzistuojantis ir paremtas humaniškom idėjom) tai ne. Visiems aišku, kad Lietuvoje egzistuoja realusis socializmas. Bet dėl įvairių Lietuvos negerovių, neatrodo, kad *Perspektyvos* kaltintų socializmą kaip tokį: „nes kaip įmanomas

„*Perspektyvose* rasime ir kai kurių simpatijų socialistinei sistemai".

„Ateities svajonės dažnai yra labiau reakcija į dabarties ar net praeities problemas“.

kapitalizmas be laisvės ir demokratijos, taip be jų gali egzistuoti ir socializmas“, žinoma, realusis, o ne tikrasis. Atrodo, kad Lietuvoje yra dalis žmonių, atmetančių tiek kapitalizmą, tiek leninizmą. Eurokomunistai yra teisūs, rašo *Perspektyvų* Nr. 11, kai jie kritikuoja Rytų Europos „realų(jį)“ socializmą ir priešpastato jai tikrąjį socializmą, kuris, anot leidinio, „turi būti sukurtas, kuris yra tikrasis, tai yra, atitinka žmonijos susikurtą, teisingiausios visuomeninės santvarkos vaizdą“. Lietuvos liberaliosios srovės komunistai, atrodo, teigia, kad tikrasis kelias įkurti teisingą visuomeninę santvarką Lietuvoje yra papildyti dabartinį realų socializmą, atvesti į ją demokratiją ir laisvę, ir tokiu būdu paversti jį tikruoju. Ar šis procesas iš viso įmanomas, galėtų tapti svarbiu diskusiniu objektu ateityje.

Tame pačiame *Perspektyvų* 11-ame numeryje dar pridedama Michailo Michailovičiaus kalba, kurioje jugoslavų filosofas išreiškia mintį, kad „su komunizmu gali kovoti tik socialistinis sąjūdis ir jokiu būdu ne antidemokratinis, dešinysis, kad šiuolaikiniame pasaulyje kova vyksta tarp demokratinio socializmo ir totalitarizmo, o ne tarp kapitalizmo ir komunizmo, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio“.

Jei *Perspektyvose* dar jaučiama simpatija socializmo idėjoms, kitur lygiai griežtai atmetama ir Vakarų kapitalizmas ir komunizmas, bent idėjinėje plotmėje. A. Statkevičius *Vyties* 5-tame numeryje skelbia nerandąs tobulumo nei vienoje, nei antroje sistemoje, bet, jas abi palyginus, aiškiai simpatizuoja su liberalinės demokratijos santvarka. Čia galima pacituoti sekančią ištrauką:

Kaip matome, totalinio beteisiškumo sąlygomis — antisocialiomis sąlygomis — nei gamybos priemonių nacionalizavimas, nei „darbininkų“ ar „liaudies“ valdžia, nei antižmogiškos santvarkos titulavimas „socialistine“ per pusę amžiaus nepajėgė pakeisti nei dirbančiųjų pragyvenimo lygį, nei panaikinti išnaudojimo, nei sušvelninti priešiškumo tarp atskirų visuomenės grupių ir tautų.

Nė vienos iš šiandien egzistuojančių dviejų priešingų stovyklų ar jėgų negalime laikyti tobula. Tačiau tobulesne reikia laikyti tą jėgą ir stovyklą, kur mažesnė dirbančiųjų eksploatacija, kur mažesnis kalėjiminio prievartavimo ir beteisiškumo laipsnis.

Kalbant apie Lietuvos kultūrines problemas, sunku įsivaizduoti, kad „Žvilgsnio į ateities Lietuvą“ nuomonėms nepritartų visi. Kova prieš biurokratizmą, baisųjį popierizmą, kyšiavimą, ir korupciją yra visuotinai pripažintas svarbus uždavinys. Vakaruose irgi daug kalbama apie išaugusį biurokratizmą, nors vargu ar tie, kurie aimanuoja apie Vakarų biurokratijos sustabarėjimą, toliau skųstųsi, jei tektų jiems pagyventi bent porą savaičių realaus socializmo sąlygomis.

Įdomu, kad vienoje vietoje Medvėgalio straipsnyje atrodo pasimokyta iš Vakarų praeities klaidų. Visi turbūt sutinkam, kad vienas iš skaudžiausių dabartinės Lietuvos ydų yra nepaprastai išaugęs alkoholizmas, šiuo metu turbūt net prašokantis XIX a. vidurio masinį kaimo girtuokliavimą, iššaukusį Valančiaus blaivybės sąjūdį. Žinome, kaip su ta yra bandė kovoti JAV vyriausybė po I-ojo Pasaulinio karo. Medvėgalis atmeta tokią taktiką: „ ‚Sausas įsakymas‘ čia nepadės — pradės veikti įvairūs pogrindiniai bravorai, suklestės kontrabanda“.

Medvėgalio tezės, liečiančios aplinkos švarą, gamtos apsaugą, apie „būsimų valdovų“ suartėjimą su liaudim — tai dabartiniu momentu bendros vertybės, kurias iš principo pripažįsta visi, nors retai pritaiko. Manau, kad tomis temomis diskusijos nekiltų.

Bendrai paėmus, J. Medvėgalio „Žvilgsnis į ateities Lietuvą“ įdomus ir vertingas. Jame atsispindi gana aštri Lietuvą kamuojančių negerovių kritika. Ateities svajonės dažnai yra labiau reakcija į dabarties ar net praeities problemas. Todėl „Žvilgsnyje“ labai pabrėžiamas tautinis klausimas, bet kartais gana negatyvia prasme: kaip lietuviams apsiginti nuo svetimųjų grėsmės, ar tai demografine prasme, ar tai kultūros srityse. Medvėgalis net pataria ateityje saugotis ir Vakarų neigiamos įtakos, nes, jo žodžiais, „susidarius galimybei laisvai keliauti į užsienį, į mūsų kraštą skverbtis Vakarų visuomenės ydos: pornografija, narkotikai, šaunamieji ginklai...“

Iš vienos pusės, svetimųjų valdžios atsikratymas tai bene aktualiausias lietuvių tautos uždavinys, ir todėl ne be pagrindo „Žvilgsnio“ autorius jį pabrėžia. Iš kito taško žiūrint, čia slypi tam tikras pavojus prarasti balansą ir sumesti visas mūsų tautą varbinančias šmėklas svetimųjų sąskaiton. O tas gali žadinti iliuziją, kad vien nepriklausomybės gavimas ir demokratijos įvedimas greitai įgalins Lietuvą tapti „viena iš pirmaujančių“ šalių Europoje. Šitokį optimizmą Medvėgalis grindžia tariamai **įgimtu** lietuvių darbštumu, sumanumu ir kitomis dorybėmis, kurios prasiverš į priekį, atstūmus pragaištingą svetimųjų įtaką. Reikia pažymėti, kad daugumas Vakarų mokslininkų yra atmetę prigimtų tautinių ir rasinių charakteristikų sąvoką dėl keletos priežasčių. Pirma, tokiai sampratai trūksta stiprių statistinių ir tiksliai mokslinių duomenų; antra, XX a. totalitariniai judėjimai ir su jais susijusios sukompromituotos ideologijos kaip tik ir rėmėsi tariamomis rasių, tautų ir socialinių klasių prigimtomis savybėmis, suabsoliutindamos žmonių grupes, padarant iš jų „geras“ ar „blogas“ tautas, „darbščias“ ar „tingias“ rases, „doras“ ar „pragaiš-

„Lietuvių savilaidos žmogaus teisių gynimas ir tarybinės tikrovės kritika savaime veda lietuvių disidentus į konstitucinės santvarkos ir demokratijos pozityvų įvertinimą“.

tingas“ klases (luomus) ir pan. Ir pas lietuvius (įskaitant kai kurią savilaidinę spaudą) dar neišnyko tendencija bendrinti, absoliutinti ar net demonizuoti ištisas tautas, dažnai net vartojant įprastą vienaskaitą (lietuvis dosnus, lenkas klastingas ir t.t.).

Šita problema aktuali, nes ji gali kai kuriomis sąlygomis sukliudyti ateities Lietuvos santvarkos dalykišką ir konkretų svarstymą. Daug kas tiki, kad, pašalinus rusų okupaciją, demokratija atgis savaime (nes palinkimas į despotizmą tai rusų charakteristika), o Medvėgalio žodžiais, „po dviejų trijų dešimtmečių mūsų Tėvynė pasieks Vakarų Europos ekonominį lygį“. Bet ar jau bus taip lengva išrauti Lietuvoje gyvenančių tarpe dažnai sutinkamas vergiškumo, pasyvumo, nekritiško autoriteto garbinimo nuotaikas? Paimkime anekdotinį, bet tikrą pavyzdį. Jaunas lietuvis studentas amerikietis lanko gimines ir pažįstamus Lietuvoje. Prisėda vakarieniauti prie bendro stalo, geria, šnekučiuojasi. Kalba nukrypsta į galimybę laisvai keliauti, giminės nusiskundžia, kad jiems į užsienį nėra perspektyvų. Jaunasis „amerikonas“ pasakoja jiems, kaip Amerikoje išduodamas užsienio pasas: žmogus nusiunčia į paštą nuotrauką, vieno lapo anketą ir 15 dol. Už kelių savaičių pasas pristatomas, irgi paštu. „O kaip su viza iškeliauti, turbūt, leidimo išvykti ilgokai laukti?“ klausia giminės. Studentas apsidairo, nesupranta — leidimas išvykti? Gi jos nereikia. Kyla nesusipratimas, momentaliai giminės ir pažįstami net supyksta ant to savo „amerikono“, pagalvoja, kad anas iš jų gal negražiai pasijuokė. Tiktai po ilgesnio išsikalbėjimo šeimininkai įsitikina, kad svečias kalba tiesą. Esu pats girdėjęs panašius pasikalbėjimus, po kurių man kildavo sekanti nerami mintis: nežiūrint mano ir jų bendros kalbos, kultūros, artimumo jausmo, kokia nepaprastai gili praraja skiria mano vakarietišką „politinę kultūrą“ nuo daugelio Lietuvoje gyvenančių! Demokratinių vertybių įsisavinimas bet kurioje visuomenėje, kad ir geriausiomis sąlygomis, yra sudėtingas, vingiuotas kelias. Demokratinės vertybės, pavyzdžiui, tolerancija, neateina savaime — jos net tam tikra prasme nenatūralios: vietoj įgimto žmogiško noro išmušti įkyriam, kitaip manančiam piliečiui dantis, reikia išmokti jį toleruoti ir gerbti, net ginti jo teisę reikštis, nežiūrint kokias nesąmones anas plerptų. Kaip mes skatinsime ir ugdysime lietuvių tarpe dar nevisai įprastą demokratinę politinę kultūrą? Kaip atpratinti tautą nuo politinio pasyvumo ir apatijos, valstybės ir autoriteto garbinimo, nesiskaitymo su individais, dažnai pastebimo grubumo? Daug šitokių ydų, aišku, lietuviams atnešė tarybinė diktatūra, bet dalis jų egzistuoja Rytų Europoje jau nuo seno. Tautos vado ir taip vadinamo „kieto patriotizmo“ kultas, kad ir švelnioje formoje, egzistavo ir nepriklausomoje Lietuvoje.

Subrendusi, tolerantiška demokratinė politinė kultūra yra nepaprastai trapus augalas. Kaip jį įdiegti ateities Lietuvai — šitos problematikos pasigendama J. Medvėgalio šiaip vertingame minčių žiupsnelyje apie ateities Lietuvą.

Baigiant šias diskusinio pobūdžio mintis, galima trumpai susumuoti keletą išvadų:

1) Lietuvių savilaidos žmogaus teisių gynimas ir tarybinės tikrovės kritika savaime veda lietuvių disidentus į konstitucinės santvarkos ir demokratijos pozityvų įvertinimą;

2) Nors pagrinde beveik visi lietuviai savilaidoje angažuojasi už laisvą, demokratinę ir nepriklausomą Lietuvą, praktiškai tos sąvokos supratimas gerokai skiriasi — nuo gana liberaliai demokratiškos vakarietiško tipo parlamentinės sistemos iki dalinai eurokomunizmu paremtomis svajonėmis apie tikrąją socialistinę santvarką.

3) Beveik visi komentarai ir diskusijos savilaidoje remiasi įvairiomis koncepcijomis, kurios gerai žinomos Vakaruose, pvz. asmens teisių neliečiamumas, komunikacijos viešumas, teismų ir politinės valdžios kompetencijų atskyrimas, bažnyčios-valstybės skyrimas. Turint omenyje leninistinio marksizmo politinį sustabarėjimą ir visišką ideologinį bankrotą, tai nestebina.

4) Savilaidos spaudoje dar trūksta konkretesnių social-ekonominių diskusijų apie ateities Lietuvos santvarką, pvz. apie pluralistinės visuomenės problemas demokratinėje Lietuvoje (ateities Lietuvos visuomenė bus, be abejo, labiau sudėtinga ir įvairi, t.y. „pluralistinė“ negu buvusi ar dabartinė visuomenė).

„Subrendusi, tolerantiška demokratinė politinė kultūra yra nepaprastai trapus augalas. Kaip jį įdiegti ateities Lietuvai...“

KUN. VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS

Mintys, sužadintos dr. S. Sužiedėlio referato

Kaip papildymą vaizdo ryšium su kylančiomis problemomis apie Lietuvos ateities visuomeninę tvarką, aš norėčiau supažindinti su katalikų sociologų Vakaruose šiuolaikiniu to klausimo stoviu. Čia yra šiandien dvi šiek tiek skirtingos kryptys. Viena iš jų vadinasi *solidarumas,* kuria yra persiėmę lenkai ir kuri buvo tarpkario metu suformuluota vokiečių sociologo Weisso. Ji į ekonominę veiklą žiūri kaip į iš esmės draugijinę veiklą. Žmogus yra bendruomeninė būtybė ir dėl to jo ūkinė veikla turi būti bendruomeninė. Ši sistema atmeta individualizmą ir kolektyvizmą ir randa tinkamą vietą asmeniui reikštis tik solidariame veikime. Taigi, vietoj komunizmo solidarumas.

Tačiau ši sistema nėra paskutinis žodis krikščioniškoje sociologijoje. Pijaus XI laikais atsirado naujas žodis, kurio kūrėjas taip pat yra vokietys, kitas jėzuitas Gundlach. Jos teorija vadinasi *subsidijinis principas.* Einant juo, pirminis ir pagrindinis ekonominis veikėjas yra ne bendruomenė, bet asmuo. Bendruomenė jo veikloje vaidina reikšmingą vaidmenį tik tais atvejais, kai vieno asmens jėgų kuriam uždaviniui atlikti pritrūksta. Asmuo yra turto savininkas ir jo valdytojas. Ką gali įvykdyti siauresnės apimties organizmas, to nereikia imtis platesnės prigimties organizmui. Šią teoriją labai rėmė Pijus XII ir ji Antrojo Vatikano Visuotinio susirinkimo yra įvesta bažnytinėn organizacijon spręsti joje visuomeninius klausimus.

Abi šios teorijos turi savo pavojus. Solidarumas gali išvirsti komunaline priespauda bet kurio individualaus žmogaus. O subsidijizmas gali gerai apsaugoti sugebantį veikti žmogų, bet nesugebantis veikti žmogus gali būti apleistas.

Šių abiejų teorijų daigai glūdi ir lietuviškose galvosenose. Vieni mano gelbėtis doriškai apvalytu socializmu, o kiti nori eiti iki grąžinimo senų ūkių. Kalbant apie šį pastarąjį sumanymą, reiktų laikyti jį praktiškai neįvykdomu. Užtektų, kad kolchozo žmonės turėtų tikrą nuosavybę, nors ji galėtų būti ir bendra. Nuosavybės išlaikymas turi lemiančios reikšmės visuomeninei santvarkai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad po nacizmo vokiečiai nepasuko kolektyvizmo keliu. Teisingai pastebi dr. Sužiedėlis, kad privačios nuosavybės varžymas neišvengiamai veda į baudžiavą, nepaisant to, geras ar blogas tas, varžytojas būtų.

Pereikime dabar į valstybinės santvarkos klausimą. Aišku, kad Lietuvos žmogus pasisako prieš totalizmą ir už demokratiją. Tačiau teisingai dr. Sužiedėlis pastebi, kad demokratijos samprata dabartinėje Lietuvoje yra per daug suidealinta. Iš tikrųjų atskiras žmogus Amerikoje neapsprendžia politinio sprendimo. Jis gali turėti jam įtakos tik kartu su kitais, t.y. įsijungdamas į vieną ar kitą partiją ar į kokį sąjūdį.

Demokratija yra didelis vakarų krikščionijos turtas ir, reikia tikėti, kad jis bus išlaikytas. Tačiau ne visi Vakarai yra demokratiški. Apie 20 ispaniškos kultūros valstybių yra valdomos tokiu būdu, kurį galima galbūt vadinti grupiniu. Ir reikia pasakyti, kad valstybių pastovumui ši valdymosi forma yra sėkminga. Tos valstybės išsilaiko. Visa bėda yra su jomis, kad jos neturi išdirbusios technikos perleisti valdžią iš vienų rankų kitoms. O demokratijos didysis nuopelnas ir bus ne kur kitur, kaip išdirbtoje sistemoje perleisti valdžią iš vienos partijos kiton. Ar ispaniškos tautos, kurios doriškai yra labai vertingos, pasisavins demokratiją, reikia dar pažiūrėti. Lemtingos reikšmės turės pačios Ispanijos pavyzdys. Bet ir ten demokratiją išgelbėjo ne visuomenė, o karalius. Ir Lietuvoje būtų buvę išvengta konstitucinės krizės, gruodžio 17 sukilimo metu, jei prezidentas būtų buvęs nepriklausomas nuo seimo.

Opus ir plačios reikšmės yra valstybės ir Bažnyčios santykių klausimas. Sakyčiau, kad čia reiktų padaryti skirtumą tarp Bažnyčios ir valstybės, ir religijos ir valstybės. Bažnyčia yra skirtinga teisinė institucija ir be abejo yra atskirta nuo valstybės. Tačiau religija nėra toks dalykas, kuris lengvai atsiskirtų nuo valstybės. JAV yra atsiskyrusios nuo Baž-

„... Lietuvos žmogus pasisako prieš totalizmą ir už demokratiją. Tačiau teisingai dr. Sužiedėlis pastebi, kad demokratijos samprata dabartinėje Lietuvoje yra per daug suidealinta".

LIETUVOS NACIONALINĖ MARIJAMPOLĖS BIBLIOTEKA

„Lietuvis žmogus, šiandien atsidūręs pasaulinių galimybių atvirybėje, neturės jokio reikalo jų atsisakyti ir grįžti Lietuvon“.

nyčios, tačiau jų kūrėjai ne tik nebuvo nereligingi žmonės, bet veikė net religinio įkvėpimo vedini.

Savo tautinės vertės supratimas, bet ne vien kaip tautos, bet ir kaip valstybės. Tai yra didysis tautinis turtas. Teisingai šio fakto vertę yra supratęs Tomas Venclova. Šiandieninės rezistencijos pagrindas yra Lietuvos valstybė.

Pereinant į kultūrinę sritį, ryškiausias klausimas yra tautiškumas. Tautiškumo sąmonė, gyvai iškilusi visuomenėse praėjusiam šimtmety, yra atnešusi daug gero, bet kartu ir susiaurinusi žmoniškumo sąvoką. Tautietis atsistojo vietoj žmogaus ir įvykdė daug žiaurumų. Nenuostabu, kad Lietuvoje tautiškumo klausimas yra gyvas, deja, jis yra labiau neigiamos formos. Sunku aptarti pozityviai, kas yra lietuviškumas, bet jis pasidaro labai aiškus, kai jis reiškiasi nusistatymu prieš lenkus ar rusus. Tiesa, ir tokioje formoje jis gali būti teisėtas, bet ne visada. Ir dr. Sužiedėlis padaro šiuo atžvilgiu labai teisingų pastabų. Labai vertas jo perspėjimas net mums susilaikyti rūšiavus tautas į geras ir blogas.

Lietuvoje kalbėjimas apie tautos išvalymą nuo svetimųjų yra pavojingas dalykas. Jis tokiu yra ne tik moraliniu, bet ir tautiniu bei valstybiniu požiūriu. Tauta tam tikra prasme turi būti atvira kitoms tautoms, kitaip ji save pasmerkia mažėjimui ir ilgainiui iš tautos pasidaro tik tautelė. Tautai reikia sugebėti rasti balansą tarp uždarumo ir atvirybės. Pats maloniausias šiuo atžvilgiu dalykas, kurį dr. Sužiedėlis yra išskaitęs lietuviškuose dokumentuose, yra žinia, kad

REFERATAI IŠ SIMPOZIUMO: „POGRINDŽIO SPAUDOS BRUOŽAI“.

Simpoziumo dalyviai: kun. J. Šarauskas, S. Kuprys ir J. Pabedinskas.

KUN. DR. JURGIS ŠARAUSKAS

Mano pastabos bus nukreiptos į nagrinėjimą politinių išvadų, kurias susidarome skaitydami pogrindžio spaudą. Yra logiška, kad mūsų išeivijos politinė veikla derintųsi su Lietuvos lietuvių politiniais siekimais, bent su tais, kurie yra išreikšti pogrindžio spaudoj. Taigi mes turime žinoti, kokie jų politiniai siekimai yra, kaip jie į mus žiūri, kaip jie pataria, kad mes jiems padėtume, kas yra politiškai galima ir kas efektinga.

Žinoma, yra labai teigiamas reiškinys, kad iš viso yra pogrindžio spauda, kad ji, atrodo, auga, kad ji darosi vis atviresnė ir vis drąsesnė savo tautiniuose, kultūriniuose, socialiniuose ir politiniuose siekimuose. Rusams okupantams kol kas nepasisekė jos sunaikinti, ir yra labai malonu pasiduoti svajonei, kad sovietų sistemai gal netenka jėgų sustabdyti augantį nacionalizmą, kurį pogrindžio spauda atspindi. Mes turime atsargiai į tą žiūrėti, bet taip pat ir turime daug ko tikėtis.

Taigi, kokius bendrus įspūdžius gauname, skai-

„... Šiandieninis pasaulio lietuvis stovi prieš savitus uždavinius ir nėra reikalo jų išsižadėti dėl per siaurai suprasto tautiškumo“.

trečdalis rusų Lietuvoje yra išmokę lietuviškai. Tai yra brangesnis lietuviškos kultūros liudijimas negu jo būtų galima tikėtis tose sąlygose. Jis liudija seną, ne kartų istorijos paliudytą tiesą, kad nugalėtojai yra kultūriškai nugalimi tų, kuriuos jie nugalėjo. Tai liudija Romos ir Graikijos istorija ir kai kurie kiti daliniai istorijos faktai.

Gal be reikalo autorius nusileidžia vilčiai, kad daugelis lietuvių grįš Lietuvon pasikeitus politinei santvarkai. Tai nėra realus žvilgsnis. Lietuvis žmogus, šiandien atsidūręs pasaulinių galimybių atvirybėje, neturės jokio reikalo jų atsisakyti ir grįžti Lietuvon. Be abejo, bus individualių grįžimų. Tačiau šiandieninis pasaulio lietuvis stovi prieš savitus uždavinius ir nėra reikalo jų išsižadėti dėl per siaurai suprasto tautiškumo.

Jeigu šia proga būtų galima nukrypti nuo temos ir pamąstyti apie Pasaulio Lietuvio likimą, tai visų pirma reiktų patarti atitinkamoms organizacijoms suruošti panašų seminarą, kaip šis apie problemas, prieš kurias stovi šiandien pasaulio lietuvis ir kokios čia yra galimybės ir grėsmės. Juk turime bent tris lietuviškas iškylas pasaulin: senąją amerikiečių emigraciją, kitą emigraciją apie šio šimtmečio 20-5 m. į Argentiną ir Braziliją ir trečią išvietintųjų Lietuvos valstybės kūrėjų emigraciją. Visos jos turi savo jaunąsias kartas, kultūriškai išlavintas įvairiuose kraštuose ir šie faktai yra reikalingi panašaus istoriko analizės, kokią dr. Sužiedėlis yra padaręs apie Lietuvos lietuvius.

---

tydami pogrindžio spaudos politinius pasisakymus?

Pirmiausia, matosi, kad pogrindžio spaudoj yra mažai sutikimo politiniais klausimais, išskyrus bendrą krašto laisvinimo klausimą. Lietuviai nori atsikratyti Rusijos ir sovietų sistemos varžtų, bet šiaip yra mažai sutarimo. Vieni sako, kad vienintelis siekimas yra laisva, nepriklausoma Lietuva. Antri teigia, kad socializmas yra politinė, socialinė ir ekonominė sistema, kuri turi tam tikras geras savybes, kurios galėtų pasilikti. Treti sako, kad žmogaus teisės, ypač religinės teisės, turi pirmenybę. Vienu žodžiu, nėra vieningo balso pogrindžio spaudoj apie politinius siekimus, programas, strategiją. Galima rasti ir idealizmo, ir pragmatizmo, ir užsidegimo, ir sveiko proto. Tačiau nesimato pogrindžio spaudoj vieno bendro politinės veiklos plano.

Man tai atrodo labai sveika. Pogrindžio spauda veikia, tuo aspektu, taip, kaip demokratinių kraštų spauda, diskutuodama ir svarstydama įvairias idėjas ir pažiūras. Toks bruzdėjimas yra vaisingas, sveikas, patraukiantis daug įvairių nuomonių. Tačiau reikalinga išvystyti ir rafinuoti geresniąsias idėjas. Mes, gyvenantys Vakaruose, kaip tik turėtume būti pripratę prie tokių laisvų diskusijų esminių politinių klausimų temomis. Toks pogrindžio spaudos atvirumas diskusijoms turėtų mus skatinti pristatyti idėjas ir strategijas, kurios remtų lietuvių politinius siekimus.

Antras įspūdis, kurį galima susidaryti iš pogrindžio spaudos politinio elemento, yra tai, kad lietuviai dar žiūri į Vakarus ir į jų patikimumą su tam tikru abejojimu. Pogrindžio spaudoje dar išlikę kai kurie kartūs atsiminimai apie Vakarus. Dar aiškiai matosi vaizdas partizanų, beviltiškai laukiančių pagalbos, kuri nepasirodė. Kiek jie gali pasitikėti Vakarais dabar? Kai kurie pogrindžio spaudoj labai paprastai teigia: Jei norime būti laisvi, turime tai patys pasiekti.

Trečias įspūdis rišasi su pastaruoju. Lietuviai Lietuvoje nepilnai supranta, kaip Vakarų politinė sistema veikia. Tai tikriausia kyla iš rusiškos dezinformacijos, o taip pat ir jų pačių informacijos bei patyrimo stokos apie Vakarų valdžios sistemas. Jie nesupranta, kaip mes galime taip lengvai pakeisti krašto valdžią ir kad kiekviena valdžia turi savas pažiūras ir naują veiklos planą. Jiems sunku suprasti tokius mūsų ideologinius pasikeitimus. Be to, jie nesupranta didžiulės balsuotojų jėgos Vakaruose, ypač Amerikoje.

Prieš maždaug trejus metus Viktoras Nakas *Pasaulio lietuviui* parašė straipsnį apie lietuvių išeivių politinę veiklą. Tame straipsnyje jis siūlė įvairias politines strategijas. Sakė, kad Lietuva ir lietuviai turėtų būti iškeliami spaudos dėmesin, kad kontaktai būtų palaikomi su valdžios atstovais ir kad lietuviai stengtųsi gauti darbus valdžioj, per kuriuos jie galėtų valdžios politikai iš vidaus daryti įtaką. Po kiek laiko *Aiduose* pasirodė slapyvardžiu pasirašytas straipsnis, kuris, anot redakcijos, atėjo iš Lietuvoje gyvenančio jauno intelektualo. Jis nesutiko su Nako teigimu, kad pats svarbiausias būdas Lietuvai padėti yra lietuviams išeiviams iškilti gyvenamojo krašto politinėje scenoje. Anot *Aidų* straipsnio autoriaus, svarbiausias būdas Lietuvai padėti yra per informacijos skleidimą Lietuvoje ir ryšių palaikymą tarp išeivijos ir Lietuvos. Nenuneigiant to Lietuvos intelektualo teigimo, kad informaciniai ir kitokie ryšiai tarp išeivijos ir Lietuvos

Pogrindžio spauda veikia, ... kaip demokratinių kraštų spauda, diskutuodama ir svarstydama įvairias idėjas ir pažiūras.

yra svarbūs, reikia pasakyti, kad jo nuvertinimas potencialios lietuvių rolės gyvenamojo krašto politikoje rodo, kad jis nesupranta, kaip Vakarų valdžios veikia. Sovietų Sąjungoje valdžios atstovui bandyti ką nors iš vidaus pakeisti gali būti bevaisis užsiėmimas. Tačiau Vakarų demokratijoje tokia veikla labai efektyvi. Įsivaizduokite, kokią įtaką galėtų turėti apsukrus lietuvis kongresmenas ar senatorius ar net valdžios biurokratas.

Ketvirta — rodos, kad pogrindžio spaudoje yra sutikimas apie ryšius su mumis. Ta spauda skatina apsilankymus į Lietuvą ir bet kokius galimus kontaktus. Ji žino, kad tie važiavimai mums nepakenks, o jiems padės — informacija ir pažiūros gali būti apsikeistos. Mes galime suartėti su savo šaknimis, o jie gali semtis vilties iš mūsų.

Penkta — rodos, kad jie turi įvairias nuomones apie lietuvių išeiviją. Jie žino, kad mes visi geriau už juos gyvename. Tačiau jie, atrodo, nedaug težino apie mūsų politinę ar kultūrinę veiklą. Tai turbūt kyla iš informacijos stokos ir rusų dezinformacijos. Kai kurie giria mūsų kultūrinę veiklą, bet neskiria jai tiek svarbos, kiek mes. Kai kurie nieko apie tą kultūrinę veiklą nežino.

Apie mūsų politines organizacijas ir pastangas atrodo yra daug nežinojimo. Vliko veikla ir net Bendruomenės egzistavimas, be abejo, ne visiems žinoma. Pogrindžio spaudos leidėjai prašo, kad mes tęstume propagandinę veiklą ir ją sustiprintume. Atrodo, kad jie nežino apie specifines mūsų pastangas Lietuvos reikalą pristatyti Kongresui, Baltiesiems Rūmams ir plačiajai Vakarų spaudai.

Šeštas įspūdis, kurį reikia paminėti, rišasi su religija. Parama Kronikai kitų pogrindžio spaudos leidėjų tarpe nėra monolitinė. Didelės pastangos dedamos tam, kad Vakarai suprastų, jog reikia atskirti Kroniką nuo oficialios Katalikų Bažnyčios. Pabrėžiama, jog Kroniką leidžia pasauliečiai, ne dvasiškiai. Aplamai, mažai reikšmės skiriama oficialiai Bažnyčiai bei jos vadovybei — išskyrus vyskupą Julijoną Steponavičių ir vyskupą Vincentą Sladkevičių. Kai kuri pogrindžio spauda mato religiją kaip tautiškumo įrankį. Atsižvelgiant į tai, kad bažnytinė hierarchija Lietuvoje nėra gerbiama, kyla klausimas, ar į religiją nežiūrima kaip į laikiną įrankį? Lenko popiežiaus išrinkimas daugeliui lietuvių suteikė vilties — tačiau jiems, atrodo, neaišku, ko jie specifiškai iš Romos turėtų laukti. Net ir Kronikas skaitant, susidaro įspūdis, kad rašantieji nėra įsitikinę, jog Vatikanas supranta Lietuvos padėtį nuodugniai ir tiksliai. Tačiau pogrindžio spauda supranta, kokią didelę įtaką Kronika turi pasaulio viešai opinijai.

Štai kokios išvados lieka iš lig šiol išdėstytų idėjų:

Lietuvos pogrindžio spaudai trūksta žinių apie Vakarus ir Vakarų valdžias.

Lietuvos pogrindžio spauda nėra pakankamai informuota apie išeivių kultūrinę bei politinę veiklą.

Lietuvos pogrindžio spauda nestato mums jokių specifinių politinių reikalavimų, išskyrus, kad mes remtume bendrus politinius siekius. Ir dėl tų siekių nėra sutarimo. Vieni nori visiškos nepriklausomybės. Antri nori valstybės (ar tautos?) sovietinės sistemos rėmuose. Treti nori, kad jų žmogaus teisės būtų užtikrintos ir faktiškai gerbiamos.

Pogrindžio spauda plečiasi. Ji yra gyvybinei svarbi ir ji užsiima būtinu politinių siekių tyrinėjimu bei diskusijom. Tačiau ji mums neduoda specifinio politinių uždavinių plano.

Todėl mes turime tęsti savo politinę veiklą Lietuvos labui pagrindinai pasiremdami sekančiais dalykais: mūsų valdinių sistemų pažinimu, mūsų pasaulinių įvykių supratimu, mūsų samprotavimu apie skirtingų politinių programų bei strategijų efektyvumą. Kitaip sakant, mes esame patys geriausi žinovai, kaip galime Lietuvai padėti.

Nesupraskite tai, ką sakau, kaip priekaištą pogrindžio spaudai. Taip pat negalvokite, kad siūlau, jog mūsų veikla prieštarautų pogrindžio spaudos viešai pareikštom nuomonėm bei jos interesams. Mes turime kartu dirbti, atkreipiant tinkamą dėmesį į pogrindžio spaudos pasiūlymus. Tačiau, jos siūlymai neužbaigti — mes, kurie suprantame savo sistemas, turime pridėti tai, ko trūksta, ir tai, kas reikalinga.

Ne mūsų užduotis šiame simpoziume aptarti visus

Lietuvos pogrindžio spauda nestato mums jokių specifinių politinių reikalavimų, išskyrus, kad mes remtume bendrus politinius siekius.

politinius uždavinius, kuriais turėtume apsiimti dirbant Lietuvos labui. Vis dėlto aš kelis suminėsiu.

1) Turime suintensyvinti mūsų propagandą. To pogrindžio spauda pageidauja. Siūlau, kad mes samdytume profesionalus tam tikslui pasiekti.

2) Turime ryšius su Lietuva stiprinti ir plėsti — ne — tik (asmeniškus?) apsilankymus, bet taip pat ir kultūrinių delegacijų mainus. Siųskime menininkus, mokslininkus, muzikus ir t.t. Priimkime tokius „kultūrininkus" iš Lietuvos. Panašią mintį Lietuvos pogrindžio spauda pageidauja.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Kanadoje, visuose Vakarų kraštuose turime suformuluoti politines strategijas, kurių tikslas būtų į Lietuvos bylą atkreipti daugiau politinio dėmesio. Manau, kad ir tai turėtų būti daroma su politinių profesionalų talka.

4) Mes, lietuviai, turėtume įsijungti į gyvenamo krašto politinę veiklą. Patys turėtume tarnauti valdžioj bei remti ir aktyviai įsijungti į politines kampanijas, rinkimus, politines partijas.

5) Turėtume aktyviau prisidėti prie Vatikano pastangų Lietuvos Katalikų Bažnyčios padėtį gerinti. Nepažįstu nei vieno žmogaus, kuris žinotų, ką Vatikanas Lietuvai daro. Mes turim teisę žinoti. Mes net nežinom, kas Vatikane Lietuvos bylą gina — kaip mes tad galime žinoti, ar tai yra daroma kompetentiškai? Mes turim teisę iš Vatikano reikalauti paaiškinimo. Juk Vatikanas turi pareigą tiek Lietuvos Katalikų Bažnyčiai, tiek ir mums, užtikrinti, kad jo veikla yra kompetentiška ir intensyvi.

6) Reikia daugiau pastangų dėti informacijos perdavimui Lietuvon. Tai darytina per spaudą ir radiją — ypač radiją — Amerikos Balsą, Laisvės radiją ir Vatikano radiją.

7) Turime leisti pogrindžio spaudai žinoti, kad mes ją skaitome, ją gerbiame ir dirbsime, kad jos viltys ir troškimai išsipildytų. Turime jos leidėjus raginti jie toliau tęstų savo naudingą darbą.

Mes, lietuviai, turėtume įsijungti į gyvenimo krašto politinę veiklą. Patys turėtume tarnauti valdžioj bei remti ir aktyviai įsijungti į politines kampanijas, rinkimus, politines partijas.

JONAS PABEDINSKAS

Mano trumpo referato tikslas yra atkreipti jūsų dėmesį į labai apleistą organizuotos išeivijos veiklos vieną užduotį — būtent į didelį reikalą padėti ok. Lietuvoje vykstančiai kovai už žmogaus teises.

Šių minčių užduotis nėra identifikuoti, kurie veiksniai ką gali atlikti, užtat jų ir nevardinsiu, pasitenkindamas kalbėti apie išeivijos veiklos darbuotojus bendrai.

Kadangi kiti čia daugiau pasisakys dėl tos kovos garsinimo už Sovietų ribų — savo pastabas daugiausia darysiu pačios žmogaus teisių kovai pagalbos reikalingumui išryškinti ir apie mūsų tautinę pareigą tam daugiau pašvęsti savo dėmesio, pastangų, pinigų ir laiko.

Kalbėdami apie žmogaus teises ok. Lietuvoje, susiduriame, žinoma, su Maskvos supratimu, kokios turi būti ar gali būti žmogaus teisės valstybėje. Apie tai labai trumpai, bet įdomiai yra pasisakęs Valery Chalidze, New York'o Khorika Press redaktorius. Jis maždaug taip sako:

Kai kalbame apie žmogaus teises... mes galime dar geriau išsireikšti tą kovą pavadindami kova už žmoniškas gyvenimo sąlygas.

„Nusikaltimų prieš žmogaus teises rasime daugelyje kraštų, bet skirtumas Sovietuose yra tame, kad Maskvoje formuluojamas ir propaguojamas ideologinis pateisinimas žmogaus teisių engimui.

Sovietų propaganda pavyzdžiui laiko, kad žmogui nereikia individualios pasisakymo laisvės („freedom of speech"). Vieton to, ji siūlo kolektyvinės valios išreiškimą. Pilietinės teisės bendrai yra skaitomos buržuazine apgavyste ir visai nereikalingos.

Idėja, kad ekonominės ir socialinės teisės yra virš pilietinių teisių, yra ta pagrindinė tezė, ant kurios bazuojasi ideologinis pateisinimas žmogaus teisių engimui. Ta tezė jau yra priimta visoje eilėje besivystančių kraštų ir net pradėjusi paveikti tarptautinę teisę", baigia šį trumpą paaiškinimą Chalidze.

Štai kodėl kova už tas teises ok. Lietuvoje yra tokia sunki ir svarbi ne tik lietuviams, bet ir visam vakarų pasauliui. Ji mūsų tautiečių ten vystoma su dideliu atkaklumu ir pasišventimu kaip niekur kitur.

Kai kalbame apie žmogaus teises — angliškai „human rights" — mes, lietuviai, galime dar geriau išsireikšti tą kovą pavadindami kova už žmoniškas gyvenimo sąlygas. Mūsų tautiečiai nori žmoniškų gyvenimo sąlygų tiek religinėje, tiek tautinėje, tiek asmeniško apsisprendimo plotmėje. Daugelyje tų jų gyvenimo aspektų sąlygos tenai, galime drąsiai tvirtinti, yra nežmoniškos.

Yra nežmoniška persekioti jaunimą už savos tautos ir jos istorijos meilę bei jai dėmesį. Nežmoniška yra sodinti į kalėjimus už religinių veikalų skaitymą ar jų platinimą. Nežmoniška yra grūsti į psichiatrines ligonines žmones už tai, kad jie drįsta kitaip galvoti ir kalbėti nei valdžia. Nežmoniška yra užkirsti kelią į aukštesnį mokslą jaunimui, kuris nenori stoti į komunistines organizacijas. Tų nežmoniškumo pavyzdžių daug. Tos nepakenčiamos sąlygos slypi už naujų gyvenamų pastatų, už pavyzdinių sovchozų, už impozantiškų dainų švenčių ar spalvotų turistinių leidinėlių.

Kaip ir kitos tautos, taip ir lietuvių tauta trokšta tautinio apsisprendimo galimybių, o kasdieniniame gyvenime šiandien daugelis tautiečių reikalauja žmoniškesnio gyvenimo. Kova už tai yra labai nelygi. Vilniaus valdžios aparatūra žinoma yra tik dalis tos milžiniškos Maskvos propagandos mašinos. Visa vieša komunikacija, visos akademinės ar kultūrinės institucijos; iš viso visas viešasis gyvenimas ten pakinkytas Maskvos propagandai.

Nežiūrint to, dėl komunistų sistemos bankroto, labai mažai kas jai betiki. Užtat taip svarbu tautiečiams duoti kiek sugebame ir kokiais nors įmanomais būdais minčių atremti tai propagandai. Duoti jiems gerai pagrįstų ir įvairių faktų, idėjų, patarimų, kurie bent mūsų supratimu būtų naudingi naujų kelių beieškančiam ok. Lietuvoje bebręstančiam jaunimui ir kovotojams dėl žmoniškesnių gyvenimo sąlygų. Tos kovos garsinimas vakarų pasaulyje jau vyksta. Ar daugiau galima padaryti — tai kita tema.

Norime tačiau atkreipti jūsų dėmesį į tiesiog apgailėtinai menką mūsų veiksnių bei organizacijų susirūpinimą ir pagalbą pačiai tai kovai tėvynėje. Nesimato nei mūsų veiksnių, nei paskirų rezistencinių organizacijų ar sambūrių tinkamo įvertinimo bei vieningos ir stiprios tai kovai pagalbos. Yra paskirų asmenų, grupių tam užsiangažavusių, bet tai palyginamai labai dar menkos ta kryptimi pastangos.

Jei mes, kaip tremtiniai — išeiviai ką nors veikiame, tai pirmoje eilėje darykime tai, kas tautiečiams tėvynėje būtų naudinga dabar ar ateityje. Kad ta veikla neišblėstų turime išsilaikyti lietuviški ir veiklūs. Yra atėję iš tėvynės pasisakymai (AIDAI 1981 m., p. 136 R. Šaulys), kad jei artimoje ateityje Lietuva neatgaus nepriklausomybės, tai išsilaikymas lietuvybės išeivijoje bus nereikalingas. Tikriausia tai per kietai pasakyti, bet čia manau norėta pabrėžti, jog vien išlaikymas lietuvybės išeivijoje būtų menkai vertas, jei ta išeivija pati intelektualiai ar kultūriniai nekurs lietuviškoje plotmėje ir jei nepadės tautiečiams tėvynėje.

Mūsų lietuviškoji kultūrinė ir intelektualinė veikla smarkiai smunka. Dar daug veikiame, bet palyginamai mažai dėl tautiečių ok. Lietuvoje galvojame ar kuriame. Iš kitos pusės, mūsų organizacinis gyvenimas rutininėse manifestacijose, kaip tai švenčių rengime, suvažiavimų, minėjimų ar sukaktuvių ruošime, yra pasiekęs pokarinį zenitą. Tai labai reikalinga veikla lietuviškumui išlaikyti, bet mes negalime vien tik tokiu savimi rūpesčiu džiaugtis, kai yra keli labai svarbūs uždaviniai, tai lietuviškai išsilaikiusiai visuomenei. (Čia galime šyptelėti ir pastebėti, kad vienas mūsų veiklos aspektas yra tikrai suklestėjęs — tai aukštai išsivystęs nusifotografavimo menas...)

Atrodo bus atėjęs aukščiausias laikas pažiūrėti, kaip mes išeivijoje panaudojame tą brangų laiką ir paaukotą energiją įvairiuose mūsų organizacijose, konstatuojant, jog daugumoje esame per daug susirūpinę savimi.

Turime gabių darbščių ir pasišventusių visuomenininkų. Tikimės, kad bent dalis jų pastangų atiteks kovotojams už žmoniškesnes gyvenimo sąlygas ok. Lietuvoje.

Konkrečiai tad siūlytume visokioms organizacijoms, o ypač pagrindiniams veiksniams apart dėmesio sau daug daugiau stengtis padėti kovai dėl žmoniškų gyvenimo sąlygų tėvynėje.

Dalis Ateities akademinio savaitgalio dalyvių: A. Domanskis, Federacijos vadas J. Laučka, dr. J. Meškauskas ir kun. V. Bagdanavičius, MIC.

Jei mes, kaip tremtiniai — išeiviai, ką nors veikiame, tai pirmoje eilėje darykime tai, kas tautiečiams tėvynėje būtų naudinga dabar ar ateityje.

Kelios idėjos —

A. Įvairiais būdais laisvame pasaulyje ruošti rimtą medžiagą tai kovai, kuri galėtų būti panaudota tiek tėvynėje, tiek vakaruose.
1.Remti įvairių asmenų ar organizacijų pastangas jos paruošimui;
2.Nustatyti, rekomenduoti ar užsakyti specifines temas tai medžiagai;
3.Šaukti gerai paruoštas konferencijas tais klausimais;
4.Paskirti stiprias komisijas su atitinkamu biudžetu vadovauti, remti ir vykdyti įvairius uždavinius kovoje už žmoniškumą ok. Lietuvoje. Sekant esančią padėtį ten, susidaryti geresnę, gilesnę lietuvišką, o ne vokišką ar amerikietišką dabartinio ten gyvenimo perspektyvą.

B. Ieškoti visokiausių būdų tą medžiagą perduoti tautiečiams ok. Lietuvoje.
1.Ruošti įvairaus lygio, įdomius seminarus vykstantiems į ok. Lietuvą;
2.Išplėsti ryšius su lietuviškomis radijo programomis, girdimomis ok. Lietuvoje, kad mūsų paruošta medžiaga būtų jų naudojama.

C. Išlaikyti vienybę ir solidarumą šioje svarbioje veiklos srityje. Išeivijos vienybė nepakeliui, žinoma, Maskvai, nei kartais Washingtonui.
1.Patriotiškai ir logiškai nusistatyti, kas ir kokiomis sąlygomis turėtų ar neturėtų privačiai kalbėtis su ok. Lietuvos įstaigomis dirbančiais. Turime šiuo reikalu labai bendras gaires veiksnių sutartas, kurias greitai reikėtų praplėsti. Priėjus prie daugumos išeivijos pritartinų nutarimų, turėtume jų drausmingai laikytis.
2.Budriai stebėti ten ir čia skleidžiamas žinias, kad nebūtume dis-informuoti. Vienas KGB mėginimas apstatyti lietuvius, išleidžiant neva pogrindžio leidinį 1977 m., puolantį Kroniką, nepasisekė. Subtilesnių saugumo manevrų tiek ten, tiek čia neabejotinai bus visą laiką.
3.Norint stipriau atkreipti visų išeivių dėmesį į tą kovą ir gauti plačiausią tai veiklai paramą, gal vertėtų paskelbti „Kovos už žmoniškumą tėvynėje" metus, kaip tai buvo efektingai padaryta su „Parapijos metais".

Žmoniškumas lietuviuose turi daug atspalvių, ir jis buvo ir yra integrali lietuvio charakterio savybė. Tai žinoma, nereiškia, kad jis nesupyksta, nenusideda ar nepadaro klaidų. Sumoje, tačiau, jo elgsena buvo ir pasiliko žmoniška. Užtat lietuviai per šimtmečius buvo žmoniški su kitais, tiek su užkariautais rytų kaimynais, tiek su į savo kraštą pasikviestais žydais.

Dabar lietuviai sau reikalauja žmoniškų gyvenimo sąlygų. Mūsų viena iš aukščiausių tautinių pareigų jiems padėti.

Pranešimas iš Federacijos tarybos posėdžio.

ATEITININKŲ „ŽVILGSNIS Į SAVE“ — IR IŠVADOS

Ateitininkų Federacijos tarybos posėdis spalio 23 d. (Ateitininkų namuose) praėjo jam skirtos temos „Žvilgsnis į save“ ženkle: peržvelgta Federacijos ir jos sąjungų vienerių metų pastangos vykdyti 1981 m. kongreso pageidavimus. Sąjungų vadovybės pasidalino savo rūpesčiais ir patirtimi organizaciniame darbe. Pasitarta, kaip patobulinti įvairių vienetų veiklą, kad ateitininkų sąjūdis liktų gyvastingas. Įvairiais klausimais pasisakė Federacijos vadas Juozas B. Laučka, Tarybos pirm. dr. Adolfas Damušis, „Ateities“ vyr. redaktorius, kun. dr. K. Trimakas, Jaunųjų s-gos pirmininkė Birutė Bublienė, Moksleivių s-gos valdybos narys Linas Palubinskas, Sendraugių sąjungos atstovas Vytautas Šoliūnas, Chicagos židinio tarybos pirm. Juozas Baužys, Tarybos nariai, seselė Margarita Bareikaitė, Aušra Liulevičienė, Almis Kuolas ir Juozas Polikaitis. Sendraugių s-gos pirm. Jonas Valukonis atsiuntė pranešimą ilgesniu raštu. Federacijos dvasios vadas kun. Stasys Yla perdavė savo sveikinimus telefonu. Pasigesta Studentų sąjungos atstovo. Posėdyje tylos minute ir malda prisiminti per praėjusius metus mirę ateitininkai.

Federacijos valdybos vardu Juozas B. Laučka ilgesniame pranešime laikydamasis pernykščio kongreso pasisakymų sugrupavimo eilės, peržvelgė valdybos ir atskirų Sąjungų veiklą, bei pastangas:

Religinėje — dorovinėje srityje dažniau keltas dvasinių pašaukimų reikalingumas. Ir straipsniuose, ir kalbose teko šį klausimą priminti mūsų jaunuomenei. Galima pasidžiaugti, kad šiemet du ateitininkai pasirinko kelią į kunigystę. Apie mergaites žinių neturima. Putnamo Nekalto Prasidėjimo seselės susilaukė vienos kandidatės. Viename pasitarime nurodyta, kad ateitininkų susirinkimuose ir spaudoje pasigendama dorovinių klausimų gvildenimo. Religinio susikaupimo dienos ir valandėlės galėtų būti ruošiamos platesniu mastu. Arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos byloje, pranešus apie jo pripažinimą Garbinguoju Dievo Tarnu, lyg ir tyla įsiviešpatavo. Lauktina naujų nurodymų iš šios bylos vadovų. Kongreso metu pasirašyta peticija susilaukė atsakymo iš Šv. Tėvo. Tuo tarpu vargu ar veiksmingiau prisidėjom prie sąjūdžio negimusios gyvybės teisėms ginti.

Lietuviškų parapijų metų vykdyme nesuradom naujesnių priemonių, kaip mums, kaip organizacijai, prisidėti prie jų sėkmingo pravedimo. Centrinis komitetas, su Romu Bubliu Clevelande priešakyje, paruošė daug įgyvendinamų siūlymų mūsų parapijoms sustiprinti. Manyčiau, ateitininkams reikėtų arčiau su Lietuvos vyčiais ir kitomis veikliomis katalikų organizacijomis dirbti parapijų ar misijų rėmuose. Šv. Kazimiero mirties 500 metų minėjimo komitetas, L. K. Federacijos sukurtas, pateikė lietuvių katalikų visuomenei praktiškų siūlymų. Mums džiugu, kad į minėjimo komitetus JAV ir Kanadoje įsijungė veikloje išbandytos ateitininkų jėgos.

Tautinė, kultūrinė, visuomeninė sritis. Kongreso žvilgsnis į pavergtą tautą neliko nepastebėtas Lietuvoje. Tai pogrindžio spauda pranešė apie mūsų pasisakymą kongrese Lietuvos atžvilgiu. Atskirais atvejais kreiptasi į atitinkamas įstaigas kalinamųjų ir kitaip persekiojamų gynimo reikalu. „Lietuvos Katalių Bažnyčios Kronikos“ dešimtmetis buvo gera proga išsamiau supažindinti lietuvišką visuomenę su pogrindžio spauda, su tikinčiųjų nedalia. Šioje srityje, turbūt daugiausia pasidarbavo mūsų Tary-bos narys kun. Kaz. Pugevičius ir Gintė Damušytė. Sveikintinas Tarybos bendradarbio Jono Pabedinsko vadovautas žygis Chicagoje surengiant „Kronikos“ sukakties minėjimo akademinį savaitgalį (spalio 15-17), kurio paskaitininkų dauguma buvo mūsų iškilūs jaunieji akademikai. Buvo tikras malonumas pasiklausyti be priekaištų aukšto lygio paskaitų.

„Kronikos“ sukaktis pažymėta visose stovyklose. Jos ir kitų pogrindžio leidinių redaktoriai, leidėjai ir bendradarbiai labai daug rizikuoja, tad bent jų triūso vaisiai turėtų būti mums geriau pažįstami.

Gal ilgiausiai mums pavyko vykdyti kongreso pasisakymą, jog ateitininkams „turi rūpėti, kad gyvenamo krašto judraus gyvenimo verpete neprarastume krikščionybei ir lietuvybei geriausio savo jaunimo. Tai sakydamas, — tęsė Federacijos vadas, — turiu dėmesyje mūsų studentų ir moksleivių sąjungų narių skaičių. Jis turėtų būti didesnis. MAS stovyklos, ypač Dainavoje, gerai pasisekė. JAS duoda daug vilčių. Netrukus susilauksime JAS ‚Vadovo‘, taip labai globėjų laukiamo. JAS narių skaičius pastaruoju laiku auga. Jų stovykla Dainavoje šauniai praėjo“.

Kongreso kvietimas visose vietovėse sudaryti **židinius** — vietines tarybas — dar daug kur neįvykdytas. Rytiniame pakraštyje židinių tarybą pavaduoja vieno asmens (dr. Česlovo Masaičio) iniciatyva: Putname — Thompsone, Connecticut, vyksta reguliarūs jaunų šeimų susitikimai. Ten susidaro ir talka kun. St. Ylos vadovaujamiems kursams Putname ir Dainavoje. Tie kursai tęsiami ir toliau, organizacinius reikalus tvarkant MAS valdybai.

„Ateities" redagavimo darbą jau dešimtus metus kantriai, ryžtingai ir kūrybingai dirba kun. dr. K. Trimakas, sutelkęs gausią pajėgių jaunų asmenų grupę. Pasitaikančius trūkumus turėtume suprasti ir ateitį jam talkon, „iš širdies ir peties". Jau keturiolikti metai, kai „Ateitį" administruoja Juozas Polikaitis. Jam reikia daugiau veiksmingos talkos. Nors sukaktuvinis kongresas ir pageidavo, kad kiekviena ateitininkiška šeima prenumeruotų „Ateitį", tačiau to tikslo dar nesame pasiekę. Spalio 16 d. Chicagoje įvykęs „Ateities" jaunųjų bendradarbių premijavimo vakaras parodė, kad savųjų paramos „Ateičiai" nepritrūksta.

„Ateities" leidykla verčiasi be deficito. Linkėtina, kad visų pirma ji leistų ateitininkų kūrinius. Labai tikslu, kad šalia literatūrinių leidinių įvestas ir ideologinės srities skyrius, žinomas „Mūsų idėjos dabarties šviesoje" vardu. Debiutuota dr. A. Maceinos studija „Asmuo ir istorija", susilaukusi nemažo dėmesio. Tačiau verta pakartoti kongreso skatinimą visiems Federacijos nariams „ją įsigyti, studijuoti, aptarti žodžiu ir raštu, ir padaryti ją svarstybų objektu susirinkimuose ir už organizacijos ribų".

Tautinės kultūros reikalais rūpinimasis tikrai nėra pasiekęs pageidaujamo lygio, kaip tuo klausimu pasisakyta kongrese. Tikėkime, stovyklose pravesti Maironio mirties 50 metų sukakties minėjimai prisidėjo prie mūsų pastangų bent tobuliau pažinti, jei ne aktyviai puoselėti tautinės kultūros esmines apraiškas.

Ateitininkų Šalpos Fondas, kaip nurodo mūsų konstitucija, telkia ir skiria finansinę paramą ne tik besimokančiam jaunimui, bet ir organizacinei veiklai padėti. Federacijos dabartinė valdyba pirmaisiais savo veiklos metais yra gavusi stambią Fondo paramą, kurios reikėjo ateitininkiškai veiklai Amerikoje ir kitur. Pastaruoju metu A. Š. F. pasižadėjo išleisti JAS „Vadovą" ir šiam reikalui dr. Prano Jucaičio asmenyje susilaukė didžiulės mecenatiškos pagalbos. Prof. P. Jucaitis, vienas pirmųjų ateitininkų, įsijungęs į mūsų sąjūdį dar 1911 metais, dar mūsų pačių jauniausiųjų auklėjimo reikalui atidavė bene visus savo likusius taupmenis — 2,008 dol. Fondas ruošiasi naujam talkos vajui, kuris, tikėkime, sustiprins jo pajėgumą ateiti pagalbon ir asmenims, ir organizacinei veiklai.

Kongreso pageidavimų paskutinysis — kreipimasis į visuomeniniame darbe veiksmingai dalyvaujančius ateitininkus „nepagailėti savo laiko, energijos ir sugebėjimų ir savam sąjūdžiui". Galime tik pasidžiaugti savo nariais, ypač jaunesniaisiais, aktyviai dirbančiais bendrinėse organizacijose. Tik meskite žvilgsnį į didžiųjų organizacijų vadovybių ir pagrindinių jų komitetų narių sudėtį — visur ten rasit žymų skaičių mūsų sąjūdyje užsigrūdinusių pasišventėlių. Tačiau mes norime, kad ir savojo sąjūdžio visiems vienetams nepritrūktų vadovauti sugebančių ir pasišvenčiančių asmenų.

Rūpinantis viso sąjūdžio reikalais, Federacijos valdybai teko palaikyti labai artimus ryšius su sąjungų valdybomis. Valdybai ypač artimai talkino dvasios vadas kun. Stasys Yla, Tarybos pirmininkas dr. Adolfas Damušis ir „Ateities" vyr. redaktorius kun. dr. K. Trimakas. Rūpėjo stovyklų ir kursų programų turinys. Šiemet didysis dėmesys krito Maironio sukakties ir Lietuviškų parapijų metų minėjimams. SAS stovyklos dėmesys atiteko veik išimtinai Lietuvai. Atrodo, platesnė ideologinė programa ten bus kiek nukentėjusi. Kadangi stovyklos ir kursai dažnai yra beveik pagrindinė priemonė mūsų sąjūdžio jauniesiems dalyviams ir jų draugams išsamiai panagrinėti mūsų principus ir pareigas, reikėtų stengtis jų programas tobulinti ir jų vykdymą derinti. Gal būtų naudingas didesnis koordinavimas, kuriuo rūpintųsi sąjungų ir Federacijos valdybų perrinkti asmenys. Būtina iš anksto pasirūpinti, kad kiekviena stovykla turėtų savo kapelioną per visas dienas. Būtų gera pasikviesti ir jaunimui artimą seselę vienuolę, kuri būtų, ypač mergaičių, vadovų talkininkė.

Ateities planuose Federacijos valdyba yra pasiryžusi išleisti kunigo Stasio Ylos naują „Vadovo" laidą — persispausdinant jau nebegaunamą pirmąją laidą. Yra pasižadėjęs vienas mecenatas, bet dar nesusitarta dėl techninės darbo dalies. Ruošiamasi prof. prel. Prano Kuraičio, vieno iš mūsų sąjūdžio pirmūnų, raštų rinktinės išleidimui. Jo raštams surinkti daug pagelbėjo dr. K. Pemkus. Dabar daroma galutinė atranka. Tuo rūpinasi dr. J. Girnius ir Ant. Vaičiulaitis. Dar prieš akis — lėšų suradimas.

Neužmirštami ateitininkai ir už JAV ribų. Kanada, suprantama, nelaikoma užsieniu. Ten veikla stipriausiai pasireiškia Toronte, tačiau juda ir Montrealis, ir Hamiltonas. I praėjusią vasarą pagelbėjom Brazilijos ateitininkams suruošti ir pravesti jaunimo stovyklą. Šiemetiniu mūsų talkininku buvo stud. Arvydas Žygas, buvęs MAS pirmininkas. Kiek žinoma iš pranešimų, Žygas savo uždavinį šauniai atliko.

Neužmirštame ir Australijos, palaikydami artimą ryšį per Federacijos įgaliotinį Juozą Steponą. Ateitininkų ir Australijos liet. kunigų susitarimu, kun. dr. K. Trimakas yra kviečiamas kitų metų pradžioje kelių savaičių dvasinės viešnagės, kurios metu „Ateities" vyr. redaktorius pravestų ne tik rekolekcijas visiems lietuviams, bet ir su ateitininkais susitiktų atskiriems renginiams. Kun. K. Trimako atsilankymui jau ruošiamasi. Federacija padengs kelionės (į abi puses) išlaidas, o australiečiai vidaus. Labai vertiname kun. Trimako žygį — jis sutiko paaukoti savo tarnybos bene dviejų metų atostogas. Palaikome ryšį ir su Vokietijos ateitininkais. Deja, ten nebeturime organizuoto ateitininkų jaunimo, nors pavienių studentų ateitininkų esama.

Federacijos vado, Tarybos ir Kontrolės komi-

sijos rinkimams pradedame ruoštis. Jie turi įvykti 1983 m. rudenį. Rengiamas rinkimų projektas. Norima, kad rinkimai nebūtų sudėtingi, kad juose stipriau reikštųsi atskiri vienetai. Turime įvykdyti visuotinį ateitininkų surašymą, kuris įgalintų didesnio narių skaičiaus dalyvavimą rinkimuose.

Tiek Federacijos vado pranešimo santraukos. JAS ir MAS pranešimai padaryti žodžiu. ASS pirm. J. Valukonis atsiuntė apžvalginį pranešimą raštu. Svarbiausias dabar sendraugių valdybos rūpestis skiriamas jaunučiams, moksleiviams ir studentams, o pačioje sąjungoje — ieškant naujesnių priemonių sustiprinti jaunųjų akademikų saitus su savo organizacija.

JAS pirm. Birutė Bublienė apdovanojo visus posėdžio dalyvius su ką tik išleistu jaunųjų ateitininkų akivaizdiniu papildomuoju programos vadovėliu, skirtu jaunųjų globėjams ir vadovams. Sąjungos stovykla Dainavoje praėjo labai gerai. Pritrūko vietos keliolikai jaunųjų. Vadovų netrūko, ir buvo iš ko pasirinkti. Daug pagelbėjo suruošti vadovų kursai, kuriuos lankė 30 asmenų. Kursus parėmė ASS valdyba. Sąjungai daug pagelbsti įvairiose vietovėse esą ryšininkai, kurių šiuo metu JAV ir Kanadoje yra 12. Jau ruošiamasi kitų metų vadovų kursams, kurių vieną dalį norima pravesti ir Kalifornijoje. Kitų metų stovyklos tema — **lietuviai pasaulyje.** Dainavoje ji bus liepos mėn. paskutines dvi savaites. Dabartinė valdyba įsipareigojusi dirbti dar vienerius metus. Jau ieškoma jos įpėdinių.

MAS valdybos narys Linas Palubinskas apžvelgė sąjungos valdybos pastangas rūpintis stovyklomis, kursais, kuopų šventėmis, susirinkimais. Kartais pritrūksta temų, sujungiančių veiklą. Stokojama ir savitarpio informacijos. Reikėtų sustiprinti jaunių perėjimą į MAS gretas. Kursai ir stovyklos praėjo labai sėkmingai. Mažesnis moksleivių skaičius dalyvavo Neringos ir Wasagos stovyklose. Aktyviai ieškoma kuopų globėjų, kurie būtų artimi jaunimo veiklai. „Norėtume daugiau moksleivių veiklą remiančių vyresniųjų, Bet suprantančių jaunimą", — sakė stud. L. Palubinskas.

SAS vadovybės pranešimo nesulaukta. Centro valdyba ruošia sąjungos suvažiavimą Detroite lapkričio 5-6 dienomis.

„Ateities" vyr. red. kun. Trimakas papasakojo apie redagavimo rūpesčius, artimus ryšius su bendradarbiais, apie skaitytojų atsiliepimus. Stengiamasi, kad „Ateitis" atspindėtų Federacijos visų vienetų judėjimą... Spalio-lapkričio numeris skiriamas studentams. Jo puslapius bus užpildę išimtinai studentai. Ruošiamasi vieną laidą skirti Australijos ateitininkams. Spalio 15-17 d. Chicagoje įvykusio ateitininkų akademinio savaitgalio paskaitos pasirodys keliuose „Ateities" numeriuose.

„Ateities" administratorius J. Polikaitis pranešė, kad dėl padidėjusių pašto ir spausdinimo išlaidų reikėtų padidinti „Ateities" prenumeratos mokestį. Vieno eilinio numerio atspausdinimas dabar kainuoja iki 1,500 dol., išsiuntinėjimas — per 200 dol. Keli šimtai prenumeratorių yra atsilikę su atsiskaitymu. Pastaruoju metu kreipiamasi į „atsilikusius", prašant atsilyginti.

Tarybos posėdžio dalyviai padarė administracijai nuo 1983 m. už metinę prenumeratą prašyti 15 dol., o garbės prenumeratą — 25 dol.

Tarybos pirm. dr. Ad. Damušis painformavo apie „mūsų idėjos dabarties šviesoje" serijos tolimesnę programą. Kun. dr. Ant. Paškus jau paruošė studiją „Asmuo ir laisvė". Dr. K. Skrupskelis yra pasižadėjęs paruošti filosofinę studiją aktualiais dienos klausimais. Serijos leidinių pasirodymą tvarko dr. Algis Norvilas.

Tarybos bendradarbis Vyt. Šoliūnas nurodė gyvą reikalą pagaliau išspręsti savojo archyvo sutelkimą ir laikymą vienoje saugioje vietoje. Daug vertingos medžiagos iš ateitininkų veiklos gali būti jau ir dingę, nes keičiantis sąjungos ir Federacijos valdyboms, nepasirūpinama perimti susirinkusią dokumentinę medžiagą. V. Šoliūnas, buvęs ASS pirm., dar supažindino su Chicagos sendraugių pastangomis padėti „Ateičiai". Iš spalio 16 d. įvykusio premijų įteikimo vakaro mūsų žurnalui susidarys paramos apie 1,100 dol.

Tarybos narė ses. Margarita Bareikaitė išsamiau supažindino su Kanados ateitininkų veikla. Nuo šių metų rudens ses. Margarita dirba Toronte. Netrukus tikimasi naujos moksleivių kuopos. Ji kvietė daugiau dėmesio skirti J. V. Rytiniam pakraščiui, kad ten Neringoje išsilaikytų MAS stovyklos, susilaukdamos patogaus laiko ir gausesnio dalyvių skaičiaus. Apie Rytinio pakarščio ateitininkų veiklą papasakojo Almis Kuolas, dabar gyvenąs arti Bostono.

Juozas Baužys pasidalino savo patirtimi iš Chicagos židinio veiklos.

Jonas Pabedinskas Ateitininkų Federacijos tarybos bendradarbis, painformavo apie spalio 15-17 dienomis Chicagoje suruoštą akademinį „Ateities" savaitgalį, paminėjusį Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos dešimtmetį. Beveik visi paskaitininkai ir svarstyboms vadovavę asmenys buvo jauni akademikai, gerai pasiruošę jų pasirinktoms temoms. Gaila, kad šio šaunaus savaitgalio programos klausytojų skaičius nebuvo toks, kokio buvo laukta.

Posėdžio išvados

Ateitininkų Federacijos Tarybos posėdžio svarstymus ir išvadas galima sutrauktai taip susumuoti:

1. Įvairių vietovių židiniai, kaip nurodyta sukaktuvinio kongreso pasisakymuose, yra veiksminga priemonė ateitininkų veiklai skatinti, stiprinti ir derinti, todėl jie palaikytini, o vietovėse, kur jų nėra, įsteigtini.

2. Mūsų jaunuomenės (jaunųjų, moksleivių ir studentų) vienetai prašomi sau į talką ir pagalbą kviesti tiek jaunesniuosius, tiek vyresniuosius sendraugius, kad jie bendradarbiautų tiek savo idėjomis, tiek ir galimai dažnesniu dalyvavimu jaunimo renginiuose, kursuose, stovyklose ir sąjungų vadovavimo patarimuose.

3. Kursų ir stovyklų programų ruošimas, jų vykdymas ir vadovų parinkimas bei stovyklų priežiūra

turėtų būti glaudžiau derinamos, kad visos mūsų jaunimo ideologinio auklėjimo pastangos duotų geresnius vaisius. Veiksmingumo derinimo iniciatyva geriausiai tiktų Federacijos valdybai.

4. Taryba pritaria valdybos veiksmams palaikyti ir stiprinti artimus ryšius su visų žemynų ateitininkais. Tęstina parama Pietų Amerikos, ypač Brazilijos ateitininkams, pagelbstint ten suruošti jaunimo stovyklas ir kitais būdais padedant tokiems pasiaukojusiems jaunimo auklėtojams, kaip kun. Juozas Šeškevičius.

5. Taryba yra dėkinga kun. dr. K. Trimakui už sutikimą vykti į Australiją ir ten, kelių savaičių religinės atgaivos pravedimo viešnagės dienomis, aplankyti ir ateitininkų susitelkimus. Taryba taip pat reiškia pasitenkinimą, kad bus išleistas Australijos ateitininkams skirtas „Ateities" numeris.

6. Kadangi žymiai pabrango spaustuvių ir pašto patarnavimai, Taryba pritaria „Ateities" administracijos siūlymui pakelti metinę „Ateities" prenumeratą iki 15 dol., o garbės pren. — iki 25 dol. Taryba kviečia visus Federacijos narius „Ateities" leidimą ir skleidimą laikyti savo rūpesčiu.

7. Ateitininkų Šalpos Fondas, tęsiąs išbandytą darbą pagelbėti finansinės paramos reikalingiems studijuojantiems ateitininkams ir padėti organizacinei veiklai, turėtų patarnavimu. Jei visi sendraugiai paskubėtų bent su nario mokesčiu, A. Š. Fondas galėtų patenkinti daugiau prašymų, kurių skaičius pastaruoju metu yra pagausėjęs.

8. Taryba kviečia visus mūsų vienetus aktyviai padėti Lietuviškų parapijos metų centriniam komitetui įvykdyti jo siūlymus. Mūsų skyriams, kuopoms ir draugovėms patariame savo vietovėse glaudžiai bendradarbiauti su Lietuvos vyčiais ir kitomis katalikų organizacijomis, kad lietuviškos parapijos ir misijos pajustų didesnį ir gyvesnį tikinčiųjų įsijungimą į ją, jos išlaikymą ir stiprinimą.

9. Artėjant Šv. Kazimiero mirties 500 metų sukakčiai, visi mūsų vienetai prašomi gyvai atsiliepti į minėjimo komiteto pranešimus ir prašymus. Visi ateitininkai prašomi dalyvauti nuolatiniame maldos vajuje, kad Garbingasis Dievo tarnas arkiv. Jurgis Matulaitis greičiau susilauktų Bažnyčios pripažinimo Palaimintuoju.

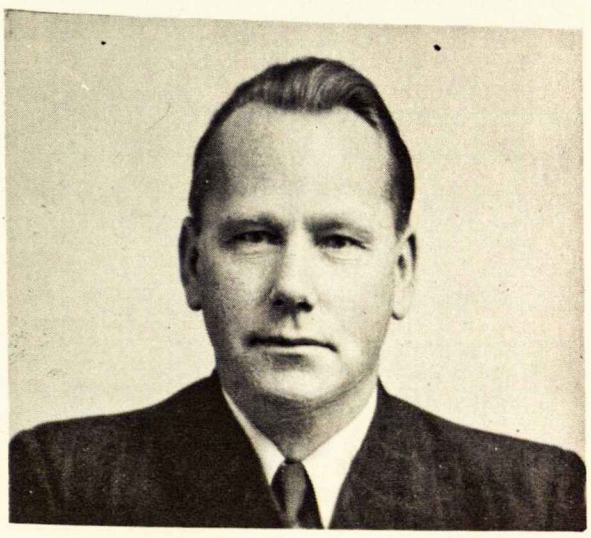
10. Nuolatos atsimindami pavergtą Lietuvą, ateitininkai jungiasi Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos skelbiamuose maldose ir jos darbe pagelbėti Lietuvos tikintiesiems ir visai Tautai visais galimais būdais.

11. Federacijos taryba kviečia visus Federacijos vienetus ir pavienius narius aktyviai dalyvauti Federacijos vado, Tarybos 15 narių ir Kontrolės komisijos 3 narių rinkimuose, įvyksiančiuose 1983 metų rudenį. Jau dabar laikas numatyti ir kalbinti kandidatus.

Galutinis išvadų suredagavimas paliktas Federacijos vadui ir Tarybos pirmininkui.

Pagal susitarimą AF Tarybos posėdyje, pilnam ateitininkijos vaizdui *Ateities* perspausdinti turi šį pranešimą

Netekome sendraugio dr. Stasio Ankudo

Dr. Stasys Ankudas, ką tik atvykęs į Baltimorę 1952 metais.

Pereitų metų spalio 6 d. pasimirė Baltimorės ateitininkų sendraugių skyriaus narys dr. Stasys Ankudas. Nebuvo jo mirtis netikėta, nes velionis sirgo ir sunkia ir skausminga leukemijos liga. Tik ji taip netikėtai greit atskubėjo. Dar šį pavasarį velionis atrodė įprastai linksmas ir guvus tarp savo pacientų. Ruošdamasis išeiti pensijon, liepos 1 d. uždarė savo kabinetą. Buvo pilnas vilčių. Staiga liga paguldė ligoninėn, kurioje ir užmerkė akis.

Dr. Stasys Ankudas visą savo gyvenimą buvo ateitininkas. Nuo pat gimnazijos suolo. Universitete priklausė ateitininkų medikų „Gajos" korporacijai, o baigęs studijas, — sendraugiams. Atvykęs prieš 30 metų Baltimorėn, tuoj įsijungė į vietos sendraugių skyrių. Aktyviai dalyvavo skyriaus veikloje ir ketverius metus (1970—1974) buvo skyriaus pirmininku.

Dr. S. Ankudas buvo tvirtų įsitikinimų idealistas. Nors gydytojo pareigos neleido jam plačiau visuomenėje pasireikšti, tačiau jis domėjosi lietuviška veikla ir ją rėmė, kiek galėjo. Prasidėjus Lietuvių fondo akcijai, jis įstojo į fondą su didžiausiu įnašu Baltimorėje. Taip pat palaikė artimą ryšį su Karaliaus Mindaugo šeštadienine mokykla, kai ji dar veikė Baltimorėje. Kviečiamas įteikdavo atestatus mokyklą baigiantiems ir juos apdovanodavo. Kartą įteikė mokyklai stambesnę pinigų sumą, kad ji būt panaudota kaip premija mokinių lituanistiniam pažangumui skatinti.

Marija ir dr. Stasys Ankudai švenčia vedybinio gyvenimo 45 metų sukaktį 1981 metais.

Į gydytojo pašaukimą žiūrėjo labai rimtai ir daug aukojosi savo pacientams. Gydymas jam buvo artimo meilės tarnyba, išplaukianti iš jo gilaus religingumo. Būdamas švelnaus ir malonaus būdo, nuoširdus ir draugiškas kiekvienam, jis tapo populiariu ir mylimu gydytoju ne tik Baltimorės lietuvių tarpe, bet ir amerikiečių. Jo kabinetas darbo valandomis visada būdavo pacientų apgultas. Pasibaigus priėmimo valandoms, sekdavo ligoninių lankymas ligoninėse bei gulinčių namuose. Į namus iškviesdavo daktarą net nakties metu. Ir niekada neatsisakydavo. O kur dar amerikiečių seserų vienuolių „The Little Sisters of The Poor" išlaikoma senelių prieglauda. Joje daktaras išdirbo 20 metų kaip savanoris (be atlyginimo), ir dar paskutinius 9 metus kaip etatinis prieglaudos gydytojas. Baltimorės arkivyskupas ir vienuolės du kartu, 1973 ir 1978 metais, dr. Ankudą iškilmingai pagerbė už nuoširdų darbą senelių tarpe.

Jo gyvenimo odisėja tokia pati, kaip ir daugelio karo paliestųjų tautiečių. Gimė 1909 m. balandžio 22 d. Vilkaviškio apskrity, Pilviškių valsčiuje, Šiaudadūšių kaime. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir 1937 m. įsigijo medicinos daktaro laipsnį. 1936 m. vedė Mariją Stukaitę. Atlikęs stažą Kaune, 1938 m. rudenį įsikūrė žmonos tėviškėje Kupišky, kur vadovavo ligoninei ir vertėsi gydytojo praktika.

Karui ištikus, teko trauktis į Vakarus. 1944 m. dr. Ankudas su šeima atsidūrė Tiuringijoj. Karui pasibaigus, apsigyveno Hanau pabėgėlių stovykloje, kur irgi visą laiką dirbo kaip gydytojas.

1949 m. emigravo į JAV. Atliko reikalaujamą stažą Elizabeth, NJ, o rezidentu buvo Rahway, NJ, ir, pagaliau, išlaikęs egzaminus Marylande, 1952 m. įsikūrė Baltimorėje.

A.a. dr. Stasys Ankudas gulėjo pašarvotas laidotuvių koplyčioje X.9 ir 10. Antrąją dieną 7 val. vakaro Baltimorės ateitininkai drauge su kitomis organizacijomis surengė paskutinį atsisveikinimą. Po trumpos maldos už velionio sielą kalbėjo Aleksandras Radžius Baltimorės ateitininkų vardu, Cezaris Surdokas nepr. Lietuvos atstovo dr. Stasio Bačkio vardu, Antanas Vasaitis iš Thompson, Conn., Ateities Federacijos vado Juozo Laučkos vardu, dr. Elena Armanienė Baltimorės Lietuviškųjų organizacijų tarybos vardu, Juozas Gaila JAV LB Baltimorės apylinkės vardu ir Vladas Bačianskas Tautinės sąjungos Baltimorės skyriaus vardu. Aktorius Juozas Palubinskas padeklamavo du eilėraščius apie mirtį: ištrauką iš Putino „Mortuos voco" ir Jono Aisčio „Poeto mirtis". Po to našlė Marija Ankudienė trumpai padėkojo kalbėtojams ir lankytojams už velionio pagerbimą. Baigiant klausytojai ne tik iš Baltimorės, bet ir iš Vašingtono sugiedojo Marijos giesmę ir Tautos himną. Didelė dalis lankytojų vietoj gėlių aukojo Lietuvių fondui bei „Leukemia Society" naudai.

A.a. dr. S. Ankudas palaidotas spalio 11 d. Baltimorės Lorrain Park kapinėse. Prieš išvežant velionį bažnyčion, dr. Justinas Kudirka laidotuvių koplyčioje pristatė dr. Henriką Armaną, kurs tarė atsisveikinimo žodį Baltimorės lietuvių gydytojų vardu. Laidotuvių Mišias šv. Alfonso lietuvių parapijos bažnyčioje laikė klebonas kun. Antanas Dranginis drauge su velionio pusbroliu kun. Pijum Brazausku ir dar dviem amerikiečiais kunigais.

Lietuvoje velionis paliko brolius Antaną ir Juozą, Baltimorėje jau minėtą žmoną Mariją, o Čikagoje dukterį Mildą Jakštienę, žentą Vytautą Jakštį ir anūkę Kristiną.

A. Radžius

ATVIRAI

SESUO M. PALMIRA

LAIKAS RUOŠTIS

Kryželiai žmogiškame gyvenime neišvengiami, visi juos turi ir turės.

Amerikoje gyvenantys lietuviai, tremtiniai ar ankstesnieji imigrantai, beveik visi Lietuvoje turime giminių, artimų ar tolimesnių. O daugelis dar brolius ir seseris. Rūpinamės jiems padėti medžiaginiai, paguosti laiškais ar aplankydami. Spaudoj nestinga straipsnių Lietuvos reikalais. Tuo reikia džiaugtis ir eiti pirmyn. Tenka sutikti jaunų žmonių, kurie, čia baigę aukštuosius mokslus, galvoja padėti Lietuvos atkūrime darbe, kai tik bus galima. Anksčiau ar vėliau Lietuva bus laisva. Tuo tarpu neaišku, kaip vystysis tarptautinės politikos reikalai, kurie neabejotinai turės reikšmės užgniaužti tautų laisvei. Laiko tėkmėje viskas paaiškės. Bet dabar negalima tik laukti tos laisvės aušros žybtelėjimo, ir tik tada kibti į darbą. Būtų per vėlu. Jau dabar reikia ruoštis ir labai konkrečiai.

Lietuvoje daug kas bus sunaikinta ar apgadinta. Kas labiausiai siekiama sunaikinti? Galbūt visa, kas lietuviška. Bet labiausiai religija. Kultūrininkai visais jiems galimais būdais bando išsaugoti kultūrines ir tautines vertybes. Jie turi didesnes galimybes tai padaryti, laviruoja kaip įmanydami, jiems ačiū už tai.

Bando ir tikintieji, gal dar kiečiau ir tvirčiau, nes jie stipriau ir puolami. Išeivijoje kultūrininkų, visuomenininkų turime. Nemaža yra pasiekusių profesines sritis ir užimančių atsakingas vietas, tai didelis tautos turtas. Mažiau turime kunigų, seserų vienuolių ir brolių vienuolių, kurie, atsiradus galimybėms, norėtų talkinti esantiems tėvynėje.

Nežinau, ar lietuviškos seserų vienuolijos čia, Amerikoje, galvoja apie misijinį darbą ir talką Lietuvoje? Jei taip būtų, ačiū Dievui.

Mūsų vienuolijos darbų planuose šis punktas yra ruoštis talkinti Lietuvai, kai tik ji bus laisva. O darbų ten netruks. Kad tik būtų pakankamai rankų. Ar nebūtų laikas nedelsiant pagalvoti apie tai?

Kviečiame jaunas mergaites ir pagyvenusias pergalvoti ir pasisiūlyti Viešpačiui: — Štai aš ateinu. Imk mane. Noriu tarnauti Tau ir Tavo broliams, nes jie yra ir mano broliai. Apsispręsti už vienuolinį gyvenimą ir talką Lietuvai, tai reiškia jau dabar įsijungti į vienuolinę bendruomenę, kad sukauptum gerą patirtį, subrandintum asmenybę, o tai ne dienos ir savaitės darbas. Kaip mūsų steigėjas arkiv. Jurgis Matulaitis sako:

„Tebūna ištvermingos savo pašaukime ir pastangose, tenepaiso jokių sunkumų, jeigu ir tektų keliauti iš vienos vietos į kitą, iš miesto į miestą. Svarbiausia tebūnie pasiryžusios ištverti savo pašaukime ir nepalūžti jokiose sunkiose sąlygose".

Pasiekti to tvirtumo nepalūžti sunkumuose ar nesėkmėse tegali brandžios asmenybės, tam atsiekti reikia ir nemažų pastangų, sujungtų su Viešpaties malone. Reikia ir laiko, kad perkotum per savo žmogiškus ribotumus, baimes nepatogumų, kurie kartais būna perdėti. Kryželiai žmogiškame gyvenime neišvengiami, visi juos turi ir turės. Vienuolynai nėra „kryžių dirbtuvės", kad paskui savo nariams juos dalintų. Neretai vienuolinio gyvenimo sunkumai yra padidinami, o ten esančios ir pasiekiamos dvasinės vertybės lyg pridengiamos.

Yra žmonių su dideliais užmojais, su planais: — norėčiau tai ir tai padaryti, bet... jei galėčiau... jei man niekas nekliudytų... jei nebūtų taip sunku... Tas jei ir jei, tęsias diena iš dienos, bet viskas stovi vietoje. Tie planai kaip akmuo nejuda iš vietos.

Manau, čia reikia tik ryžtingo atsakymo: „Taip, Viešpatie. Ateinu. Tavo vynynas išsirpusiom uogom, laikas, oi laikas spausti vyną, kad nebūtų tuščios taurės ant tavo altorių. Kviečių varpos pribrendę pjūčiai laukia rankų, kurios pagamintų duoną, kurią Viešpats keistų į savo Kūną ir šventintų sielas".

Kas skaito „KRONIKĄ", mato, per kokius sunkumus ir kaip didvyriškai Lietuvos jaunimas bando įstoti į seminarijas. Padrąsinkime ir mūsų krašto jaunimą stoti į jų gretas.

Katalikų Bažnyčios Kronika, atskleisdama Lietuvoje vykstančius faktus, laukia mūsų atsiliepimo. Jie, užrašydami faktus, rizikuoja laisve. Vieša religinė praktika tai garantija į kalėjimą ar Sibirą. Iš čia gyvenančių niekas tokios aukos nereikalauja. Atstatant Bažnyčios reikalus į normalias vėžes, reikės jaunų, tvirtų jėgų. Ruoškimės!

Veiksmingai atsakykime į Dievo Tarno arkiv. Jurgio Matulaičio testamentinį šūkį: — „RIKIUOKITĖS IR AUKOKITĖS".

Taigi... Dabar! RIKIUOKIMĖS IR AUKOKIMĖS!

MAIRONIS
Mūsų tautos ir tikėjimo milžinas

Pamokslas apie Maironį Vilniaus Šv. Rapolo bažnyčioje minint 50 metų nuo jo mirties

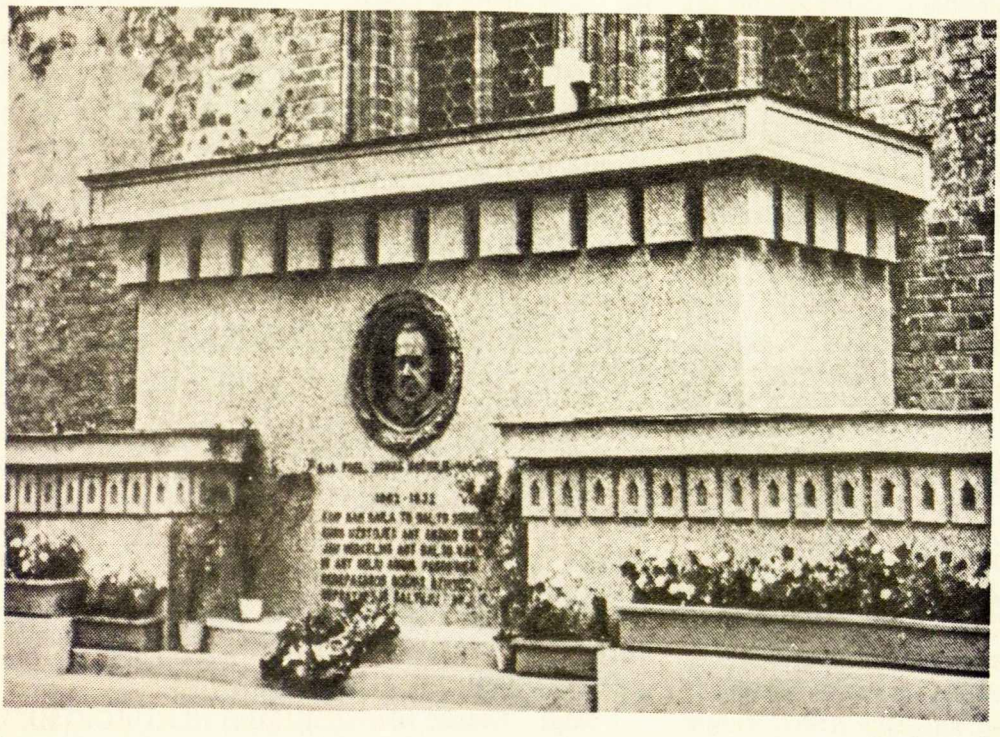
Apsaugok, Aukščiausias,
Tą mylimą šalį,
Kur mūsų sodybos
Kur bočių kapai.

Ką tik girdėjome giedant šią giesmę. Dauguma iš mūsų gerai žino, kad šią giesmę yra sukūręs įžymusis mūsų tautos dainius: Maironis. Šiais metais ir šį mėnesį sueina lygiai 50 m. nuo jo mirties. Mūsų tėvynės bažnytinė vadovybė yra išsiuntinėjus parapijų klebonams laišką, kuriame raginama tikinčiuosius tą, garbingą mūsų tautos ir tikėjimo milžiną sukakties proga kuo turiningiau prisiminti ir pagerbti. Pirmiausia prisiminkime keletą duomenų iš jo biografijos.

Gimė jis 1862 m. Raseinių rajone. Jo abu tėveliai buvo giliai religingi. Gimus Jonukui, jo motinėlė jį, kaip savo pirmgimį paaukojo Dievui. Visą laiką puoselėjo viltį, kad jis taps kunigu. Jonukas nuo mažens buvo labai pamaldus. Žemesnėse klasėse jis ir patsai labai troško būti kunigu. Vėlesnėse klasėse — išgyveno ir kai kurias abejones tikėjime, o taip pat labai labai mylėdamas literatūrą ir istoriją suabejojo ir savo pašaukimu į kunigus ir, baigęs gimnaziją, nebevažiuoja į kunigų seminariją, o įstoja į Kijevo universitetą studijuoti literatūros ir istorijos.

Nepilnus metus jis tesimoko universitete, o pajutęs apsivylimą dėstomais dalykais ir visa aplinka, jis vėl išvysta kunigystės idealą, visame spindesy, ir jis, niekam nieko nesakęs, atvyksta į Kauną ir įstoja į Kauno kunigų seminariją. Galima įsivaizduoti, koks nustebimas ir džiaugsmas buvo jo dievotų tėvelių, kai jie savo sūnelį staiga pamato jau kunigo uniformoje. Čia mes matome, kaip dažnai ateistai neteisingai teigia, kad į kunigų seminariją įstodavo jaunuoliai tik savo tėvų per prievartą varomi. Maironis apsisprendė patsai — po ilgų svarstymų ir abejonių nakties.

Įstojęs į seminariją, Maironis joje ir išbuvo iki pat mirties, t.y., iš viso 48 metus. Iš jų — jis 5 m. mokėsi seminarijoje, ją baigęs įstojo į Petrapilio dvasinę

akademiją, kur studijavo taip pat 5 metus, įsigydamas teologijos kandidato ir teologijos magistro mokslinius laipsnius. Baigęs akademiją, keletą metų profesoriauja Kauno Kunigų seminarijoje, paskui Petrapilio dvasinėje akademijoje, o nuo 1909 m. iki pat mirties rektoriauja Kauno kunigų seminarijoje. Ir bažnytinėje hierarchijoje jam buvo suteikti garbingi titulai: 1903 m. jis tapo Mohiliovo garbės kanauninku, 1907 — žemaičių kapitulos kanauninku, 1911 — prelatu.

Tris kartus jo kandidatūra buvo keliama į vyskupus, bet prolenkiško nusistatymo hierarchijos viršūnės stengėsi neįleisti į vadovaujančias vietas įtakingo lietuvių visuomenės atstovo ir vyskupu jo Roma nepatvirtino. Patsai Maironis tai labai skaudžiai išgyveno, nes jautėsi neteisingai savo priešų šmeižiamas ir skriaudžiamas, nors visą laiką stengėsi uoliai tarnauti bažnyčiai.

Toliau, mums pirmiausia norėtųsi priminti, kad mūsų šiandien minimas tautos dainius ištisus dešimtmečius buvo patsai mylimiausias mūsų poetas. Jį skaitė, deklamavo, dainavo, giedojo visa tauta. Visi jį suprato, visiems buvo brangu jo idėjos, teiginiai, svajonės.

Tik prisiminkime kaip dažnai mes meldžiamės giedodami jo sukurtas giesmes: „Marija, Marija“, „Apsaugok, Aukščiausias“, „Kai širdį Tau skausmas, kaip peiliais suspaus“.

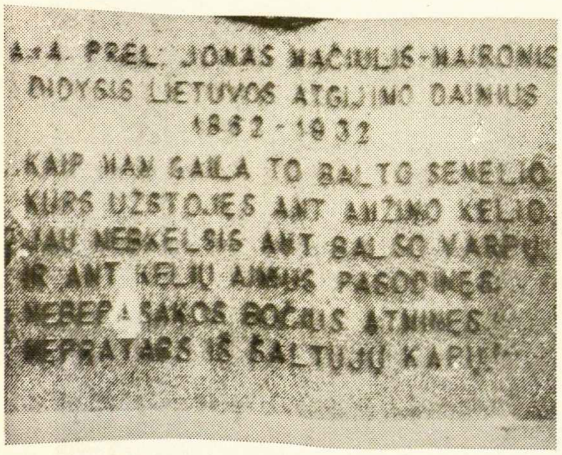
O kas iš mūsų nėra girdėję ar dainavę, jo dainų: „Lietuva brangi, mano Tėvynė“, „Kur bėga Šešupė“, „Oi neverk, motušėle“, „Sunku gyventi žmogui ant svieto“, „Užtrauksim naują giesmę broliai“, Ramios malonios vasaros naktys“, „Kur lygūs laukai, snaudžia tamsūs miškai“, „Už Raseinių ant Dubysos“.

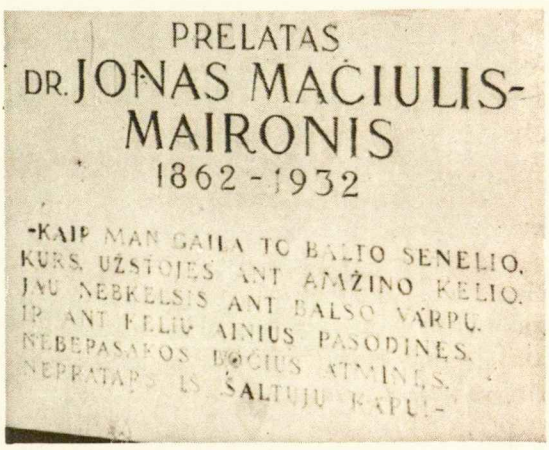
Visa tai prisiminus, gal ne vienam iškils klausimas, o kodėl gi Maironis taip visų mylimas, kodėl jis mums toks brangus ir suprantamas.

Juk yra buvę didesnių poetų už Maironį, daug daugiau, parašiusių, negu jis.

Didis Maironio poezijos žinovas Myk. Putinas teigia, kad mūsų tautos didysis dainius mums ypatingai brangus tuo, kad jis savo kūryba padarė didį poveikį mūsų tautos sąmonei: jis padėjo mums surasti ir suprasti save. Jis, dar būdamas kunigų seminarijoje, parašė pirmąją Lietuvos istoriją, kurios išėjo net keturi leidiniai. Iš jo istorijos mūsų tėvai mokėsi tėvynę mylėti. Savo istorijoje Maironis stengėsi papasakoti savo tautai apie jos garbingą praeitį, apie jos skaudžią dalią carinėje vergijoje ir pranašavo garbingą ateitį savarankiškos-nepriklausomos

... Jis savo kūryba padarė didį poveikį mūsų tautos sąmonei: jis padėjo mums surasti ir suprasti save.

Maironio kapas Kaune. Tarp Maironio pavardės ir gyvenimo datų, žodžiai „Didysis Lietuvos atgimimo dainius“ yra okupanto išmesti.

kūrybiškai visuose frontuose besireiškiančios tautos. Už tai nenuostabu, kad vienas žymus Maironio biografas teigia, kad jis turėjo mūsų tautai savo veikla nemažesnę reikšmę, kaip Vytautas Didysis. Vytautas tik užkariavo ginklu didelius plotus, svetimų žemių, o Maironis pažadino tautos sąmonę ir šaukė ją eiti atgimimo keliu.

Mums, tikintiesiems, Maironis yra labai brangus, kaip giliai religinga asmenybė. Tai matome jo gyvenime ir kūryboje. Jau pats apsisprendimas eiti į kunigus po ilgų svarstymų ir abejonių liudija, kad jis jautėsi labai tvirtas savo tikėjime jau stodamas į kunigų seminariją. Ilgos 10 m. teologinės studijos jam padėjo dar tvirčiau ir moksliškiau pagrįsti savo tikėjimą. 40 m. jis dėsto teologiją studentams — formuodamas jų religinę pasaulėžiūrą. Jis dažnai savo paskaitų metu akcentuodavo tiesioginį ryšį tikėjimo ir žmogaus dorovės. Jo įsitikinimu, žmogui, netekus tikėjimo, labai sunku išsilaikyti doram.

O taip pat ir jo kūryboje mes lengvai įskaitome jo gilius ir nuoširdžius religinius įsitikinimus.

Štai liūdinčiai motušelei, beverkiančiai savo sūnaus, už tėvynės laisvę, pataria nusišluostyti ašaras ir nebeverkti, prisiminus, kad taip garbingai jos žuvusiam sūnui Dievo angelai vainiką iš deimantų pina.

Kenčiančiam jisai pataria maldoje ieškoti stiprybės ir paguodos: „Pakelk tada širdį aukštai! Eik, bėk prie galingos maldos!" — jis pataria.

Jis prašo Aukčiausį, kad globotų šalį, kur yra „mūsų sodybos ir bočių kapai"

Kokiais nuoširdžiais ir įtikinančiais maldos žodžiais jis kreipiasi į Mariją, kad Ji užstotų prieš Aukščiausį — žmogų menkiausią.

Ypatingai gražiai jis mums papasakojo apie amžinąjį Dievą savo priešmirtiniame eilėrašty „Vakaro naktys".

Jis regėdamas, kaip greitai praeina — keičiasi žmonių gyvenimai, tik vienai saulei amžinai stebint mus, padaro išvadą apie amžinąjį Dievą:

— Tik vienas jis nežinomas, nematomas, galingas,
Prieš amžius laikrodžio užsukto tuos ratus:
O tu prieš didįjį, marus ir nuodėmingas
Nustebęs garbini tik mėlynus skliautus.

Maironis savo testamente prašė ant jo antkapinio paminklo užrašyti šiuos, jo paties parašytus žodžius:

Kaip man gaila to balto senelio,
Kur užstojęs ant amžino kelio,
jau nebekelsis ant balso varpų,
Ir ant kelių ainių pasodinęs
Jau nebepasakos praeitį atminęs,
Nebeprimins iš senovės laikų.

Mykolaitis-Putinas teigia, kad šie gražūs žodžiai nevisai išreiškia to, ko Maironis linkėjo savo tautai. Pas M. Putiną, būtų buvę geriau ant paminklo užrašyti šie žodžiai:

Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę,
Kame nuo amžių, tėvai gyveno!

O tikintieji jo testamentinius žodžius norėtų laikyti ir jo maldą, kurioje jis kviečia į skaudžią kančią įpuolusį brolį maldoje ieškoti ir rasti paguodos.

Baigdami piešti paveikslą — mūsų tautos ir tikėjimo galingo milžino, norėčiau visus pakvietsi stengtis statyti jam paminklą savo širdyje — tai yra pagal galimybes vykti jo testamentinius žodžius. Visa širdimi mylėti tą brangią žemę, kurioje nuo amžių mūsų tėvai gyveno, o skausmo valandoje neužmiršti savo širdies pakelti aukščiau. Amen!

1982 m.

... Jis turėjo mūsų tautai savo veikla nemažesnę reikšmę, kaip Vytautas Didysis. Vytautas tik užkariavo ginklu didelius plotus, svetimų žemių, o Maironis pažadino tautos sąmonę ir šaukė ją eiti atgimimo keliu.

STUDENTAI

NIDA MISIULYTĖ

VISKĄ ATNAUJINTI KRISTUJE

Visų ateitininkų bei krikščionių uždavinys — realizuoti Dievo karalystę šiandieniniame pasaulyje.

„... Teateinie Tavo karalystė... teesie Tavo valia, kaip danguje, taip ir žemėje..."

Kristus, mokydamas apaštalus „Tėve mūsų" maldos, norėjo patraukti dėmesį, kad pasaulis nėra kaip dangus, nėra toji tobula Dievo karalystė. Tuo pačiu tvirtino, kad yra Dievo valia, kad žemėje žmonės laiminga ir taikingai gyventų. Jėzus atėjo į pasaulį pradėti tą pasaulio žmonijos atgimimą, kad, jam išėjus iš pasaulio, jo apaštalų ir tikinčiųjų žmonių darbais skleistųsi atsinaujinimas, kuris augtų ir stiprėtų, kol pasaulis pasieks aukščiausią tobulumą.

Tiek daug žmonių svajojo apie tokį tobulą pasaulį. Keletas net sukūrė savo utopines sistemas. Jų planai šauniai skamba, bet kadangi jų sistema pagrįsta savo išmanymo ribotumu ir ne Kristaus būdu, jų sistema neišpildoma.

Pamėginkim įsivaizduoti, koks gyvenimas būtų Dievo karalystėje čia žemėje. Dievo karalystėje Dievo valia vyrautų. O yra jo valia, kad mes būtumėm laimingi — kad gyventumėm be ligų, skurdo, katastrofų... kad būtų santaika ir broliška meilė tarp visų žmonių. Visur būtų nuostabi harmonija, harmonija, kuri natūraliai vystytųsi žmonių veiksmuose. Taip kaip orkestras groja įvairiais instrumentais vieną harmonizuotą kūrinį, taip žmonija veiktų tarpusavy, sekdama savo dirigentą — Dievą. Tiktai žmonija neskaito gaidų iš muzikos lapelių, bet iš Dievo žodžio — Šventojo Rašto. Skaitydami Naująjį Testamentą, pažįstam Jėzų per jo gyvenimą ir mokymus. Pažindami jį, galim tapti daugiau kaip jis, vis atsiduodami vykdyti Dievo valią.

O pažiūrėkim į šiandieninį pasaulį, kuriame daug žmonių nepažįsta Kristaus. Jie ieško sau laimės, remdamiesi savo išmanymu, sekdami tą kelią, kurį, mano, duos tą laimę. Toks žmogus, stengdamasis padaryti save laimingu savo pastangomis, be Dievo pagalbos,

Dalis Chicagos studentų susirinkimo metu: V. Kuprytė, D. Lapkus, kun. K. Trimakas, G. Reinytė, K. Ivinskis, E. Saliklis ir R. Končiūtė.

Kristus, mokydamas apaštalus, „Tėve mūsų“ maldos, norėjo patraukti dėmesį, kad pasaulis nėra kaip dangus, nėra toji tobula Dievo Karalystė.

yra natūraliai apsuptas savo pavydo, išdidumo, gobšumo, neapykantos, neapsišvietimo ir savanaudiškumo. Nuo šitų ypatybių kyla pasaulio nesantaika ir kentėjimas.

Yra daug gerų žmonių, kurie nepažįsta Kristaus ir sakosi esą patenkinti gyvenimu. Bet jie galėtų būti neapsakomai laimingesni, jeigu jie tik atsivertų priimti Kristaus globą. Bet jie to nesupranta ir jie mano, kad geriau valdyti savo pasaulį patiems. Jie tik tada kreipiasi Dievo pagalbos, kai nori, kad Jis išpildytų jų prašymus. Tiesa, žmogus turi nuostabų Dievo duotą protą — bet iš savęs neturi išminties, kaip **geriausiai** valdyti savo pasaulį. „Taip, kaip padangės yra aukščiau žemės, taip mano būdai aukščiau jūsų būdų, mano mintys aukščiau jūsų minčių“. (Isa. 55:9) Vis žmogus atsimuša į savo ribotumą, savo nežinojimą. Žmogus, kuris yra perleidęs savo valią Dievo valiai, atsimušęs į ribotumą, turi tikėjimą ir paramą Kristum kaip toliau veikti — jis turi tą slenkstį, tą pasitikėjimo tiltą peržengti tas nežinomąsias bedugnes. Ta stiprybė ir išmintis gaunasi iš Šventosios Dvasios malonės, kuri gyvena visuose Dievo vaikuose. (Dievo vaikas — tas, kuris yra atsižadėjęs savo valios, tobulindamas save pagal Dievo norus.)

Šv. Povilas rašo laiške Kolosiečiams:

„... Todėl ir mes nuo tos dienos, kurią išgirdome, nesiliaujame meldęsi už jus ir prašę, kad jūs būtumėte pilni jo valios pažinimo visokia dvasine išmintimi ir išmone, kad elgtumėtės taip, kaip verta Dievo, jame visa kuo patikdami ir nešdami vaisiaus kiekviename gerame darbe ir tarpdami Dievo pažinimu, sustiprinti visokia stiprybe pagal jo garbės galią parodyti su džiaugsmu visokiai ištvermei ir kantrumui, dėkodami Dievui Tėvui, kurs padarė mus vertus dalyvauti šventųjų tėvonystės šviesoje, kurs išgelbėjo mus iš tamsybės valdžios ir perkėlė į savo meilės Sūnaus karalystę. Jame turime atpirkimą jojo krauju, nuodėmių atleidimą“. (Kol. 1:9-14)

Šiandieną Dievo karalystė plečiasi. Jeigu tu nori būti Dievo karalystės platintojas, pradėk su grynos intencijos malda. Tik pasakyk Dievui, kad tu nori geriau jį pažinti ir suprasti jo valią. Pasakyk, kad daugiau nenori gyventi vienų žmonių valdžios pasaulyje, bet nori, kad jo Dvasia pradėtų atnaujinti viską, kas liečia tavo gyvenimą, kaip jis nori. Tik noriu pakartoti, kad tas yra labai saugus prašymas, nes jis tikrai nori duoti mums, kas geriausia, ir mes patys negalim geriau padaryti sau, negu jis. Kartu su Šv. Rašto skaitymu pradėsi pažinti Dievą naujaip. Tavo naujas gyvenimas augs tavyje, kol pasidarysi pasikeitęs žmogus. Bet yra svarbu nors pakartoti savo intenciją kasdieną, jeigu nesuspėji kasdieną skaityti Šv. Rašto. Tokiu būdu Šv. Dvasia vis veiks tavyje. Jėzus buvo apaštalų mokytojas; šiandieną Šv. Dvasia kartu su Šv. Raštu yra mūsų mokytojai. Jėzus sakė:

„Jeigu tu myli mane, tu laikysi mano įstatymus. Aš paprašysiu Tėvo, ir jis duos kitą Advokatą būti su jumis amžinai, tą tiesos Dvasią, kurios pasaulis nepriima, nes nei mato, nei žino ją; bet jūs žinot ją, nes ji yra su jumis. Aš nepaliksiu jus našlaičiais“. (Jn 14:15-18)

Drauge su Šv. Dvasia, žmogus turtėja, kaip Povilas čia apibūdina:

„Dvasios vaisius gi yra: meilė, džiaugsmas, ramybė, kantrumas, maloningumas, gerumas, romumas, meilumas, ištikimybė, kuklumas, susilaikymas, skaistybė“. (Gal. 5:22-23)

Be Šv. Rašto mokymų, Dvasios vaisiai palengviau subręsta. Skaitydami Šv. Raštą, pažinsime, kaip ir kur Dievo valios iki šiol nevykdome. Atsinaujinimas prasideda, kai apgailestaujame, pamatome, kaip iki šiol apleidome Dievo norus. Gailestis pažadina mumyse nusistatymą pasitaisyti. Bręsdami Šv. Dvasioje, mes turime aktyviai vartoti mūsų laisvą valią, parinkdami išsilaužti iš senų vėžių ir vykdyti Jėzaus mokymus.

Laimingas yra tas žmogus, kuris savo valią yra perleidęs Dievo valiai vyrauti, duodant garbę ir šlovę Kristui — ne sau.

Laimingas yra tas žmogus, kuris savo valią yra perleidęs Dievo valiai vyrauti, duodant garbę ir šlovę Kristui — ne sau.

VILIUS DUNDZILA

BAŽNYČIOS TARNYBA: DIAKONYSTĖ

„Kad Dievo žmonės būtų maitinami ir auginami, Viešpats Jėzus bažnyčioje įsteigė įvairių ministerijų, kurios viso kūno labui dirba. Nuo apaštalų dienų diakonystė turėjusi nepaprastą vietą šių ministerių tarpe, ir nuolatos buvo bažnyčios didžiai gerbiama". (Popiežius Paulius VI, Apie Diakonystę).

Diakonai buvę bažnyčioje nuo pradžios. Pirmais amžiais diakonystė buvo pripažinta kaip atskira ir svarbi ministerija, tęsianti, kaip Antiokas Ingatas 100 m. rašo, „Jėzaus Kristaus ministerija". Diakonai svarbų vaidmenį atlikdavo, skelbdami Evangeliją, liturgijoje ir labdaros neturtingiems veikloje.

Po truputį, deja, diakonystės apimtis mažėjo. Iki viduramžių nebebuvo nuolatinių diakonų Vakarų Bažnyčioje. Vietoj jų, diakonai buvo vyrai, besiruošiantys tapti kunigais: diakonystė buvo kunigystės šventinimų žingsnis. Taip ir pasiliko iki dabarties. Rytų Bažnyčioje diakonai tebeturėjo savo darbą, kaip ir šiandien tebeturi.

Prieš antrą Vatikano suvažiavimą noras atnaujinti nuolatinę diakonystę atgijo. Suvažiavimas mintį patvirtino, palikdama reikalą vyskupų konferencijų sprendimui. Jie turi nuspręst, ar jų krašte bus įvesta nuolatinė diakonystė.

JAV vyskupai tai nutarė 1968 metais. Nuo tada nuolatinė diakonystė tapo dinaminė, greit auganti Amerikos katalikybės jėga. Dešimtmetį po įsteigimo apie 120 diocezijų turėjo diakonystės programas. Buvo 3000 nuolatinių diakonų ir 3000 studijuojančių kandidatų.

Kartais nuolatiniai diakonai pavadinami „pasauliečiais" diakonais. Tai suprantama, nes, apart liturginėm šventėm, diakonai nenešioja ypatingų drabužių. Dauguma yra šeimos vyrai su nuolatiniais nebažnytiniais ar neklerikiniais darbais.

Vis dėlto diakonai yra įšventinti ministeriai, lygiai kaip kunigai ir vyskupai. Viena priežastis, paveikusi diakonystės atstatymą, yra šventinimų hierarchijos trilypiškumo išpildymas: vyskupas, kunigas, diakonas. Diakonai yra Kristaus pašaukti tikri „nepasauliečiai" ar „puskunigai". Bet tokie pavadinimai tikrai, tikrai netinka.

Trys darbo sritys apibūdina diakono darbą: žodžio ministerija, liturginė ministerija ir labdaros ministerija.

Būnant žodžio ministeriais diakonų rimčiausias uždavinys yra skaityti Evangelijas ir pamokslauti. Jie irgi katekizuoja: dėsto tikybą suaugusiems, atsivertusiems, jaunimui, vaikams, eina kitas svarbias bažnyčios ministerijos pareigas, kurioms reikia tam tikro išsilavinimo ir t.t.

Būdami liturgijos ministeriai, diakonai turi daug tarnybinių, legalių funkcijų Mišiose. Diakonai yra įprastiniai komunijos dalintojai (pasauliečiai, kurie dalina komuniją yra neįprastiniai komunijos dalintojai). Jie irgi laimina, teikia palaiminimus Švč. Sakramentu, krikštija, tuokia, laidoja ir t.t.

Būdami labdaros ministeriai, diakonai turi nesiribojančią užduotį. Diakonai visur tarnauja, viską daro. Jie ligoninėse, senelių namuose, mokyklose, kalėjimuose ir kitur turi darbo... ir kiti nuolatos dirba. Jie dirba mieste, kaime, ūkyje, indėnų stovyklose ir kitur.

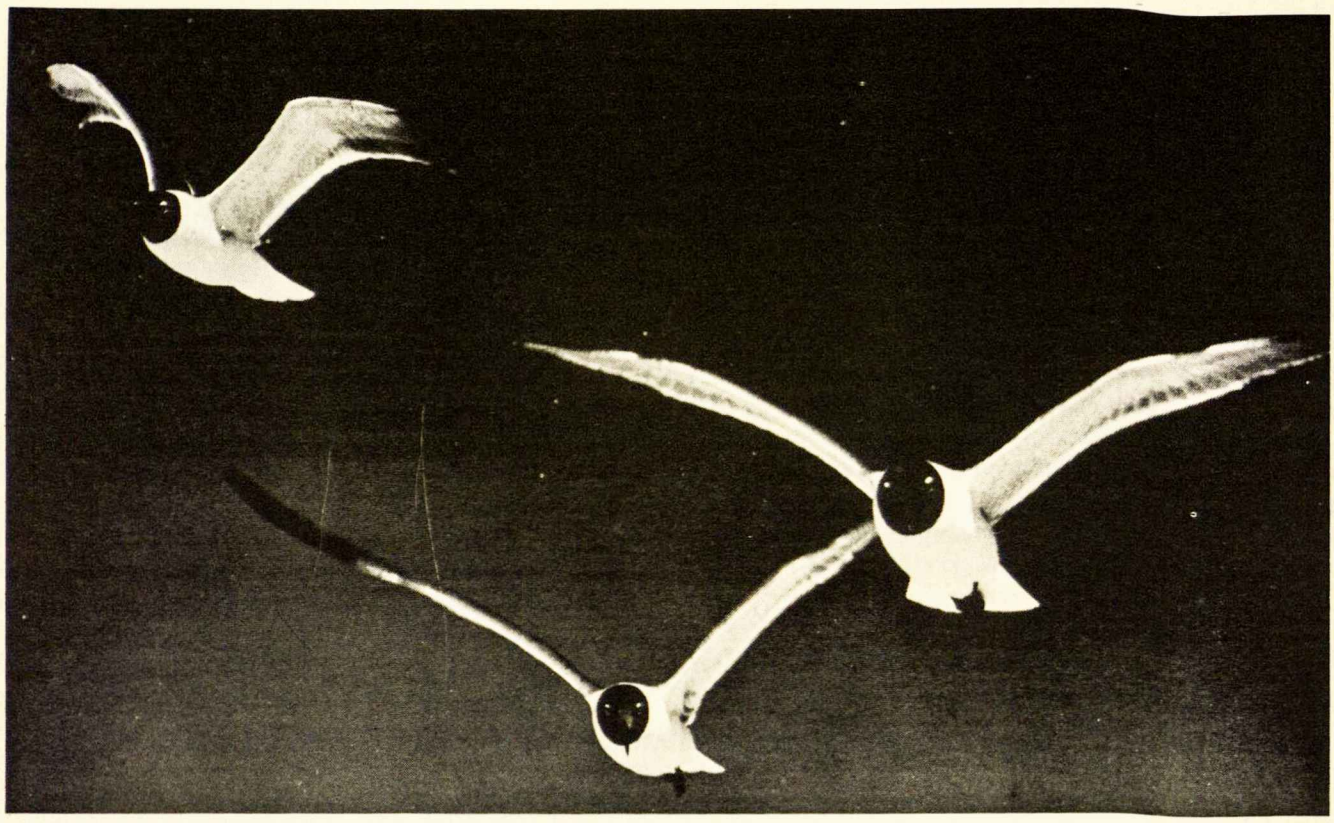
Nuolatiniai diakonai gali būti bet kokios profesijos žmonės. Jų yra iš visų rasių ir tautų. Diakonai gali būti vedę arba nevedę, bet nevedę diakonai negali vesti, tapę diakonais, o diakonai, tapę našliais, negali antrą kartą vesti. Diakonai turi būti nors 35 metų amžiaus, bet nuo 32 metų vyrai gali gauti leidimą iš Romos.

Nors nėra pagrindinių išsilavinimo reikalavimų diakonams, jie turi sugebėti išeiti nustatytą studijų programą. Studijos užtrunka dvejus ar trejus metus. Kartais išeina dveji metai prieš šventinimus ir vieneri metai po jų. Diakonai studijuoja teologiją, Šv. Raštą, kanonines teises, pamokslavimą, susikalbėjimo sumanumus, patarimą ir t.t. Jie irgi turi atlikti tam tikrus praktikos darbus. Studijos po šventinimų yra pageidautinos, kai kur net reikalingos. Dvasinis brendimas irgi yra svarbi diakono lavinimosi dalis.

Susituokusio diakono žmona turi svarbų uždavinį. Ji turi savo vyrą remti ir jam padėti. Jai irgi reikalinga išeiti tam tikrą pašalpos programą, kad jai būtų lengviau ir kad jam nebūtų kliūčių iš žmonos pusės. Diakonystės studijos irgi stengiasi žmoną įtraukti į vyro dvasinį ir praktinį lavinimąsi.

Norint sužinoti apie diakonystę savo vyskupijoje, reikia rašyti į vyskupijos kanceliarijos įstaigą. Daugiau žinių apie diakonus JAV-ėse galima gauti, rašant šiuo adresu: Bishop's Committee for the Permanent Diaconate, National Conference of Catholic Bishops, 1312 Massachusetts Avenue, N.W., Washington, D.C. 20005. Lietuviai dar savo programos neturi, bet ji gali būti sudaryta reikalui iškilus.

ŠV. TERESĖ, ISPANIJOS GLOBĖJA

Praeitą vasarą mūsų šeima keliavo po Europą. Mes pamatėm visokių įdomių miestų, katedrų ir girdėjom apie visokius įdomius žmones: senus karalius, karalienes, dailininkus, generolus ir šventuosius. Viena iš įspūdingiausių žmonių, apie kuriuos aš sužinojau, buvo šv. Teresė iš Avilos.

Avila yra labai senas viduramžinis miestas. Visas miestas apsuptas mūrais, kurie stovi jau kelis šimtus metų. Anksčiau daugelis miestų Europoj turėdavo tokias sienas, bet jie beveik visi jau sugriauti. Avilos sienos padaro miestą labai įspūdingą. Bet dar įdomiau yra, kad šitam mieste gimė ir užaugo bažnyčios pirma ir vienintelė moteris dvasinio gyvenimo mokytoja, Ispanijos globėja, šv. Teresė.

Šventa Teresė gimė 1515 m. kovo 28 d., Aviloj, Castilijoj, Ispanijoj. Jos šeimoj buvo 9 vaikai, o tėvai: Alonso Sanchez de Cepeda ir Beatrice Davila y Ahumada. Kol dar maža mergaitė, Teresė su savo jaunesniu broliu, Rodrigo, labai garbindavo šventuosius. Slapčia abudu planavo pabėgt į Maurų kraštą ir paaukot gyvybę už savo tikybą. Jie nubėgo iki Adojas miesto, kur jie sutiko savo dėdę, kuris atvedė juos atgal pas išsigandusius tėvus.

Teresės mama numirė, kai Teresei buvo tik 14 m. Mergaitė jos labai gailėjosi ir pradėjo praleist daug laiko skaitydama. Teresė pasikeitė ir pradėjo elgtis labai ekstravagantiškai. Jos tėvas labai išsigando ir nutarė nusiųst savo dukterį, kuriai buvo 15 m., į Augustinų seselių vienuolyną.

Po pusantrų metų vienuolyne Teresė smarkiai susirgo. Jos tėvas ją atsiėmė namo. Ji labai daug skaitė religinių raštų ir nusprendė pasidaryti vienuole. Sugrįžus į vienuolyną, ji vėl susirgo. Jos tėvas vėl pasiėmė ją namo, kur ji smarkiai sirgo ir sirgo. Daktarai jai negalėjo padėt, tai ji labai daug meldėsi. Po 3 metų ji pasveiko.

Besimelsdama ji girdėdavo Dievo balsą. Vieni žmonės tuo tikėdavo, kiti ne. Vieną sykį ji papasakojo, kaip ji matė stovintį angelą. Kairėj pusėj, rankoje, jis laikė auksinę ietį, ir ieties gale buvo ugnis. Laiks nuo laiko angelas durdavo Teresei į širdį. Ji pradėdavo degt meile Dievui. Po jos mirties, kai daktarai skrodė jos kūną, širdyje rado didelį rėžį.

Šv. Teresė parašė savo *Autobiografiją, Siekiant Tobulumo,* knygą savo vienuoliams, *Amatas, Vidutinė pilis.* Ji buvo popiežiaus paskelbta dvasinio gyvenimo daktarė.

Teresė sukūrė daug vienuolynų. Ji įkūrė pirmąjį vienuolyną, kur vienuolės pakaitom visą laiką meldėsi. Vėliau šitokių vienuolynų susidarė 17 visoj Ispanijoj, 32 Europoj. Teresė šituos vienuolynus prižiūrėjo ir lankydavo.

Šventa Teresė mirė 1582 m. Ji buvo paskelbta šventąja 1622 m.

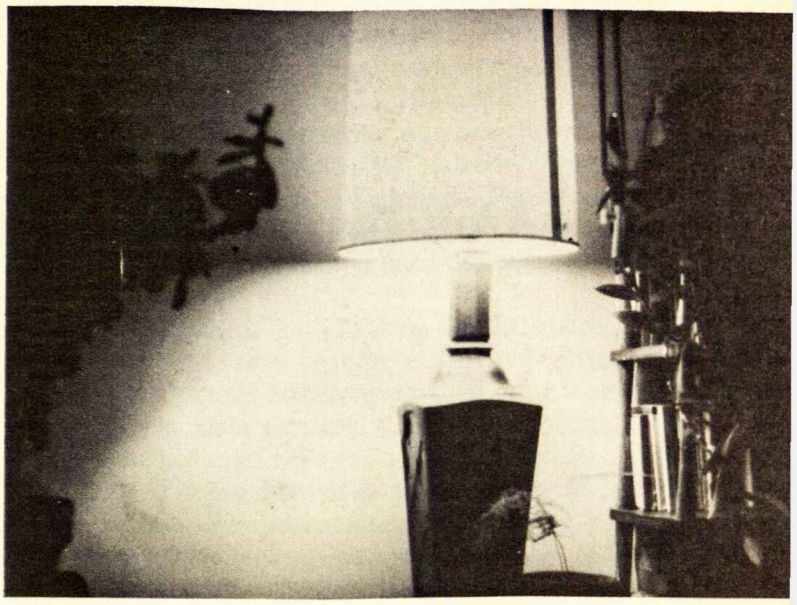
Rūta Sidrytė 16 m.

1982.8.21 d.

Kartais įvyksta diena, kuri duoda gyvenimui prasmę vien jos puikumu. Atsikeli.. išsitiesi rankas, siekdama lubų, kol kojų pirštukai išieško lovos visus kampelius. Per mieguistas akis pažvelgi pro langą ir nesi bet kiek nustebus, kad diena šviesi, giedri, bet ne per karšta, nes švelnus vėjelis pučia iš jūros, atvėsindamas orą, tyliai bemurmėdamas medžiuose. Nutari, kad būtų nuodėmė nepraleisti tokią gražią dieną pajūryje.

Nusiprausus atsirandi virtuvėje ir, išgėrus stiklinę apelsinų sunkos, aptvarkai virtuvę, nes nenori, kad mama užduotų sunkesnį darbelį, kuris užimtų daug laiko geriau sunaudotas kitiems reikalams. Mama įeina, nusišypso ir atsisėda su kava. Jūs lengvai kalbatės, lyg geros draugės, ir tuoj pat leidžia važiuoti į pajūrį su drauge. Paskambinus Monique, aišku, kad šitokią dieną ji nori ir gali važiuoti į pajūrį, nutariat, kur susitikti. Tuoj randi save važiuojant dviračiu keliu, linksmai juokaujant vėjeliui taršant plaukus.

Saulė kaitina veidą, ir gražiai nudegi, besportuodama puikiai lūžtančiose bangose. Jautiesi išvargus, bet neišaiškinamai laiminga, kai, nusiplovus ir chalatą užsimetus, nukrinti ant lovos perskaityti ką tik gautą laišką, kol ponas I. Anderson groja fleitą ką tik nupirktoje plokštelėje.

Kartais atsiranda tokių dienų. Tos dienos, kai viskas sekasi ir jautiesi, lyg Dievas ar koks kitas dvasiškis meiliai pasižiūrėjo ir nubraukė visas problemas su juoku. Bet ne šiandien. Šiandien noriu nusisukti į sieną ir vaizduoti miegančią, iki kol kas nors privers mane keltis. Šiandien mintyse tamsu.

Milda Palubinskaitė

Cicero jauniai ateitininkai: J. ir P. Vingeliai, D. Vilutytė, V. Rūbaitė, J. Vilutis ir P. Tiknius.

Ateities *akademinio savaitgalio metu įvyko tradicinis* Ateities *žurnalo vakaras. Sekančiuose puslapiuose spausdinama vakaro metu skaitytas vyr.* Ateities *redaktoriaus kun. dr. Kęstučio Trimako žodis, mecenatų vardu dr. Adolfo Damušio žodis ir laimėtojų vardu stud. Ramintos Pemkutės padėkos žodis.*

Vyr. *Ateities* redaktoriaus Kęstučio Trimako žodis

Šiame *Ateities* akademiniame savaitgalyje
mūsų žvilgsnis krypsta
Į okupuotos Lietuvos pogrindžio spaudą.

Tarp tų pogrindžio leidinių šįmet pasirodė
Lietuvos *Ateitis,* skirta jaunimui.
Tai tarsi sesuo
išeivijoj leidžiamam *mūsų Ateities* žurnalui.

Šiame akademiniame savaitgalyje
šis vakaras beveik kaip kulminacija.

Tai *ne dėl to,* kad mes po paskaitų *atsigaivinsime,*
bet kad šiuo metu
kreipiame savo dėmesį į jaunimo gretas, — į jaunimą,
kuris jau įrodė *du dalykus:*
1. *savo susidomėjimą* ir rūpestį lietuviškais reikalais,
   rikiuodamasis į mūsų spaudos bendradarbių eiles, ir

2. įrodė *savo pastangas,*
   kurios rodo viltį,
   kad, *jei toliau ugdys,*
   mūsų tautos gerovei ir,
   duok Dieve, jo paties garbei.

Kai prisimenam Lietuvos pogrindžio spaudos *darbuotojus,*
rūpinamės ir išeivijos spaudos bendradarbiais.

Anie ten,
o *šie čia* — mūsų viltis.
Anie ten, kad tautoj puoselėtų laisvinimosi kovingą dvasią.
O šie čia —
kad *užsidegę* Kristaus idealais
iš vyresniosios kartos perimtų
rūpestį Tėvynės reikalais.
Šio savaitgalio kulminacija — rinktinio jaunimo atžymėjimai.
Juk mūsų jaunime — mūsų viltis.
Mūsų jaunime — tautos ateitis.

Žodis mecenatų vardu

Brangūs,-ios „ATEITIES“ rašinių bei meniško žodžio laimėtojai-jos!

Jus dera sveikinti, nes pasiryžot tokiems vertingiems uždaviniams nepalankiose sąlygose, kuriose yra daug abejingumo savai kalbai bei tautiniam susipratimui. O jūs sugebėjoti išsiveržti iš tų aplinkos klystkelių ir pasižymėti savo kūrybos darbais. Jūs esate lyg pavasario gėlės, kurios, įveikę šaltį, pro žiemos sniegą kalasi į saulės šviesą.

Juk sugebėjimas žodį vartoti ne vien kaip paprastą šaltą sąvoką ar tiktai daikto pavadinimą, bet kaip gyvą šiltą priemonę pilnai minčiai išreikšti, tiesai atskleisti, yra kalbos menas, kalbos naudojimo grožis. Tuo klausimu yra taiklus J. B. Lotz posakis: „Žodis yra minties kūnas, o mintis žodžio siela“.

O tas yra labai būdinga lietuvių kalbai. Joje nesitenkinama vien žodžio sąvoka ar šaltu pavadinimu. Juk tėvas yra tėvelis ir tėvužėlis, o motina ir motulė sengalvėlė. Kiek tuose žodžiuose jausmo, jautrumo ir meilės!

Lietuvių kalbos istorijos kelias buvo labai sunkus. Net ir savojoje prigimtinėje tautoje vienų ji buvo nurašyta, kitų nevertinta ir neišsaugota. Tokie vertingi Lietuvos valstybiniai kūriniai kaip Lietuvos Statutas ar Metrika buvo surašyti bažnytine kiriline kalba. Savoji bajorija dėl asmeniškų savanaudiškų privilegijų savo kalbą iškeitė. Tiktai ūkininkas baudžiauninkas ją išlaikė, išsaugojo. Į ją jis įlydė savo kovos už būvį sunkius pergyvenimus, savo meilę žemei maitintojai, jo prakaitu ir krauju persunktai.

Ir štai ji vienų pažeminta, o iš baudžiavos išsivadavusių ūkininkų neužmiršta, atrodo, lyg Dievo Apvaizdos dėka nežuvo. Ir trumpame Nepriklausomybės laikotarpyje iškilo į meno, mokslo, filosofijos bei valstybinę kalbą. Ir net tapo pasaulinių kalbų studijų šaltiniu.

Nėra abejonės, kad lietuvių kalba ateityje vis labiau sugebės savo savitumais, savo formomis, kūrėjų sumanumu į žodžio mintį įlieti daug sielos.

Taigi jūs esate ne tiktai konkurso laimėtojai, bet kartu esate pašaukti bei savo asmeniniu dėmesiu pasiryžę būti to mūsų lietuviško ypatingo savito žodžio ugdytojai, puoselėtojai, menininkai.

Nesusvyruokite savo pasiryžimuose ir išsilaikykite tame vertingame kelyje. Kilkite savo darbštumu, sugebėjimais bei meile savam žodžiui. Savo talentais stenkitės lietuviškajam žodžiui suteikti kiek galint taiklesnę, meniškesnę išraišką. Tada jis taps vis tobulėjančiu minties kūnu, tada jūsų mintys reikšis kaip jūsų meniško žodžio siela.

Dr. Adolfas Damušis

Žodis laimėtojų vardu

Mielos „Ateities“ viešnios, brangūs „Ateities svečiai,

Man yra didelė garbė padėkoti visų „Ateities“ žurnalo laureatų vardu ne tik mecenatams, ne tik redaktoriui, bet ir visiems, kurie šias apeigas stebėjote. O tų apeigų kiekviena detalė ne tik išmąstyta, bet ir turininga. Kokiais svariais žingsniais lipome štai čia — atsiimti įvertinimų. Pasijutome tarsi Nobelio premijas laimėję, tarsi išplaukę į plačiuosius žurnalistikos vandenis. Norėjosi sušukti: „Valandėle, sustok; kokia tu graži!“ Bet reikėjo vėl nulipti nuo šios pakilios vietos ir... suprasti, kad mes buvome įvertinti ne už genialius darbus, bet už drąsą. Už drąsą mėginti išreikšti savo mintis raštu; už drąsą pasiųsti redaktoriams, kad jie suktų galvą, ar varginti raidžių rinkėjus, ar mesti į šiukšlių dėžę. O mes patys galime pasididžiuoti tuo, kad suprantame, juk tai yra tiktai mūsų mėginimai rašyti, geri norai suteikti darbo redaktoriams, o Jums, brangūs svečiai, suteikti progą jaukiai pasisvečiuoti. Jaunam žmogui paskatinimas yra labai svarbu. Jūs šį vakarą tai atsiekėte. Tam ir sėjama grūdai, kad tikimasi vaisiaus.

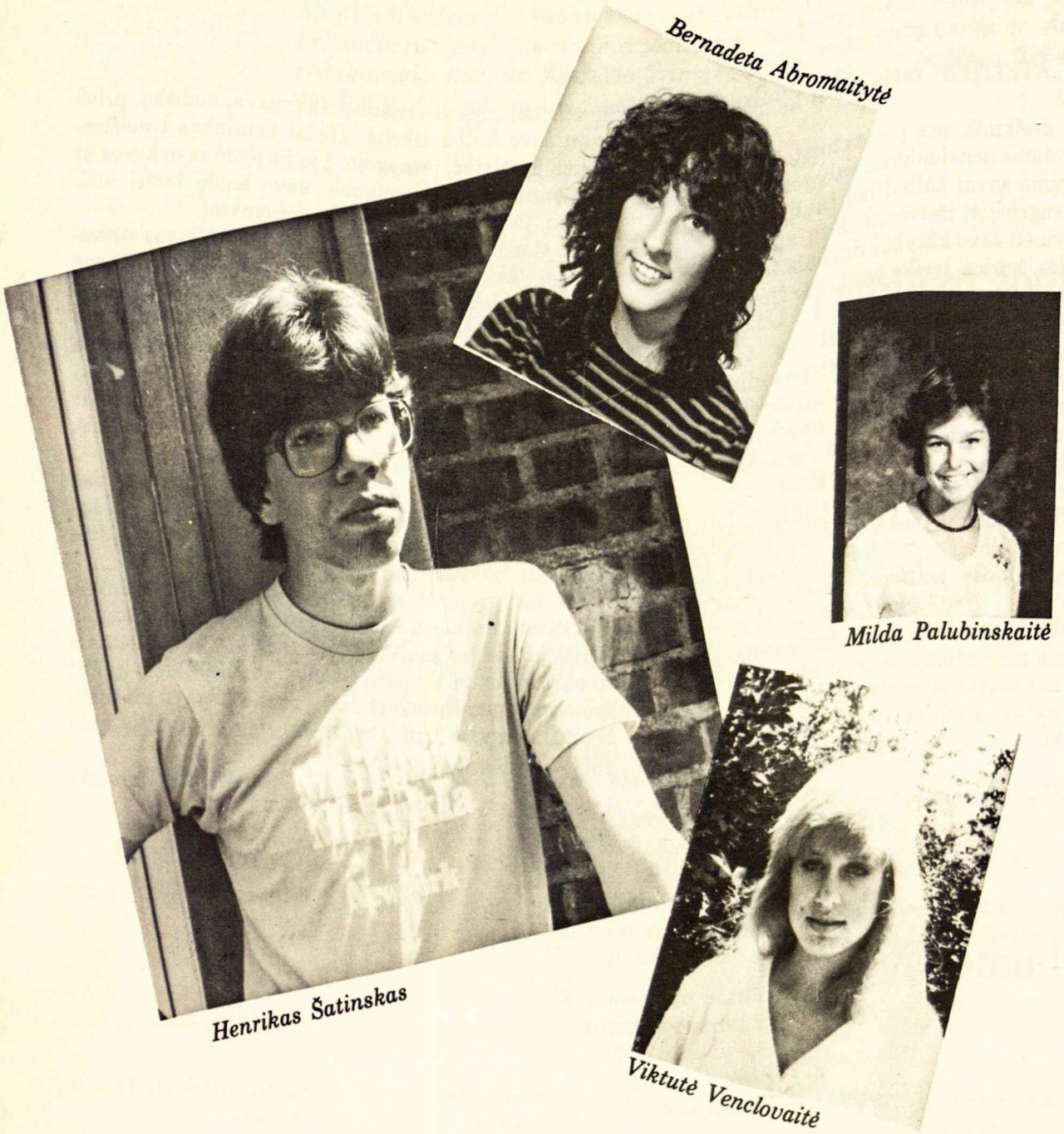
Švenčiame 150 metų, kai kunigas Kelkis išleido pirmą lietuvišką laikraštį „Nusidavimai apie Evangelijos prasiplatinimą tarp žydų ir pagonių“. Esame 100 metų išvakarėse, kai dr. Basanavičius užžiebė „„Aušrą“. Buvo jauni žmonės. Taip pat tik mėgino. Jūsų viltys yra, kad už 20, 50 metų vis dar būtų gyvas lietuviškas žodis šiame krašte. Žodis, kuriame slypėtų garbinga ir iškankinta Lietuvos praeitis. Žodis, kuris, lyg kūdikio krykštavimas, pasitiktų Lietuvos laisvės aušrą.

Linkime, kad „Ateitis“ sulauktų laisvės ir nepriklausomybės aušros tėvynei Lietuvai. Trokštame, kad „Ateitis“ galėtų taip pat pasakyti, kad padėjo Prometėjui įskelti laisvės kibirkštį. Kad padavė prie uolos prikaltai Lietuvai ne tulžies, bet tyrojo šaltinėlio vandens.

Ačiū visiems!

Raminta Pemkutė

1983 *ATEITIES* KONKURSO LAIMĖTOJAI

Bernadeta Abromaitytė

Milda Palubinskaitė

Henrikas Šatinskas

Viktutė Venclovaitė

Premijos moksleiviams

Už rašinius

Pirmoji premija — **Dainai Tijūnėlytei** iš Buffalo Grove, Ill. 50 dol., mecenatas — Ateitininkų Sendraugių sąjungos centro valdyba.

Antroji premija — **Bernadetai Abromaitytei** iš Toronto, Kanados, už rašinį „Kaip visa atnaujinti Kristuje“ (*Ateitis,* 1982, 2 nr., 88 psl.) 30 dol., mecenatas — Ateitininkų sendraugių sąjungos centro valdyba.

Trečioji premija — **Gyčiui Liulevičiui** šiuo metu Vakarų Vokietijoje, už rašinį „Jaunių veikla (?)“ (*Ateitis,* 1982, 7 nr., 244 psl.). 20 dol. mecenatas — Ateitininkų sendraugių sąjungos centro valdyba.

Už prozą

Pirmoji premija — **Daniui Barzdukui** iš Clevelando, Ohio, už apsakymą „Po mūsų susirinkimo“ (*Ateitis,* 1982, 6 nr., 207 psl.). 50 dol. mecenatai — Aušra ir Rytas Babickai.

Antroji premija — **Gintai Palubinskaitei** iš Huntington Beach, Calif., už apsakymą „Nuostabi kelionė“ (*Ateitis,* 1982, 3 nr., 90 psl.). 30 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Už veiklos fotografijas

Pirmoji premija — **Henrikui Šatinskui** iš Syosset,

Ginta Palubinskaitė

Rasa Tijūnėlytė

Daina Tijūnėlytė

Rimas Lukošiūnas

N.Y., už veiklos fotografijas. 50 dol. mecenatas — dr. Jonas Dėdinas.

Antroji premija — **Arūnui Pabedinskui** iš Glen Ellyn, Ill., už veiklos nuotraukas. 30 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Už iliustracijas

Pirmoji premija — **Viktutei Venclovaitei** iš Deerfield, Ill. už piešinius (*Ateitis,* 1982, 1-2 nr., 37 psl. ir Studentų nr.). 50 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Antroji premija — **Rimui Lukošiūnui** iš Chicagos už grafiką (*Ateitis,* 1982, 5 nr., 169 psl.). 30 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Už veiklos aprašymus

Pirmoji premija — **Mildai Palubinskaitei** iš Huntington Beach, Calif., už nepailstamą Los Angeles moksleivių kuopos veiklos aprašymą įdomiomis korespondencijomis (ypač žr. *Ateitis,* 1982, 1—2 nr., 46 psl.). 50 dol. mecenatas — Los Angeles ateitininkai sendraugiai.

Antroji premija — **Gintai Palubinskaitei** iš Huntington Beach, Calif. už Californijos moksleivių ateitininkų stovyklos aprašymą (*Ateitis,* 1982, 1—2 nr., 42 psl.). 30 dol. mecenatas — Los Angeles ateitininkai sendraugiai.

Trečioji premija — **Rasai Tijūnėlytei** iš Buffalo Grove, Ill. už dažną Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopos veiklos aprašymą. 20 dol. mecenatas — Los Angeles ateitininkai sendraugiai.

Premijos 19-30 m. jaunimui

Už straipsnius

Pirmoji premija — **Gintei Damušytei** iš Woodhaven, N.Y., už str. „Ryškieji kovotojai už žmogaus teises Lietuvoje" (*Ateitis,* 1982, 4 nr., 115 psl.). 100 dol. mecenatas — Ateitininkų sendraugių sąjungos centro valdyba.

Antroji premija — **Audrai Kubiliūtei** iš Chicagos už str. „Tautiškumas..." (*Ateitis,* 1982, 8-9 nr., 266 psl.). 30 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Trečioji premija — **Ramintai Pemkutei** už str. „Gyvenimo viršūnė" (*Ateitis,* 1982, 8-9 nr., 284 psl.). 20 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Antroji premija — **Angelei Mičiulytei** iš Woodland Hills, Calif., už grafiką. 30 dol. mecenatas — Los Angeles ateitininkai sendraugiai.

Už veiklos aprašymus

Pirmoji premija — **Gajai Pemkutei** iš Sleepy Hollow, Ill. už Dainavos kalakutkursų aprašymą (*Ateitis,* 1982, 4 nr., 132 psl.). 50 dol. mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

Antroji premija — **Vilijai Dėdinaitei** iš Chicagos už sendraugių kongresinių svarstybų aprašymą (*Ateitis,* 1981, 9-10 nr., 366 psl.). 30 dol. mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

Trečioji premija — **Edmondui Salikliui** iš Chicagos už studentų pavasario kursų aprašymą (*Ateitis,* 1982, 6 nr., 211 psl.). 20 dol. mecenatas — kun. dr. Juozas Prunskis.

Už nerimuotų eilių poeziją —

Pirmosios premijos (po 50 dol.) padalinamos **Vainiui Aleksai** (*Ateitis,* 1982, 4 nr., 126 psl.) iš Chicagos **ir Rūtai Končiūtei** iš Westchester, Ill. 100 dol. — mecenatai: dr. Arūnas ir Aušrelė Liulevičiai.

Už rimuotų eilių poeziją

Pirmoji premija — **Jolantai Malerytei** iš Vancouver,

Kanados, už eilėraščius (*Ateitis,* 1982, 4 nr., 120 psl.). 50 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Už prozą

Pirmoji premija — **Ramintai Pemkutei** iš Sleepy Hollow, Ill., už apsakymą „Po vasaros seka ruduo" (*Ateitis,* 1982, 5 nr., 162 psl.). 50 dol. mecenatas — Antanas Mažiulis rašytojo Aloyzo atminčiai.

Antroji premija — **Daivai Markelytei** iš Berwyn, Ill. už apsakymą „Kodėl aš išsikrausčiau iš namų" (dar neatpsausdintas). 30 dol. mecenatas — Los Angeles ateitininkai sendraugiai.

Už meno fotografijas

Pirmoji premija — **Romui Kūhnui** iš Vokietijos (didesnė dalis nuotraukų dar neatspausdinta). 50 dol. mecenatas — dr. Adolfas Damušis.

Už veiklos fotografijas

Pirmoji premija — **Jonui Kupriui** iš Cicero, Ill. už *Ateities* Jubiliejinio kongreso ir įvairias kitas veiklos nuotraukas. 100 dol. mecenatas — Toronto ateitininkų tėvų komitetas.

Antroji premija — **Rūtai Musonytei** iš Oak Lawn, Ill. už įvairias veiklos nuotraukas. 30 dol. mecenatas — Los Angeles ateitininkai sendraugiai.

Už iliustracijas

Pirmoji premija — **Kristinai Juzaitytei** iš New Yorko už įvairių apysakų iliustracijas. 50 dol. mecenatas — dr. Jonas Dėdinas.

Mecenatai: Dr. Adolfas Damušis (500 dol.), Ateitininkų Sendraugių c. valdyba (200 dol.), Los Angeles ateitininkai sendraugiai (200 dol.); po 100 dol. — dr. Jurgis Brinkis, dr. Jonas Dėdinas, dr. Antanas ir Kazimiera Juzaičiai, dr. Arūnas ir Aušra Liulevičiai, Juozas ir Dana Mitkai, kun. dr. Juozas Prunskis; Antanas Mažiulis (a.a. rašyt. A. Barono atminimui — 50 dol.), Aušra ir Rytas Babickai (50 dol.). Kai kurių šių mecenatų likusios sumos, o taip pat kitų vėliau aukojusių asmenų aukos premijoms bus panaudotos sekančiam konkursui.

Vadovas Linas Bildušas apsuptas Partizano Daumanto kuopos jaunučių prie Ateitininkų namų.

STASIO ŠALKAUSKIO KUOPA

1982 metais rugsėjo 12 dieną Prisikėlimo parapijos patalpose Toronto moksleiviai susirinko išrinkti naują šių metų valdybą. Šis susirinkimas greitai praėjo, nes visi vienbalsiai nutarė išrinkti šiuos žmones į valdybą: pirmininkė — Zita Prakapaitė, vicepirmininkas — Darius Čiuplinskas, iždininkas — Tadas Slivinskas, sekretorė-korespondentė — Dana Dirmantaitė, socialinių reikalų vedėja — Dana Čepaitė ir laikraštėlio redaktorė — Bernadeta Abromaitytė. Šių metų narių skaičius yra 23.

Po rinkimų nauja valdyba pasiliko tartis dėl metų veiklos plano. Tarp kitų sprendimų, buvo nutarta būtinai vėl turėti uždaras rekolekcijas pavasarį su ses. Igne ir kun. Saulaičiu, nes pereitų metų rekolekcijos buvo tokios sėkmingos ir prasmingos.

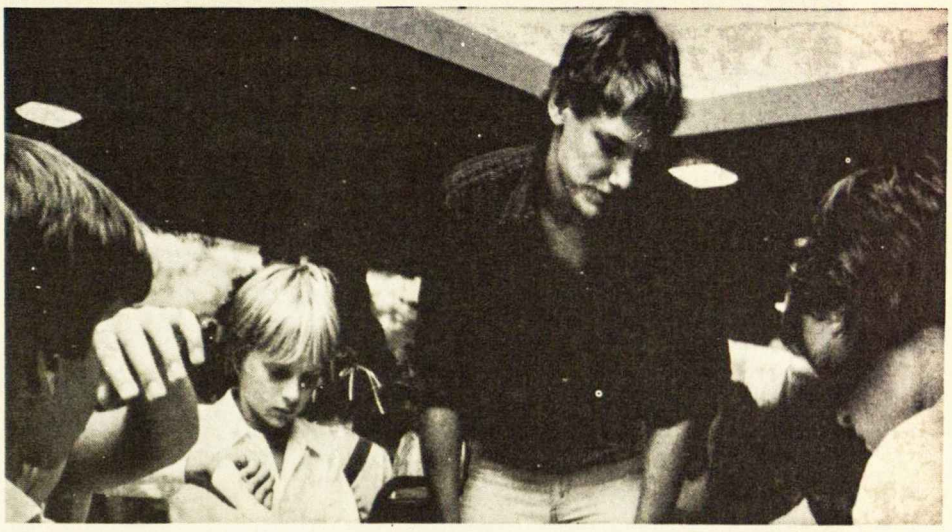
Spalio pirmą dieną valdyba vėl susirinko posėdžiauti pas Bernadetą Abromaitytę. Su kuopos globėjos Žibutės Vaičiūnienės pagalba diskutavome, kaip būtų galima pritraukti tuos moksleivius, kurie nemėgsta dalyvauti susirinkimuose, ir tuo pačiu kaip pritraukti naujus narius ir veiklą. Nusprendėm paklausyti Lino Palubinsko, kuris per pavasario kursus patarė kuopoms turėti daugiau socialinių užsiėmimų, kad nariai atsipalaiduotų ir susidraugautų su kitais kuopoje. Šiuo būdu būtų lengviau dalintis ir dirbti rimtesnėj veikloj. Kitaip sakant, reikia derinti rimtesnius dalykus su linksmesniais.

Svarstėme taip pat gal net kuopos didžiausią problemą. Yra žymiai sunkiau surasti datą susirinkimui, kuri būtų laisva kiekvienam nariui. Tad dėl įvairių priežasčių į susirinkimus atvažiuoja tiktai pusė ar mažiau žmonių. Tas labai erzina ir žlugdo moksleivius, kurie daug laiko ir darbo įdeda į susirinkimą. Iš tikrųjų, nepaaiškėjo atsakymas į šią problemą, bet tikimės, kad šiais metais problema sumažės.

Antras susirinkimas įvyko pas

Zitą Prakapaitę, nes buvo nutarta turėti susirinkimus įvairių narių namuose, apart to, kad Darius Čiuplinkas suvalgė visą maistą ir Vytas ir Indrė Čiuplinskai paklydo, beieškodami Zitos namų, susirinkimas labai gerai praėjo. Valgydami sprogūzus, žiūrėjome video filmą „Elephant Man", kurį vėliau diskutavome. Per diskusijas darėme palyginimus tarp filmo ir savo asmeniškų pergyvenimų, pavyzdžiui kaip mes patys atstumiam žmones dėl jų aprangos ar išvaizdos ir t.t. Po diskusijų pasilikome pamatyti lengvesnio pobūdžio filmą — komediją.

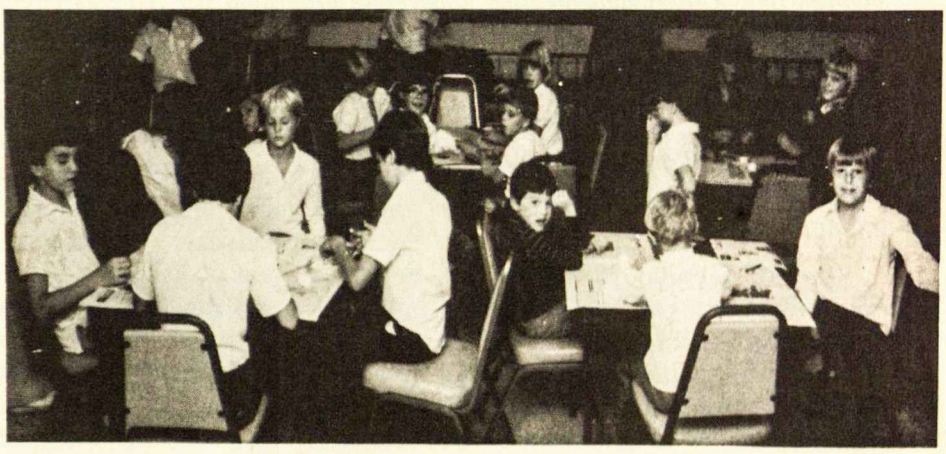
Dana Dirmantaitė

Vadovas Andrius Pabedinskas prižiūri vaikų darbelius Partizano Daumanto kuopos susirinkime

PARTIZANO DAUMANTO kuopos veikla,

Partizano Daumanto jaunučių ir jaunių kuopos nariai, jau pasilsėję po stovyklos Dainavoje (kurioje dalyvavo net 20 kuopos narių) ir baigę džiaugtis vasaros atostogomis, vėl pradėjo veiklą spalio 3 d., susirinkimu Ateitininkų namuose, Lemonte. Tuo pačiu laiku įvyko tėvų ir globėjų susirinkimas aptarti šių metų planus. O spalio 17 d. jaunučiai, jauniai, jų šeimos ir draugai turėjo pirmą iškylą. Visi važiavome čiuožti Planerts Ice Skating Rink, Glen Ellyn, Chicagos priemiesty. Vaikai, tėvai ir svečiai smagiai praleido net dvi valandas čiuoždami, o po to visi dar nuėjo kartu pavalgyti „pizzas".

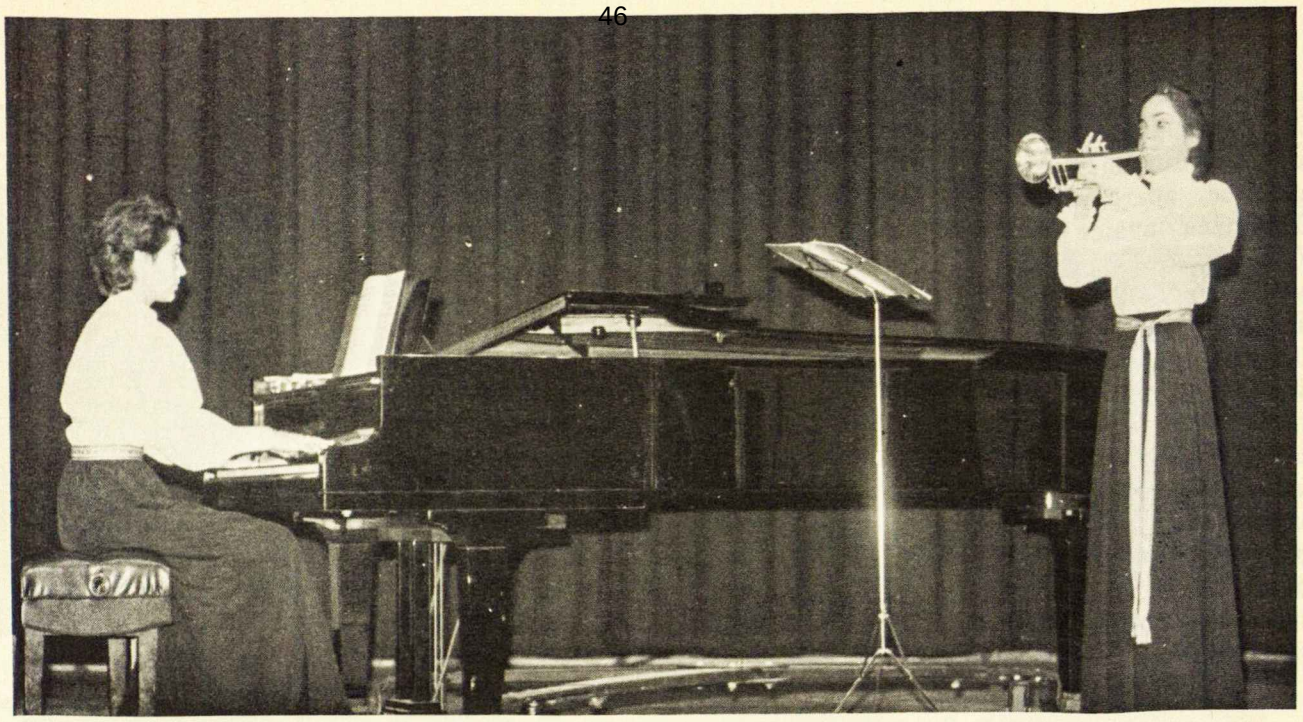
Partizano Daumanto kuopos nariai darbuojasi susirinkimo metu Ateitininkų namuose.

Vadovė Lora Blažytė padeda jaunutėm Danutei Pauliukonytei ir Ramunei Barkauskaitei per Partizano Daumanto kuopos susirinkimą

Šiais metais kuopos globėjos Jūra Vasiliauskienė ir Vida Damušienė. Kuopos kapelionas kun. A. Saulaitis. Tėvų komitetą sudaro: Leonas Narbutis — pirm., Leonora Lirgamerienė — sekr., Ramutė Balčiauskienė — ižd., Danutė Liaugaudienė — korespondentė, o Algis Liaugaudas fotografuoja. Šiais metais su vaikučiais dirbs vadovai: Lilija Balčiauskaitė, Renata Bielskytė, Linas Bildušas, Lora Blažytė, Andrius Kurkulis, Rita Ostrauskaitė, Andrius Pabedinskas, Marija Pabedinskaitė ir Lora Vasiliauskaitė, 1982—1983 m. Partizano Daumanto kuopos kalendorius numatytas toks: spalio 3 d. — susirinkimas, spalio 17 d. — čiuožimo iškyla, lapkr. 14 d. — susirinkimas, gruodžio 5 d. — Eglutė, sausio 9 d., vasario 6 d., kovo 13 d., balandžio 17 d. — susirinkimai ir gegužės 1 d. — Šeimos šventė. Viskas, išskyrus iškylą, vyks Ateitininkų namuose, Lemonte 1:30 valandą po pietų.

D.L.

V. ir I. Kuprevičiūtės atliko koncertinę programą per Ateities vakarą.

KĄ VEIKĖ LIPNIŪNIEČIAI 1981-1982 M. Chicagoje

Kun. Alf. Lipniūno kuopos moksleiviai ateitininkai pradėjo savo veiklos metus 1981 m. spalio mėn. 2 d. pirmu susirinkimu pas Rimą Kučėną, kupos pirmininką. Susirinko geras būrys jaunimo. Buvo matyti ir senų, ir naujų veidų. Jų tarpe buvo ir kiti šių metų valdybos nariai — Algis Kazlauskas (vicepirmininkas), Rita Stukaitė ir Dalia Polikaitytė (sekretorės). Vėjas Liulevičius (korespondentas) ir Vitas Lukošiūnas (iždininkas). Belaukdami susirinkimo svečio, nariai aptarė einamuosius reikalus ir būsimos veiklos punktus. Pagaliau atvyko Arvydas Žygas, buvęs MAS CV pirmininkas. Jis mums kalbėjo apie praėjusiame ateitininkų kongrese svarstytas temas ir taip pat pateikė savo paties mintis apie jas. Toliau sekė Rimo paruoštos kongresinių klausimų anketos pildymas, vaišės ir bendras pasilinksminimas.

Kitas susirinkimas buvo lapkričio mėn. 6 d. Ritos Stukaitės namuose. Susirinkimo metu buvo rodomos globėjos Rūtos Musonytės skaidrės apie Vasario 16-tos gimnazijos mokinių gyvenimą, kelionę į Lietuvą ir ateitininkišką veiklą Amerikoje. Po skaidrių buvo diskusijos, vaišės ir pabendravimas.

Gruodžio mėn. 4 d. nariai susirinko pas Rūtą Kulytę. Neseniai atvykęs iš Lietuvos p. Vaičekauskas kalbėjo apie Lietuvos jaunimą, jo padėtį ir pastangas atsispirti komunistinei priespaudai. Sekė klausimai ir diskusijos.

Pirmas 1982 metų susirinkimas buvo sausio mėn. 8 d. pirmininko Rimo namuose. Šis susirinkimas buvo sušauktas aptarti būsimos veiklos punktų detales — ypač slidinėjimo iškylą ir pončkų (spurgų) balių.

Slidinėjimo iškylai buvo numatyta data sausio mėn. 24 d. Tačiau tą dieną buvo neapsakomai šaltas oras. Buvo nutarta narių pasigailėti ir atidėti iškylą vienai savaitei. Sausio mėn. 31 d. rytą iškeliavo pilnas autobusas ateitininkų į Alpine Valley slidinėjimo kalnus, Wisconsin valstijoje. Smagiai praleidę dieną, grįžome namo pavargę, bet patenkinti.

Vasario 5 d. sukvietėme narius pas Algį ir Giedrių Sodonius. Susirinkimo metu toliau aptarėme pončkų baliaus reikalus ir iškilusias problemas. Po to rašėme Valentino (Širdelių) dienos sveikinimus visoms kitoms moksleivių kuopoms — Kanadoje, New Yorke, Clevelande, Californijoje, Detroite, Cicero ir Chicagos apylinkėse. Tačiau dar tebelaukiame iš jų atsakymo. Baigę rašyti sveikinimus, visi nariai nuvažiavo į Giordano's restoraną. Ten sutikome MAS CV pirmininkę Daivą Barškėtytę ir Vitą Reinytę. Skaniai pavalgę, nenoromis išsiskirstėme į namus.

Vasario 19 d. įvyko visų labai lauktas tradicinis kuopos Užgavėnių pobūvis — pončkų balius. Visi nariai paaukojo daug laiko suruošti balių ir labai sėkmingą vaidinimą „Gyvenimas su Liudmila", kurį režisavo Rasa Šoliūnaitė. Po vaidinimo visi svečiai vaišinosi tėvų komiteto paruoštais skanėstais, ypač p. Valaitienės keptomis pončkomis ir atsigaivino prie studentų gėrimų stalo. Po vaišių šokiams grojo puikus „Aido" orkestras. Vakaras labai smagiai ir sėkmingai praėjo.

Kitas susirinkimas buvo kovo mėn. 5 d. Algio Kazlausko namuose. Svečias iš priemiesčių, Tomas Dundzila, pasidalino savo skaidrėmis iš jo neseniai praėjusios kelionės į Lietuvą. Parodęs skaidres, Tomas pateikė savo mintis ir patirtis apie šių dienų Lietuvos jaunimą: ką jie veikia, kaip linksminasi, kaip reaguoja į Lietuvos padėtį ir t.t. Nariai labai sudominti klausė labai daug klausimų, bet Tomas netrukus jau turėjo išvykti atgal į namus. Kiti nariai dar pasiliko pasivaišinti ir pabendrauti.

Kovo mėn. 26 d. buvo suruoštas kuopos gavėnios susikaupimo vakaras Ateitininkų namuose. Vakarui vadovavo kun. Antanas Markus. Susikaupimas labai gerai praėjo. Atvykę nariai labai įsijungė

ir įsijautė į šv. Mišių gilią prasmę. Mišios buvo suruoštos Paskutinės vakarienės pavyzdžiu. Nariai, susėdę aplink žemą, apvalų stalą, dalinosi vynu, ir narių kepta nerauginta duona — Kristaus Kūnu ir Krauju. Parinkti reikšmingi skaitiniai, skaidrės ir švelni muzika prisidėjo prie vakaro ramios ir šventos nuotaikos.

Balandžio 30 d. nariai susirinko pas Vėją Liulevičių. Buvo aptartos ateinančios dvi iškylos, kuopos šventė ir vasaros stovyklos. Svečias Arūnas Pabedinskas, Stulginskio kuopos pirmininkas, kartu su Rūta Stropute, Dalia Polikaityte ir Rita Stukaite pasidalino savo įspūdžiais iš MAS CV suruoštų pavasario kursų, kurie įvyko Dainavoje balandžio 16-18 d. Po susirinkimo nariai išvažiavo valgyti ledų ir į kiną.

Gegužės 2 d. įvyko kuopos pavasario iškyla. Buvo kviesta ir Stulginskio kuopa, tačiau svečiai nepasirodė. Susirinkę nariai susėdo į mašinas ir išvyko į gamtą. Buvo puikus oras. Saulutė kaitino giedriame danguje. Pirmiausia ėjome pajodinėti, o paskui susirinkome laukuose gegužinei. Pasivaišinę dešrelėmis ir atsigaivinę šaltais gėrimais, žaidėme minkštsviedinį ir *frisbee*. Taip pat buvo atšvęstas sekretorės Dalios Polikaitytės gimtadienis. Diena labai smagiai praėjo. Nenoromis išsiskirstėme — saulėje parudavę, sotūs ir patenkinti.

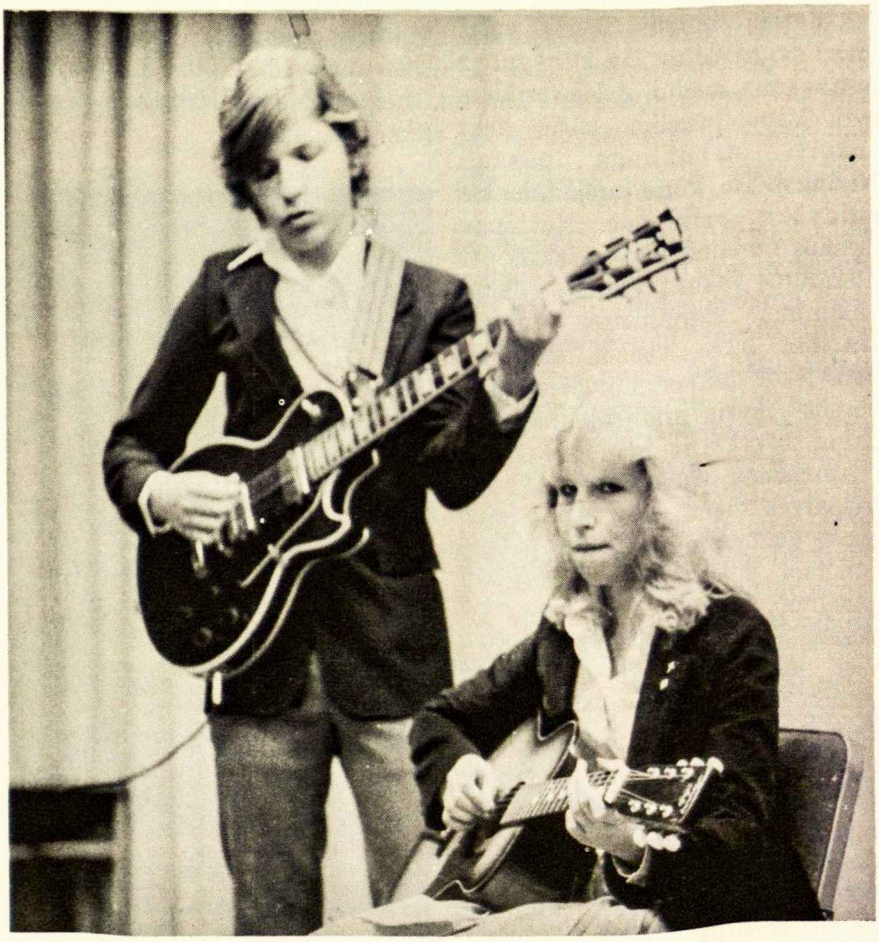
Kitą savaitę, gegužės mėn. 9 d. išvykome į Ateitininkų namus, į Stulginskio kuopos rengiamą sporto šventę. Susirinko gausus būrys jaunimo. Buvo minkštsviedinio, tinklinio, golfo ir *frisbee football* varžybos. Po varžybų visi išalkę ir išvargę puolėme prie vaišių stalo. Pasisotinę ir dar kelias valandas smagiai pabendravę grįžome atgal į namus.

Paskutinis šių metų veiklos punktas buvo metinė kuopos šventė, kuri įvyko birželio mėn. 5 d. Ateitininkų namuose. Malonų vasaros vakarą nariai, tėveliai ir svečiai susirinko prie gėlėmis papuošto altoriaus šv. Mišų aukai. Mišias atnašavo kun. Leonas Zaremba, SJ. Valdybos nariai atnešė aukas — duoną ir vyną, moksleivių juosteles, tulpės ženkliukus ir kandidatų sąrašą. Po Mišių šešios kandidatės davė įžodį. Priimdamos juostelę ir ženkliuką iš dr. Lino Sidrio, tapo tikromis mūsų kuopos narėmis. Naujos narės yra šios: Rūta Stroputė, Eglė Liutkutė, Nida Pemkutė, Audronė Sabaitė, Aušra Jasaitytė ir Renata Matonytė. Po įžodžio sukalbėjome Ateitininkų Credo ir sugiedojome Ateitininkų himną. Toliau sekė oficiali šventės dalis. Pirmininkas Rimas Kučėnas pasveikino visus susirinkusius į šventę. Sekretorė Rita Stukaitė perskaitė kuopos veiklos pranešimą. Rūta Stroputė tarė įžodį visų kandidatų vardu, išreikšdama visiems padėką ir pasiryžimą dirbti ateitininkišką darbą. Buvo pagerbti nauji kuopos nariai ir šių metų abiturientai, kurie jau paliks mūsų kuopą, iškeliaudami pas studentus. Išreiškėme nuoširdžią padėką globėjoms ir tėvų komiteto nariams už jų paaukotą laiką ir darbą. Visiems buvo įteikta maža simbolinė dovanėlė. Toliau sekė pirm. Rimo Kučėno atsisveikinimo žodis ir supažindinimas su kitų metų kuopos valdyba. Naują valdybą sudaro šie asmenys: pirmininkė — Dalia Polikaitytė, vicepirmininkas — Vitas Lukošiūnas, sekretorė — Rūta Stroputė, iždininkas — Audrius Polikaitis ir korespondentė — Audrė Budrytė.

Palinkėdamas naujai valdybai sėkmės ir ištvermės ateinantiems veiklos metams, Rimas užbaigė oficialią programos dalį. Toliau sekė vaišės ir pabendravimas.

Tuo ir baigėsi 1981-1982 kun. Alf. Lipniūno kuopos veiklos metai. Valdybos nariai nori išreikšti gilų dėkingumą visiems, kurie prisidėjo prie mūsų darbų ir pastangų pasisekimo. Dar kartą linkime naujai valdybai daug laimės ir kantrybės, kad ir ateinantieji metai 1982-1983 veiklos metai būtų pilni auksinio džiaugsmo ir gerų prisiminimų.

Rita Stukaitė

Kazys ir Teresė Razmai Cicero ateitininkų metinės šventės meninės programos metu.

1982 MOKSLEIVIŲ STOVYKLA Neringoj

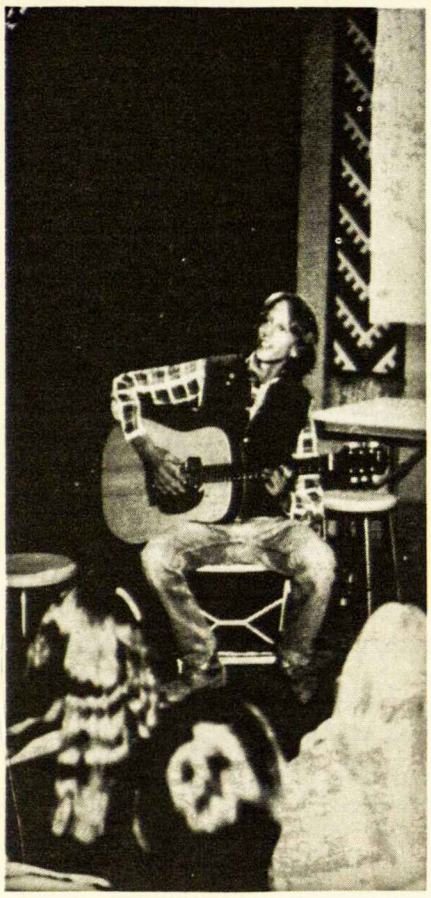
Šiemet Moksleivių ateitininkų stovykla Neringoj įvyko nuo rugpjūčio 15 iki 28 dienos. Dalyvavo dvidešimt šeši stovyklautojai ir vienuolika vadovų. Nors ir buvo mažai stovyklautojų, bet visa stovyklos nuotaika buvo labai linksma ir draugiška.

Sekmadienį visi suvažiavo ir bendrai tik susipažinom. Nuo pirmadienio pradėjom oficialų stovyklos darbą.

Per stovyklą vyko užsiėmimo būreliai. Neringa turėjo inžinierių sąjungą (NIS), pastatė tiltą bei taisė įvairius reikiamus dalykus. Taip pat Neringa turėjo radijo stotį (ATT), kurią girdėjom per pietus kasdieną. Radijo bangomis girdėjau įdomiai paruoštus komentarus, kurie pralinksmino stovyklą. Buvo rankdarbių būrelis, kuris veikė visad dvi savaites. Tie, kurie turėjo patraukimą menui, galėjo priklausyti Meno būreliui, kurie siekė sukurti stebuklingą pasaulį Neringoj. Tie, kurie turėjo talentus vaidyboj, priklausė Neringos dramos būreliui, kurie pastatė per literatūros vakarą Vytauto Alanto vaidinimą „Buhalterijos klaida". Žinoma, buvo visiem mėgėjam lietuviškos dainos „Liaudies dainų būrelis", kurie pralinksmino savo daina stovyklą ir liaudies vakarą.

Antradienį, rugpjūčio 17, buvo trispalvės diena. Visi buvo pasipuošę geltonomis, žaliomis ir raudonomis spalvomis. Po vėliavų pakėlimo, Almis Kuolas skaitė paskaitą „Lietuvybės išlaikymas". Visi labai atidžiai klausė ir, manau, gavo daug informacijos. Taip pat buvom pasiskirstę į užsiėmimo būrelius, per kuriuos smagiai padirbėjom. Žinoma, pasportavom, o tą vakarą įvyko klasikinių vaidinimų pastatymai, pvz., „Nuėjo su vėju", „Muzikos garsai" ir kitus.

Trečiadienį, rugpjūčio 18, buvo konkursų diena. Buvo suskirstyti stovyklautojai į keturias komandas, kurios konkuravo ne vien fizine jėga, bet ir protine. Konkursų pavyzdžiai yra — balionų (su vandeniu) metimas ir gaudymas, dainų konkursas, telefonas, stočių žaidimas; kiekvienoj stoty reikėjo atsakyti visą eilę klausimų. Bet pirmiausia reikėjo surasti klausimus! O laimėtojai gavo maišą M & M's.

Andrius Janušas groja gitara Moksleivių ateitininkų stovyklos Talentų vakare Neringoje rugpiūčio mėn. 1982 m.

Jonas Janušas įkastas smėlyje prie Neringos ežerėlio Moksleivių ateitininkų stovykloje rugpiūčio mėn. 1982 m.

Ketvirtadienį, rugpjūčio 19, įvyko viena iš rimtesnių programų, susikaupimo vakaras. Buvo diskutuojama ir skaitoma LKB Kronika, paminėta jos 10-metis. Prisiminta kenčianti tėvynė Lietuva ir kai kurie jos kankiniai, Sadūnaitė, Kalanta, Sasnauskas. Baigėm dieną šv. Mišiomis, beržų šventovėj.

Sporto diena įvyko penktadienį, rugpjūčio 20. Komandų pavadinimai buvo ligos. Pirmą vietą laimėjo hiperaktyvūs, antrą bepročiai, trečią raupsuoti, ir ketvirtą vėžiai. Visą dieną sportavom, žaidėm tinklinį, futbolą, krepšinį ir t.t. Nors ir popiet pradėjo lyti, bet stovyklos nuotaikai nebuvo pakenkta, tik nukreipta į kitus užsiėmimus. O vakare kiekviena komanda pasirodė savo sukurtu šokiu, daina, šūkiu ir apsirengimu.

Šeštadienį, rugpjūčio 21 d., jau pusė stovyklos praėjo. Šeštadienį buvo Sporto finalai, kurie buvo penktadienį sutrukdyti lietaus. Tą vakarą buvo talentų vakaras. Pasirodė šiukšlių orkestras, kuris grojo savais padarytais instrumentais bei įvairių rimtų ir ne taip rimtų talentų. Tą vakarą, šeštadienį turėjau šokius meno namely. Nors ir buvom sugrūsti bešokant, bet vadovybė labai skoningai paruošė atitinkamą atmosferą.

Po tiek daug sporto reikėjo pailsėti. Tam buvo skirtas sekmadienis. Rytas buvo labai šaltas, niekas nenorėjo atsikelti... Vis dėlto skambutis suskambėjo 7:30 mus prikelti ir po valandos pašaukti mus į pusryčius.

Po pusryčių turėjome iškilmingą inspekciją. Nė vienas namelis nepraėjo inspekcijos. Po inspekcijos sekė vėliavų pakėlimas, o po to pasikalbėjimas su Skrupskelių šeima, kuri buvo neseniai grįžus iš Lietuvos. Visa šeima papasakojo, ir po to buvo laikas klausimams. Klausimų buvo daug, ir mes kalbė-

jomės apie pusantros valandos.

Sekė šv. Mišios ir pietūs.

Po laisvalaikio repetavom kelius tautinius šokius pasirodymui Battleboro miestelyje vakare. Vakare mes nuvažiavom į miestelį, į „local" gimnaziją. Buvo labai įdomu, mes turėjom išmokti kaimietiškus šokius, nes gimnazija turėjo šokius. Po kiei laiko mes jiems truputį pasirodėm, pašokdami du tautinius šokius, kuriuos mes buvom išmokę stovykloje.

Kai kėlėmės pirmadienį, mums buvo pranešta, kad šiandien bus mergaičių diena. Tai reiškė, kad mes turime pakelti mergaites į karalaičių lygį. Po pusryčių kiekviena mergaitė ar moteris stovykloje turėjo užtektinai gėlių, kad būtų galėjusios atidaryti gėlių krautuvę. Visą dieną, maždaug taip ėjosi, kol keli berniukai susėdo ir nutarė, kad neužteks gėles skinti.

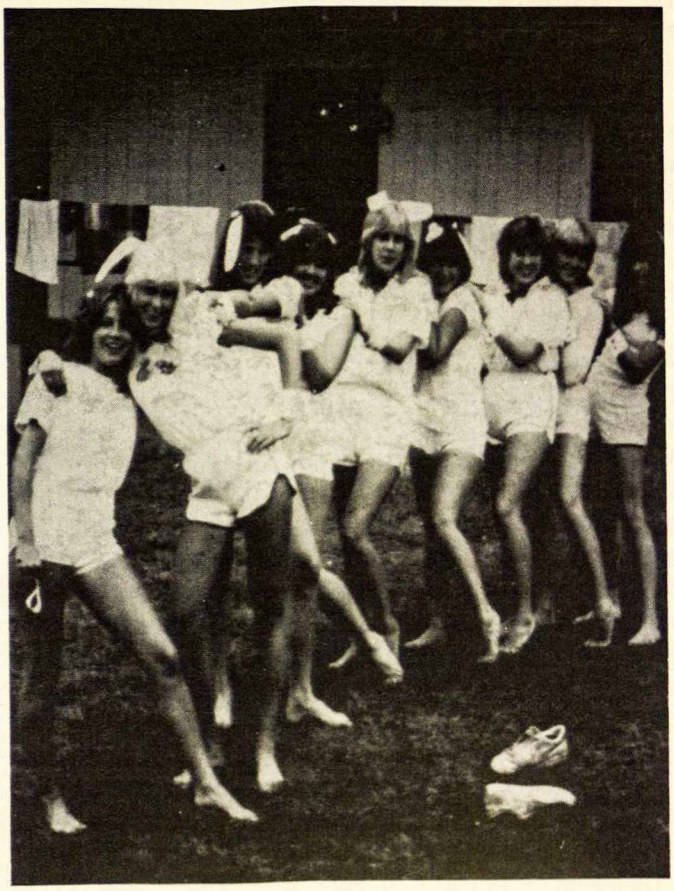
Jie pakeitė valgyklą į restoraną į Neringos kavinę. Visi berniukai dirbo šiam projektui atlikti, ir viskas labai gerai praėjo. Maistas buvo servuotas „by the waiters", net turėjom „vyno specialistą" padėti su gėrimais.

Vakarą užbaigėm žaidimu, kur reikėjo surasti tam tikrus dalykus. Laimėtojai laimėjo M &M's. Visi gavo minkštukus, kuriuos mes šildėm židinyje. Po to padainavom ir pabendravom.

Kitą dieną pagaliau pradėjo truputį atšilti. Dienos eiga buvo gana normali, lankėm savo būrelius. Po pietų daugiausia stovyklos išėjo į Phelps kapines, kurios yra netoli stovyklos, kol keli pasiliko pasiruošti vaidinimui dėl vakaro.

Vakarinė programa buvo literatūros vakaras, ir jis buvo labai gražiai paruoštas; kaip visada, žvakės ir švelnūs balsai labai gražiai mus apšvietė Lietuvos literatūros turtus, taip pat buvo pasirodymai skaitymo būrelių. *Čičinskas, Jūratė ir Kastytis* ir kiti buvo suvaidinti. Užbaigėm vakarą su ištrauka iš Alanto vaidinimo „Buhalterijos klaida". Ji buvo labai gerai suvaidinta Neringos dramos būrelio talentų.

Atsikėlėm trečiadienio rytą. Pirmą garsą, kurį mes girdėjom pc

Iš kairės: Vita Rygelytė, Laura Gudelytė, Laura Šatinskaitė, Asta Lukoševičiūtė, Julija Mitalaitė, Audrė Lukoševičiūtė, Vida Balsevičiūtė, Dalia Polikaitytė ir Žara Girniūtė rikiuotėje Moksleivių ateitininkų stovykloje Neringoje rugpiūčio mėn. 1982 m.

vadovų rėkimo, tai buvo vandens lašų. Lijo visą dieną, ir mūsų programa buvo gana paprasta iki vidurio dienos. Kun. S. Yla atvyko mus aplankyti ir taip pat mums pakalbėti. Jis mums įdomiai kalbėjo po pietų ir taip pat truputį po vakarinės programos.

Tuoj prieš vakarienę vėjas nupūtė elektros vielas, ir stovykla buvo be elektros. Keli vadovai išvažiavo nupirkti žvakių ir vos grįžo. Vėjas buvo labai smarkus ir medžių visur buvo priversta. Grįžtant jiems medis užkrito ant kelio, ir jie turėjo jį pastumti prieš grįžtant.

Buvo labai malonu dirbti tik su žvakėmis. Vakarinė programa buvo pasirodymas.

Neringos kaimynų McArthur's pasirodymas. Jau kelinti metai kaip šita muzikali šeima mums pagrojo ir padainavo. Jie labai gerai atliko programą, žvakių šviesoje, nors tik du iš apie šešių muzikantų galėjo atvykti. Jie mums padainavo senų mėgiamų dainų ir taip pat naujų dainų. Po to mūsų dainavimo būrelis jiems padainavo naujų išmoktų dainų. Visi buvo patenkinti.

Kai atsikėlėme kitą dieną, vėl turėjom elektrą. Oras buvo gražus, labai tinkamas iškylai. Po šv. Mišių, kurias kun. Yla laikė, ir po pusryčių mes pradėjom 14 mylių kelią į living. Living Memorial parką. Oras buvo šiltas, tai kelionė buvo labai maloni.

Visi ten nuvykom pietums. Mums atvežė sumuštiniam mėsos, duonos ir t.t. Parke buvo leidžiama maudytis baseine, lošti tenisą, suptis ant supynių ir bendrai padūkti. Po kiek laiko reikėjo grįžti į stovyklavietę. Vienas vadovas visą laiką važiavo tarp stovyklos ir paskutinių stovyklautojų. Jis vežė, kas norėjo, atgal į stovyklą vietoj jiems pėstiems baigti. Tik penki baigė pilną 28 m. kelionę. Aras ir Vy-

tas Sužiedėliai, Andrius Janušas, Simas Žmuidzinas ir Raminta Pemkutė.

Vakarinė programa buvo kaimo vakaras. Buvo pasirodymai liaudies dainavimo būrelio ir kitų Būreliai suvaidino Vinco Krėvės apsakymėlius: *Bobulės vargai, Kukis ir Gugis, Vaiva, Perkūnas ir Staublys.* Baigėm vakarą šokiais.

Penktadienis buvo paskirtas bendriems darbams. Reikėjo paruošti stovyklą žiemai ir taip pat reikėjo paruošti valgyklą sugriuvimui. Iki sekančių metų pastatys naują valgyklą, kadangi sena buvo gana silpna. Tai ir maždaug taip praleidom penktadienį. Vakarienė buvo paruošta tradiciniu banketu, vadovai linksmino stovyklautojus. Vadovai pasirodė kaip night clubacts, ir po to sudarė vaizdą, kaip būtų Prancūzijoje, buvo „sidewalk artist" ir t.t. Vakare buvo tradiciniai atsisveikinimo šokiai, paskutinis vakaras, tai nesibaigė iki ryto.

Šeštadienis per greitai pasirodė, niekas daug nemiegojo, ir daug visai nemiegojo. Stovyklos kunigas laikė šv. Mišias, ir parodė savo baigtą darbą Kronikos 10 metų prisiminimui. Jis nudrožė stovyklai rūpintojėlį, stovyklos bėgyje. Jis labai gražiai atrodo, ir tikime, kad nereikės dar vieno po dešimt metų...

Tai ir po to buvo išduotos premijos pavyzdingumui, nuotaikingumui ir kitiems dalykams, ir jau buvo laikas grįžti į tikrą pasaulį. Žmonės važiavo iš stovyklos visą dieną, buvo labai liūdna atsiskirti nuo naujų ir senų draugų. Dvi savaitės greitai prabėga, kai linksma...

Algirdas J. Lukoševičius

MOKSLEIVIŲ RUDENINĖ VEIKLA

Los Angeles

Sekmadienį, rugsėjo 19 d., po mišių susirinko 15 moksleivių. Buvo suplanuotas smagus piknikas parke. Visi, sulindę į Palubinskų autobusiuką, keliavome į parką su linksma nuotaika. Atkeliavę į parką, visi juokėmės, kai bitės gaudė pora moksleivių. Jos klykiančios bėginėjo į visas puses. Suradome gražią vietą ir tuojau pat pradėjome smaguriauti visokiais sausainiais ir įvairiais pyragais. Skaniai valgėm — juokus krėtėm. Nutarėm, kad buvo laikas pažaisti pora žaidimų. Buvo atvežta virvė, tai žaidėme „traukti virvę". Moksleiviai prieš kandidatus — be jokio klausimo, moksleiviai laimėjo. Milda Palubinskaitė ir Dalytė Trotmanaitė pripylė vandens į balionus. Kad prasidėjo muštynės. Berniukai mėtė į mergaites ir mergaitės į berniukus. Žmonės, kurie ten piknikavo, tik traukėsi iš kelio, kai tie balionai skrido.

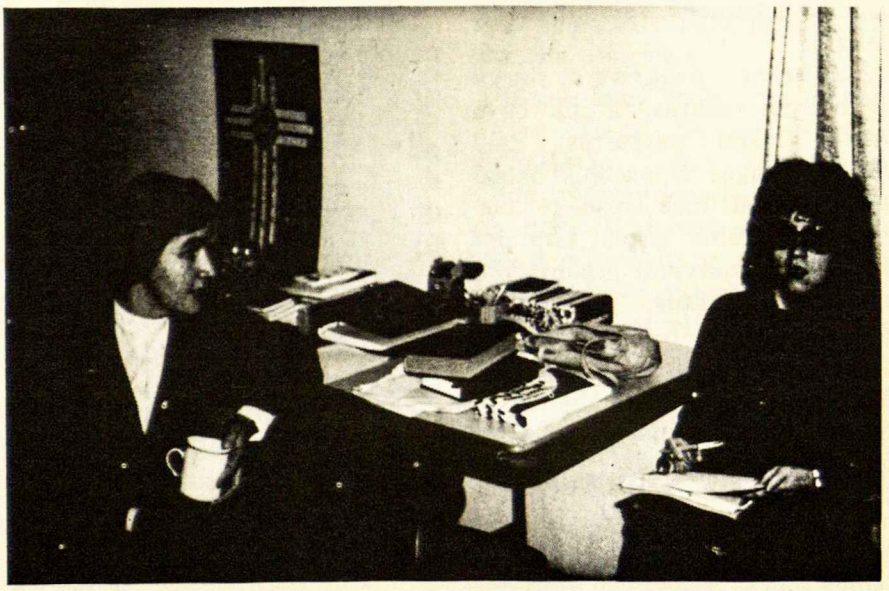
Visi nutarėme, kad reikėtų nusifotografuoti. Nutarėme pastatyti „piramidę". Buvo nelengva, bet pastatėme. Padarę dar porą nuotraukų, grįžome atgal į savo parapiją. Visi turėsime gražius prisiminimus apie šią išvyką.

1982 m. spalio 31, po šv. Mišių, moksleiviai ir kiti ateitininkai susirinko Forest Lawn kapinėse. Daug lietuvių buvo susirinkę aplankyti numirusius lietuvius. Visi nešėm gėles papuošti lietuvių kapus. Visiems susirinkus sodelyje, pora moksleivių perskaitė ištraukas iš Švento Rašto. Sugiedojome „Marija, Marija" ir ėjome aplankyti kapus. Trys jaunučiai rodė kelią, nešdami uždegtas žvakutes. Prie kiekvieno lietuvio kapo sustojome ir sukalbėjome „Amžiną atilsį". Gražiai papuošėm kapus su margom gėlėm. Aplankėme maždaug 15 kapų. Kai kurie visai nauji, keli buvo sunkiai randami, nes jie buvo ant gan stataus kalnelio. Laimė, kad visus suradome. Išvažiavome su ramia nuotaika. Iš moksleivių dalyvavo M. Palubinskaitė, D. Trotmanaitė, G. Radvenytė, R. ir D. Navickaitės, D. ir D. Vosyliai, A. Giedraitytė, N. Gedgaudaitė ir Ž. ir D. Tomkutės.

Rima Navickaitė

TRUMPAI

Ateitininkų Federacijos valdybos posėdis įvyko lapkričio 9 d. Federacijos vadas Juozas Laučka padarė apžvalgą praeitos vasaros įvykių ir taip pat pranešimą apie *Ateities* vakarą ir Ateitininkų Federacijos Tarybos posėdį. Po to sekė dar visa eilė kitų pranešimų.

Seselė Ignė kalbasi su paskaitininke Gita Kupčinskiene, Moksleivių ateitininkų kursų metu Putname, spalio mėn. 1982 m.

Chicagos ateitininkų Kūčios įvyko gruodžio 18 d. Jaunimo centre.

Toronto ateitininkų Kūčios įvyko gruodžio 19 d. Prisikėlimo parapijos salėje.

Chicagos ateitininkų Naujų Metų sutikimas įvyko gruodžio 31 d. Ateitininkų namuose, Lemonte.

JAUNUČIAI-JAUNIAI

Toronto jaunučių susirinkimas įvyko spalio 23 d. Seselių namuose.

Toronto jaunių susirinkimas įvyko spalio 23 d. Seselių namuose.

Chicagos Pr. Dielininkaičio kuopos nariai lapkričio 2 d. organizuotai dalyvavo Vėlinių Mišiose, Švč. Mergelės Marijos parapijos bažnyčioje.

Toronto jaunučių susirinkimas įvyko lapkričio 6 d.

Chicagos Partizano Daumanto kuopos susirinkimas įvyko lapkričio 14 d. Ateitininkų namuose.

Chicagos Pr. Dielininkaičio kuopos jaunučių iškyla į Balzeko lietuvių kultūros muziejų įvyko lapkričio 20 d.

Toronto jaunių susirinkimas įvyko gruodžio 4 d. pas seseles. Susirinkusieji ruošėsi ateitininkų Kūčių programai.

Chicagos Partizano Daumanto kuopos Kalėdų eglutė buvo suruošta gruodžio 12 d. Ateitininkų namuose, Lemonte.

Toronto jauniai buvo nuvykę į Harbourfront pamatyti baletą „Burtininko mokinys".

MOKSLEIVIAI

Detroito Karaliaus Mindaugo kuopos susirinkimas įvyko rugsėjo 18 d. Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre. Buvo aptartas šių metų veiklos planas. Kuopos valdybą sudaro šie asmenys: Paulius Gražulis ir Nata Zarankaitė (pirm.), Danutė Petrusevičiūtė (ižd.) ir Gailė Černiauskaitė (sekr. ir soc. reikalų vedėja).

Cicero ateitininkų metinės šventės meninę programą atliko: N. Pemkutė, D. Polikaitytė ir A. Polikaitis.

Cicero ateitininkų globėja O. Šulaitienė šnekasi su dr. P. Kisielium.

Toronto St. Šalkauskio kuopos valdybos posėdis įvyko spalio 8 d. Posėdžio metu buvo aptartas šių metų veiklos planas.

Chicagos priemiesčių prez. A. Stulginskio kuopos susirinkimas įvyko spalio 22 d. Juditos ir Kristinos Norkaityčių namuose.

Toronto St. Šalkauskio kuopos susirinkimas įvyko spalio 22 d. Zitos Prakapaitės namuose. Susirinkimo metu buvo rodomas filmas,

po kurio sekė diskusijos.

New Yorko Marijos Pečkauskaitės kuopos susirinkimas įvyko spalio 30 d. Kultūros Židinyje.

Los Angeles Vyt. Mačernio kuopos nariai spalio 31 d. aplankė visus lietuvių kapus Forest Lawn kapinėse ir pasimeldė prie kiekvieno kapo.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos susirinkimas įvyko lapkričio 5 d. Audrės Budrytės namuose. Einamieji reikalai sudarė susirinkimo dienotvarkę.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno ir prez. A. Stulginskio kuopų nariai lapkričio 6 d. suruošė jaunimo šokius Ateitininkų namuose, Lemonte. Šokiams grojo „Aido" orkestras, vadovaujamas Dariaus Polikaičio.

Chicagos priemiesčių prez. A. Stulginskio kuopos susirinkimas įvyko lapkričio 12 d. Liūdo ir Audros Venclovų namuose.

Toronto St. Šalkauskio kuopos susirinkimas įvyko lapkričio 14 d. Prisikėlimo parapijos patalpose. Susirinkimo dienotvarkėje — einamieji reikalai.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos susirinkimas įvyko lapkričio 19 d. Rimos ir Rūtos Stropučių namuose. Paskaitininkė Daiva Barškėtytė aiškino skirtumus tarp ideologijos ir pasaulėžiūros.

Moksleivių Padėkos dienos kursai įvyko lapkričio 24—28 d.d. Dainavoje. Kursuose buvo nagrinėjama II-ji dalis *Ateitininko vadovo.*

Cicero vysk. M. Valančiaus sambūrio adventinis susikaupimas įvyko gruodžio 4 d. Šv. Antano parapijoje. Po pamaldų įvyko agapė ir meninė programos dalis.

Toronto St. Šalkauskio kuopos susirinkimas įvyko gruodžio 5 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Nariai ruošėsi ateitininkų Kūčių programai ir aptarė dalyvavimą Žiemos kursuose Dainavoje.

Moksleivių Žiemos kursai įvyko gruodžio 26d.—sausio 1 d. Dainavoje. Kursų tema — Logologija.

Toronto St. Šalkauskio kuoos nariai suruošė pyragų išpardavimą Prisikėlimo parapijos patalpose ir sutelktas lėšas paskyrė Vasario 16-toje gimnazijoje studijuojantiems dviems moksleiviams iš Urugvajaus.

STUDENTAI

Toronto studentų draugovės susirinkimas įvyko spalio 24 d. Susirinkimo metu buvo pateikta informacija apie lietuviams kaliniams Sovietų Sąjungoje parašytus laiškus. Taip pat buvo rodomas filmas apie demonstracijas.

Chicagos studentų draugovės susirinkimas įvyko lapkričio 5 d. Nariai dalyvavo dail. Viktoro Petravičiaus dailės parodos atidaryme Galerijoje.

Chicagos studentų draugovės susirinkimas įvyko lapkričio 14 d. Šv. Kryžiaus parapijos patalpose. Šv. Mišias atnašavo kun. dr. Kęstutis Trimakas. Po pamaldų kun. Trimakas davė santrauką paskaitų, skaitytų ateitininkų akademiniame savaitgalyje, kuris buvo suruoštas paminėti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos 10 metų leidimo sukaktį. Po to susirinkusieji žiūrėjo Lietuvių informacijos centro paruoštą skaidrių programą apie persekiojamą bažnyčią Lietuvoje. Sekė diskusijos apie galimybes nariams įsijungti į centro veiklą.

Toronto studentų draugovės susirinkimas įvyko lapkričio 14 d. Prisikėlimo parapijos patalpose. Susirinkimo dienotvarkėje — einamieji reikalai.

SENDRAUGIAI

Chicagos sendraugių skyrius spalio 15—17 d.d. suruošė akademinį savaitgalį „Žvilgsnis į dabartinius pogrindžio leidinius Kronikos dešimties metų gyvasties proga". Penktadienio vakare įvyko vakaronė „Dabarties Lietuva išeivijos rašytojų kūryboje", kurioje dalyvavo akt. Julius Balutis, poetas Kazys Bradūnas, Agnė Kižienė, Aušrelė Liulevičienė, Raminta Marchertienė, stud. Daiva Markelytė ir poetė Julija Švabaitė-Gylienė. Savaitgalio paskaitininkai buvo dr. Augustinas Idzelis, dr. Algis Norvilas, kun. Antanas Saulaitis, SJ, dr. Saulius Sužiedėlis, o simpoziumo dalyviai — adv. Saulius Kuprys, kun. dr. Jurgis Šarauskas ir Jonas Pabedinskas. Savaitgalis buvo baigtas šv. Mišiomis, kurias atnašavo kun. dr. Kęstutis Trimakas.

Chicagos sendraugių skyriaus susirinkimas įvyko lapkričio 14 d. Jaunimo centro patalpose. Susirinkimo dienotvarkėje — einamieji reikalai.

Chicagos sendraugiai gruodžio 12 d. suruošė paskaitą, kurioje Arvydas Žygas kalbėjo apie lietuvių gyvenimą Brazilijoje.

UŽUOJAUTOS

Prof. J. Kuprioniui mirus, *Ateities* redakcija reiškia užuojautą visai Kuprionių šeimai.

Dr. Jonui Valiūnui mirus, *Ateities* redakcija reiškia užuojautą žmonai dr. Danutei, sūnums ir dukrai bei kitiems giminėms

Dr. Stasiui Ankudui mirus, *Ateities* redakcija reiškia užuojautą žmonai Marijai, dukrai Mildai Jakštienei ir kitiems giminėms.

Sofijai Žumbakienei mirus, *Ateities* redakcija reiškia užuojautą vyrui Povilui, dukroms Irenai Pabedinskienei ir Danguolei Paškienei, sūnui adv. Povilui ir jų šeimoms bei kitiems giminėms.

SVEIKINIMAI

Ateities redakcija sveikina ilgametį ateitininką ir buvusį Ateitininkų Šalpos fondo globėją prel. Joną Balkūną, sulaukus 80 metų amžiaus.

Ateities redakcija sveikina Dainą (Kamantaitę) ir Saulių Čyvus, sukūrusius naują ateitininkišką šeimą.

Ateities redakcija sveikina dr. Austę ir dr. Mindaugą Vygantus, susilaukus sūnaus Ryčio Balio.

Ateities redakcija sveikina Alę ir Algį Lieponius, susilaukus dukros Sofijos Karolinos.

Besiruošiant šv. Kazimiero 500 m. mirties sukakčiai

Šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakčiai paminėti (1984 m.) Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos valdybos sudarytas komiteto branduolys, kuriam pirmininkauja Vytautas Volertas, 1981 m. spalio 11 d. Amerikos Lietuvių Tarnybos būstinėje Brooklyne turėjo pirmąjį posėdį. Svarstant, kaip į viešumą iškelti šią nepaprastą šventę lietuvių ir kitataučių tarpe, buvo siūlyta tai daryti įvairiais būdais: per maldą, per informaciją, per manifestacinę konferenciją ar misteriją bei per grupinę akciją. Per informacijos skleidimą būtų ugdomas kitataučių bei pačių lietuvių sąmoningumas šv. Kazimiero ir jo reikšmės lietuviams atžvilgiu, kaip pvz., skelbiant jaunimui konkursą studijuoti šv. Kazimierą. Rašant šia tema kitataučių spaudai, būtų galima surišti dabartines lietuvių katalikų problemas su jo asmenybe. Numatoma išleisti monografiją apie šv. Kazimiero gyvenimą lietuvių ir anglų kalbomis. Manifestacinė konferencija ar misterija sujungtų lietuvių dvasines bei kūrybines jėgas per maldą, muziką ir meną pagerbiant šį didįjį lietuvių šventąjį. Jubiliejus suteikia galimybę žmonėms susikaupti bendrai maldai bei iškilmingai paminėti šv. Kazimiero istorinę svarbą lietuvių gyvenime dabartinių Lietuvos įvykių šviesoje. Ši didelė sukaktis skatina visuomenę sustiprinti grupinę akciją kovojant už kenčiančios-kovojančios Bažnyčios teises. Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komitetas Lietuvoje nurodo, kaip ruoštis tinkamai paminėti šv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktį: „Prašome Ordinarus, kunigus, inteligentus ir brolius Tėvynėje bei išeivijoje kovoti už tautos blaivybę... kreipkimės į tarybinę vyriausybę, kad sugrąžintų atimtas bažnyčias: Vilniaus Katedrą, Šv. Kazimiero bažnyčią, Kauno Įgulos bažnyčią ir Taikos Karalienės bažnyčią Klaipėdoje. Reikalaukime leidimo grįžti į savo katedras Vilniaus vyskupui Julijonui Steponavičiui ir Kaišiadorių vyskupui Vincentui Sladkevičiui, kurie be teismo jau 20 metų vargsta tremtyje. Palaikykime kiekvieną gerą iniciatyvą, kuri bent truputėlį galėtų prisidėti prie mūsų krašto dvasinio atgimimo..."

1984 m. šv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktis turėtų būti paminėta pasauliniu mastu. Tad komitetas jau pradėjo kreiptis į paskirų kraštų katalikų veikėjus, prašydamas juos ateiti į talką su pasiūlymais bei konkrečiais darbais. Siūlymus bei darbo pažadus komiteto veiklai siųsti: Šv. Kazimiero Komitetui, c/o Lithuanian-American Catholic Services, 351 Highland Blvd., Brooklyn, New York 11207, USA.

Penktasis pasaulio lietuvių jaunimo kongresas

Penktasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas įvyks 1983 m. vasaros metu. Kongreso atidarymas įvyks Chicagoje liepos 2 d. Tuo metu čia vyks Pasaulio Lietuvių Dienos. Kongreso stovykla — liepos 4-10 d. Jos programa bus pritaikyta 16-35 m. jaunimui. Liepos 11-21 d. Trento universitete, netoli Toronto, Kanadoje, vyks Studijų dienos, kuriose dalyvaus 120 lietuvių jaunimo atstovų iš įvairių kraštų. Po Studijų dienų Ottavos mieste, Kanadoje, pramatoma politinė veikla — susitikimai su Kanados valdžia bei kraštų ambasadomis. Kongreso uždarymas — Montrealyje.

ALp(LKA)1786
1983, Nr.1/2

90, 725, 235